

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان قراردادی: ایران. اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌ها.
عنوان و نام پدیدآور: ندای رحمت: شیوه‌نامه فعالیت‌های اداره کل قرآن، عترت و نماز/ [برای] وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی و فرهنگی، اداره کل قرآن، عترت و نماز.
مشخصات نشر: تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی و فرهنگی، موسسه فرهنگی منادی تربیت، ۱۳۹۵.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۰-۰۸۶-۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
عنوان دیگر: شیوه‌نامه فعالیت‌های اداره کل قرآن، عترت و نماز
موضوع: ایران. وزارت آموزش و پرورش. اداره کل قرآن، عترت و نماز
موضوع: ایران. وزارت آموزش و پرورش. اداره کل قرآن، عترت و نماز - اساسنامه‌ها
شناسه افزوده: ایران. وزارت آموزش و پرورش. اداره کل قرآن، عترت و نماز
شناسه افزوده: ایران. وزارت آموزش و پرورش. موسسه فرهنگی منادی تربیت.
رده‌بندی کنگره: LA ۱۳۵۱/۹ن ۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی: ۳۷۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۲۸۴۵۰

ندای رحمت

شیوه‌نامه فعالیت‌های اداره کل قرآن، عترت و نماز

تهیه‌کننده: اداره کل قرآن، عترت و نماز

صفحه‌آرایی: محمد اسدی

طراح جلد: علی یوسفی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات جنگل

چاپ اول: ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

ISBN 978-600-390-086-8

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۰-۰۸۶-۸

WWW.monadi.org

Email: info@monadi.org

تهران. خیابان استاد نجات‌الهی. بین چهارراه سمیه و طالقانی. کوچه بیمه. پلاک ۲۶

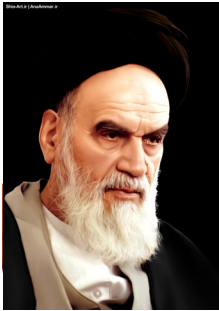
تلفن فروشگاه: ۸۸۹۳۱۸۵۲   تلفن پخش: ۸۸۹۴۲۹۲   نامبر: ۸۸۸۹۴۲۹۰

نذای رحمت

شیوه‌نامه فعالیت‌های

اداره کل قرآن، عترت و نماز

به ضمیمه کمیسیون تخصصی توسعه آموزش عمومی قرآن کریم

امام خمینی «رحمة الله عليه»

قرآن باید در تمام شئون زندگی ما حاضر باشد.

مقام معظم رهبری «مدظله العالی»

نماز برترین چیزی است که می تواند همه افراد جامعه مسلمان را به تهذیب اخلاقی، تعالی روحی و معنوی برساند.

دکتر روحانی «ریاست محترم جمهور»

امروز هم برای حفظ نظام و تداوم آن و دستیابی به اهداف متعالی انقلاب، راهی جز اتصال واقعی به قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت «علیهم السلام» نداریم و این دو می توانند سعادت دنیا و آخرت را تضمین کنند.

فهرست

بخش اول: کلیات.....	۹
سخن وزیر.....	۱۱
مقدمه:.....	۱۳
قرآن، عترت و نماز در اسناد فرادستی:.....	۱۵
الف: سیاست‌های ۱۳گانه ابلاغی مقام معظم رهبری به وزارت آموزش و پرورش.....	۱۵
ب: نقشه جامع علمی کشور.....	۱۵
پ: اهداف کلی آموزش و پرورش.....	۱۶
ت: سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.....	۱۷
ث: منشور توسعه فرهنگ قرآنی.....	۱۸
ج: اهداف آموزش عمومی قرآن کریم.....	۱۸
خ: مصوبه هیأت وزیران درمورد ستاد اقامه نماز.....	۱۹
د: طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز.....	۲۱
ذ: سیاست‌های ابلاغی بیست‌گانه وزیر آموزش و پرورش.....	۲۲
ر: سیاست‌های هشت‌گانه ابلاغی معاونت پرورشی و فرهنگی.....	۲۲
بزرگداشت هفته قرآن، عترت و نماز (هفته آخر آذر ماه).....	۲۷
شورای قرآن، عترت و نماز استان و منطقه.....	۲۹
بخش دوم: فعالیت‌های حوزه قرآن.....	۳۳
دارالقرآن الکریم (خانه قرآن).....	۳۵
الف) اساسنامه مراکز دارالقرآن الکریم.....	۳۵
ب) دستورالعمل اجرایی مراکز دارالقرآن الکریم.....	۴۱
جدول زمان‌بندی برگزاری کلاس‌های دارالقرآن (جدول شماره ۱).....	۴۵

فهرست

۵۰	جدول درجه‌بندی مراکز دارالقرآن (جدول شماره ۲) .....
۵۰	برنامه‌ها، موارد درسی و محتوای آموزشی دارالقرآن الکریم .....
۵۳	حفظ قرآن کریم .....
۵۴	الف) نهضت ملی حفظ (طرح نور) .....
۵۷	زمان‌بندی اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم (جدول شماره ۴) .....
۵۹	ب) حفظ موضوعی .....
۶۰	عناوین کتب حفظ موضوعی قرآن کریم (نور باران) (جدول شماره ۵) .....
۶۱	زمان‌بندی اجرای طرح حفظ موضوعی قرآن کریم (جدول شماره ۶) .....
۶۵	مدارس قرآن .....
۶۵	الف) آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآن .....
۶۹	ب) دستورالعمل اجرایی مدارس قرآن .....
۷۳	سلسله محافل تلاوت نور .....
۷۵	همخوانی قرآن کریم .....
۷۹	بخش سوم: فعالیت‌های حوزه عترت .....
۸۲	مناسبت‌های ولایی .....
۸۵	سوگواره «احلی من العسل» .....
۸۷	مصباح الهدی .....
۹۱	عطر انتظار .....
۹۳	گفتمان‌های دینی .....
۹۵	هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان و فرهنگیان .....

فهرست

- بخش چهارم: فعالیت‌های حوزه اقامه نماز..... ۹۷
- ساماندهی ائمه جماعات روحانی مدارس..... ۹۹
- انتخاب ائمه جماعات مدارس..... ۱۰۱
- الف - امام جماعت روحانی مدارس..... ۱۰۱
- ب - امام جماعت فرهنگی..... ۱۰۳
- آموزش عملی نماز..... ۱۰۴
- جشن شکوفایی..... ۱۰۶
- تقلید و مرجعیت..... ۱۰۷
- پیوند مسجد، مدرسه و منزل..... ۱۰۸
- طرح مبین (مدیریت برنامه‌های یاوران نماز)..... ۱۰۹
- نظارت بر توسعه، تجهیز و حفظ نمازخانه‌های مدارس..... ۱۱۱
- اقامه شکوهمند نماز جماعت در مدارس..... ۱۱۲
- بخش پنجم: کمیسیون تخصصی توسعه آموزش عمومی قرآن کریم..... ۱۱۵
- کمیسیون تخصصی توسعه آموزش عمومی قرآن کریم..... ۱۱۷
- اهداف آموزش عمومی قرآن کریم..... ۱۱۸
- بخش ششم: مسابقات قرآن، عترت و نماز (دانش‌آموزان - فرهنگیان)..... ۱۲۵
- الف) مسابقات قرآن، عترت و نماز دانش‌آموزان..... ۱۲۷
- جدول زمان‌بندی مسابقات قرآن، عترت و نماز..... ۱۳۰
- جدول رشته‌های مسابقات قرآن، عترت و نماز در مراحل چهارگانه..... ۱۳۱

فهرست

- شرح وظایف آموزشگاه، منطقه، استان و کشوری در مسابقات ۱۳۲
- دستورالعمل مسابقات قرآن ۱۳۶
- دستورالعمل مسابقات عترت ۱۷۵
- دستورالعمل مسابقات نماز ۲۰۵
- ب) مسابقات قرآن، عترت و نماز فرهنگیان ۲۱۸
- فرم‌ها و جداول پیوست ۲۳۳

بخش اول

کلیات

بسمه تعالی

« ... وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ » (۴۴ نحل)
و بر تو قرآن را نازل کردیم تا آنچه را که بر مردم نازل شده برایشان روشن سازی
شاید که بیندیشند.

سخن وزیر

تحقق ارزش‌ها و آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی مستلزم تلاش همه‌جانبه در تمامی ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. با عنایت به اینکه محور تحول در این ابعاد، نیروی انسانی و محور تحول کشور، نظام تعلیم و تربیت است. لذا نیل به این اهداف، نیازمند عزمی جدی و ترسیم نقشه راهی است که در آن نحوه طی مسیر به صورت شفاف و دقیق مشخص شده باشد. در این راستا همان‌طور که در وزارت آموزش و پرورش و معاونت پرورشی و فرهنگی از بدو پیروزی انقلاب اسلامی، تلاش‌های خالصانه‌ای جهت برنامه‌های ارزشی و دینی صورت گرفته است؛ امروز نیز این معاونت مصمم است در جهت کیفیت بخشی بیشتر به این تلاش‌ها و در راستای فعالیت‌های مربوط به این حوزه با تغییر نقش مربی تربیتی به راهبر تربیتی، گامی نو بردارد.

اعتقاد بر این است که اجرای فعالیت‌های پرورشی باید مالا مال از اعتدال، تدبیر، امید، آینده‌نگری، نشاط و معنویت بوده و ضمن توجه به سه اصل ۱- محوریت مدرسه، ۲- فراگیری و اثربخشی ۳- توسعه مشارکت و مشارکت پذیری را مد نظر قرار دهیم.

در همین راستا و با عنایات خداوند متعال و توجهات خاصه حضرت ولی عصر(عج الله تعالی فرجه الشریف) و رهنمودهای مقام معظم رهبری(حفظه الله)، در دولت تدبیر و امید، اداره کل قرآن، عترت و نماز با الهام‌گیری از اسناد بالادستی و توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز و اهداف تعلیم و تربیت در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اقدام به تهیه شیوه نامه فعالیت‌های قرآن، عترت و نماز نموده است.

آنچه پیش رو دارید برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به اداره کل قرآن، عترت و نماز برای مدت پنج سال است که امید می‌رود با عنایات خاص امام عصر(عجل الله تعالی فرجه الشریف) در راه تحقق منویات مقام معظم رهبری(حفظه الله)، در سایه دولت تدبیر و امید و برای تعالی و رشد فرزندان میهن اسلامیمان، گام‌های بلندی برداشته شود. ان شاء الله

علی اصغر فانی

وزیر آموزش و پرورش

و بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا (اسراء- ۱۰۵)
«و ما قرآن را به حق نازل کردیم و به حق نازل شد و تو را، جز به عنوان
بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده، نفرستادیم»

مقدمه

حمد و سپاس، خداوندی را سزااست که انسان را خلق نمود و قرآن را که برنامه سعادت زندگی است برای تربیت و نیل او به سوی حیات طیبه در اختیار او قرارداد و شکربر درگاه خداوند که ما را معلم و دستگاه تعلیم و تربیت را متولی تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان قرارداد.

مسئله هدف نهایی نظام تعلیم و تربیت، تربیت صحیح انسان، آن‌هم تربیت همه‌جانبه و هدایت کودکان و نوجوانان به سوی حیات طیبه است، لذا با توجه به تفاوت‌های فردی مخاطبین و سلايق، انگیزه‌ها و استعدادهای آنان، لاجرم باید در ارائه برنامه‌های تربیتی با لحاظ کردن این تفاوت‌ها به فعالیت‌های فوق‌برنامه نیز تنوع بخشید تا در جذب حداکثری دانش‌آموزان به توفیقات بیشتر دست‌یافت. فعالیت‌های حوزه قرآن، عترت و نماز در مدارس سراسر کشور از برنامه‌های متنوع، جذاب، اثرگذار و نشاط‌آوری است که بسیاری از دانش‌آموزان بخشی از فنون و مهارت‌ها را از این طریق کسب می‌نمایند، در اثبات این ادعا همین بس که

بسیاری از قاریان، حافظان، مؤذنان، سخنوران و ... که اکنون از چهره‌های موفق جامعه محسوب می‌شوند به بهانه شرکت در همین مسابقات شناسایی و ظهور و بروز پیدا کرده‌اند.

اداره کل قرآن، عترت و نماز نیز به منظور بهره‌وری مطلوب از این فرصت و نیز در راستای تغییر نقش «مربی تربیتی» به «راهبر تربیتی» از طریق توانمندسازی و آموزش مستمر، فعالیت‌های گوناگون و متنوعی را تدارک دیده است تا مریدان تربیتی با حمایت و مدیریت مدیران محترم مدارس بتوانند به‌عنوان راهبر تربیتی در تبیین این فعالیت‌ها گام‌های ارزنده‌ای را در جهت نیل به هدف نهایی که همان «حیات طیبه» است بردارند.

در پایان لازم است از زحمات دلسوزانه همکاران معاونت پرورشی و فرهنگی، اداره کل قرآن، عترت و نماز، رؤسای ادارات قرآن، عترت و نماز استان‌ها، مشاورین و همه عزیزانی که با رهنمودهای ارزشمند خویش ما را در گردآوری این مجموعه یاری نمودند تشکر نماییم.

قرآن، عترت و نماز در اسناد فرادستی

الف) سیاست‌های ۱۳ گانه ابلاغی مقام معظم رهبری به وزارت آموزش و پرورش:
۴-۴- توسعه فرهنگ و معارف اسلامی و یادگیری قرآن (روخوانی، روان‌خوانی و مفاهیم) و تقویت انس دانش‌آموزان با قرآن و سیره پیامبر اکرم (صلی‌الله علیه و آله) و اهل‌بیت (علیهم‌السلام) و گسترش فرهنگ اقامه نماز.

ب) نقشه جامع علمی کشور

فصل اول: ارزش‌های بنیادین و الگوهای نظری نقشه جامع علمی کشور.
قسمت ۱-۱: مبانی ارزش‌های بنیادین نقشه جامع علمی کشور، مهم‌ترین ارزش‌ها: صفحه ۴؛ بند اول، دوم، سوم، چهارم، دهم.
قسمت ۱-۲: ویژگی‌های اصلی الگوی نظام علم و فناوری و نوآوری بند دوم، صفحه ۵، سطر ۳ و ۴.
فصل دوم: وضع مطلوب علم و فناوری
قسمت ۱-۲: چشم‌انداز علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، صفحه ۶، سطر ۴.
قسمت ۲-۲: اهداف کلان نظام علم و فناوری کشور، ص ۶، بند ۳.
قسمت ۳-۲: اهداف بخشی نظام علم، فناوری و نوآوری کشور، صفحه ۷، بند ۳، ایجاد نظام آموزشی مناسب برای هدایت دانش‌آموزان؛ ۱-۳ و ۲-۳.
فصل سوم: اولویت‌های علم و فناوری کشور
قسمت ۱-۳: اهداف و اولویت‌بندی و رویکرد و پشتیبانی از اولویت‌ها، صفحه ۱۱، سطر ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱.
قسمت ۲-۳: اولویت‌های علم و فناوری کشور.
اولویت الف: در فناوری، فناوری نرم و فرهنگی، صفحه ۱۱، دو سطر پایانی.

اولویت الف: در علوم انسانی و معارف اسلامی، صفحه ۱۲، سطر ۱ و ۲ و ۳ و ۴.

اولویت الف: در سلامت، صفحه ۱۲، سطر ۲.

پ) اهداف کلی آموزش و پرورش

الف - اهداف اعتقادی:

- ۱- ایجاد زمینه لازم برای خودشناسی، خداشناسی و تقویت روحیه حقیقت‌جویی؛
- ۲- تقویت ایمان و اعتقاد به مبانی اسلام و بسط بینش الهی بر اساس قرآن کریم و سنت پیامبر (صلی اله علیه و آله وسلم) و ائمه معصومین (علیه‌السلام) با مراعات اصول ۱۲ و ۱۳ قانون اساسی در مورد پیروان مذاهب اسلامی و اقلیت‌های دینی؛
- ۳- پرورش روحیه پذیرش حاکمیت مطلق خداوند بر جهان و انسان و اعمال این حاکمیت در جامعه بر اساس اصل ولایت فقیه.

ب) اهداف اخلاقی:

- ۱- تزکیه و تهذیب نفس و رشد فضایل و مکارم اخلاقی بر اساس ایمان به خدا و تقوای اسلامی؛
- ۲- پرورش روحیه تعبد الهی و التزام عملی به احکام و آداب اسلامی.

ج) اهداف علمی آموزشی:

- ۱- شناخت اسرار جهان آفرینش و قوانین طبیعت به‌عنوان آیات الهی به‌منظور پیش‌برد دانش و معرفت و تجارب بشری؛
- ۲- ترویج زبان و خط فارسی به‌عنوان زبان و خط رسمی مشترک مردم ایران و آموزش زبان عربی به‌منظور آشنایی با قرآن و معارف اسلامی.

ت) سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

راهکار ۱-۲: تدوین برنامه‌های عملیاتی لازم در راستای ترویج، تقویت مستمر و تحکیم فضائل اخلاقی در محیط‌های تربیتی با استفاده از تمام ظرفیت‌های آموزشی و تربیتی با تأکید بر اولویت کرامت و عزت نفس و شجاعت، حیا و عفت، صداقت، مسئولیت‌پذیری و نظم در تمام دوره‌های تحصیلی.

راهکار ۱-۳: تقویت انس با قرآن در دانش‌آموزان و توسعه فرهنگ سواد قرآنی با اصلاح برنامه و توانمندسازی معلمان در راستای تقویت مهارت روخوانی و روان‌خوانی در دوره ابتدایی، آشنایی با مفاهیم کلیدی قرآن در دوره اول متوسطه و آموزش معارف قرآنی در دوم متوسطه.

راهکار ۱-۴: ایجاد سازو کارهای ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ ولایت‌مداری تولی و تبری، امر به معروف و نهی از منکر، روحیه جهادی و انتظار و زمینه‌سازی برای استقرار دولت مهدوی (عج) با تأکید بر بهره‌گیری از ظرفیت حوزه‌های علمیه و نقش‌الگویی معلمان و اصلاح روش‌ها.

راهکار ۲-۲: تعمیق تقوای الهی و مهارت خویش‌داری، انتخاب‌گری درست و تعالی بخش مستمر دانش‌آموزان با استفاده از فرصت ایام الله، برگزاری مراسم آگاهی بخش در وفیات و اعیاد، حضور فعال و مشارکت دانش‌آموزان در محافل، مجالس و اماکن مذهبی و تقویت انس با دعا و توسل.

راهکار ۲-۵: ایجاد ساز و کارهای لازم برای تقویت آداب و سبک زندگی اسلامی-ایرانی، در تمام ساحت‌های تعلیم و تربیت به عنوان رویکرد حاکم در فرایند طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌های درسی و آموزشی.

راهکار ۲-۸: استفاده از ظرفیت برنامه‌های درسی، منابع آموزشی، شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات، کتابخانه، فرصت اردوها و فعالیت‌های برون‌مدرسه به ویژه مساجد و کانون‌های مذهبی برای تقویت معرفت و باور به معارف الهی به ویژه اعتقاد به توحید و معاد و ولایت و انتظار با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی در دانش‌آموزان.

راهکار ۲-۷: نهادهای سازشی و تقویت همکاری مدرسه با مراکز فرهنگی و علمی محله به ویژه مسجد و کانون‌های مذهبی و حوزه‌های علمیه و مشارکت فعال مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در برنامه‌های مرتبط محله و نیز حضور نظام‌مند و اثربخش روحانیون توانمند و مبلغان مذهبی با تجربه در مدرسه.

ث) منشور توسعه فرهنگ قرآنی

ماده ۱- اهداف

۱. ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی، مؤسسه‌ها و گروه‌های فعال غیردولتی در جهت هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌های قرآنی در سطح ملی و بین‌المللی؛
۲. تقویت ایمان و اعتقاد به قرآن کریم و تمسک به تعالیم آن؛
۳. تعمیق معرفت و تعمیم فهم و درک قرآن کریم؛
۴. ارتقای التزام عملی به قرآن کریم در ابعاد فردی و اجتماعی؛
۵. تحقق فرهنگ قرآنی در نظام مدیریت، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی کشور؛
۶. توسعه مهارت‌های روان‌خوانی، صحیح‌خوانی و درک معنای آیات قرآن کریم در میان اقشار مختلف جامعه به‌ویژه کودکان و نوجوانان؛
۷. تقویت و گسترش انس با قرآن کریم در اقشار مختلف جامعه؛
۸. ترویج آیات و مفاهیم قرآن کریم در حوزه فرهنگ عمومی (نمادسازی و تبلیغات رسانه‌ای و محیطی، محاورات و ...).

ج) اهداف آموزش عمومی قرآن کریم:

- ۱- تقویت ایمان و گرایش به قرآن و عترت؛
- ۲- توانایی خواندن قرآن کریم؛
- ۳- درک معنای قرآن کریم؛

- ۴- توانایی و التزام تدبیر در آیات قرآن کریم؛
- ۵- حفظ قرآن کریم؛
- ۶- انس با قرآن کریم؛
- ۷- آشنایی با علوم و معارف قرآن کریم؛
- ۸- توانایی استفاده از قرآن کریم؛
- ۹- تبعیت از قرآن و عترت.

خ) مصوبه هیأت وزیران در مورد ستاد اقامه نماز

هیأت محترم وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۳۰۲۲ مورخ ۱۳۷۵/۸/۱ ستاد اقامه نماز و با عنایت به توصیه‌های مقام معظم رهبری آیین‌نامه اقامه نماز را به شرح زیر تصویب نموده است.

ماده ۳) با توجه به نظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، در کلیه دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه و واحدهای تابعه آنها در سراسر کشور به منظور ادای فریضه نماز، حداکثر مدت ۳۰ دقیقه زمان در وقت فضیلت و ترجیحاً بلافاصله پس از اذان در نظر گرفته شود تا امکان شرکت کلیه مدیران و کارکنان دستگاه‌های مزبور در مراسم نماز جماعت فراهم شود.

تبصره: در صورتی که به تشخیص وزیر و یا بالاترین مقام مسئول دستگاه به لحاظ حساسیت شغلی، شرکت همه کارکنان به صورت یکجا در نماز جماعت میسر نباشد کارکنان با در نظر گرفتن مقتضیات محل کار، نماز خود را اقامه خواهند نمود.

ماده ۴) در کلیه دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه برای ایجاد امکان برگزاری نماز در وقت فضیلت آن، اقدامات زیر صورت گیرد:

الف: برنامه کلیه جلسات و اجتماعات و همچنین سایر برنامه‌ها حتی الامکان به گونه‌ای تنظیم شود که با وقت نماز تلاقی نداشته باشد و در هر حال با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود.

ب: محل مناسب و آراسته‌ای که گنجایش آن متناسب با تعداد کارکنان و مراجعه کنندگان باشد به عنوان نماز خانه پیش‌بینی شود.

ماده ۵) در کلیه دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه به منظور ارتقای دانش و بینش کارکنان و خانواده آنها در مورد نماز و فلسفه و راز و رمز آن، اقدامات لازم از طریق برگزاری جشنواره‌ها، نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری، مسابقات کتاب‌خوانی و دوره‌های آموزشی و سایر روش‌های موثر به صورت فراگیر به عمل آید.

ماده ۶) وزارت آموزش و پرورش موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز علاوه بر موارد فوق‌الذکر، اقدامات زیر را به عمل آورد:

پ: کلیه معلمان، دبیران و اساتید مراکز آموزشی به روش‌های مناسب با فلسفه نماز آشنا شده و شیوه‌های اثرگذاری بر دانش‌آموزان و دانشجویان را بیاموزند.

ث: در کلیه مراکز آموزشی و پرورشی، محلی برای اقامه نماز تعیین شود و فضای عمومی این مراکز همواره مشوق دانش‌آموزان و دانشجویان برای اقامه نماز و زنده نمودن فرهنگ نماز باشد.

ج: در طرح‌های ساختمان‌های جدید مراکز آموزشی و پرورشی، محل نمازخانه به صورت شاخص مورد نظر قرار گیرد.

چ: در اردوها، برنامه‌ها و جشنواره‌های آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی با فرا رسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود.

ح: برنامه ساعات درسی مراکز آموزشی به گونه‌ای تنظیم شود که با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود.

خ: انجمن اولیا و مربیان در جلسات و برنامه‌های خود، والدین را نسبت به امر نماز فرزندان توجیه و تشویق نموده و نسبت به تشویق والدین برای ساخت نمازخانه در مدارس اقدام نمایند.

د: سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بودجه لازم را برای احداث نمازخانه در مراکز آموزشی فاقد نماز خانه پیش‌بینی نماید به نحوی که

سالیانه تا ۱۰ درصد در این مراکز نمازخانه مناسب احداث گردد.
ذ: بین مدارس و مساجد هم‌جوار آنها ارتباط برقرار شود و دانش‌آموزان برای شرکت در مراسم نماز جماعت و جمعه ترغیب شوند.
ر: در کتابخانه‌ها جایگاه ویژه‌ای برای کتب مربوط به نماز اختصاص یافته و به جمع‌آوری آثار منتشر شده در خصوص نماز اقدام شود تا در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

ماده (۱۴) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد:
الف: در نظام گزینش و ارزیابی عملکرد مدیران، میزان اهتمام آنان به نماز را مدنظر قرار دهد.

ب: در دوره‌های آموزش ضمن خدمت کارکنان دولت، مباحث مربوط به فلسفه و رموز نماز ارائه شود.

د) طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز

طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز در مراکز آموزشی و تربیتی که در جلسات ۸۷۶ تاریخ ۹۱/۱۰/۱۲، ۸۷۷ تاریخ ۹۱/۱۰/۲۶، ۸۷۸ تاریخ ۹۱/۱۱/۹ شورای عالی آموزش و پرورش بررسی شده و در جلسه ۸۷۹ تاریخ ۹۱/۱۱/۲۳ شورای مذکور به تصویب نهایی رسیده است، برای اجرا به شرح زیر ابلاغ می‌شود.

اهداف کلان:

- نهادینه‌سازی فرهنگ اقامه نماز در راستای تقویت تربیت دینی و افزایش ایمان و ارتقای عمل صالح دانش‌آموزان؛
- فراگیر شدن اشتیاق نظری و عملی به اقامه نماز در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی.

راهبردهای کلان:

- ارتقای توانمندی و انگیزه معلمان و مربیان جهت مشارکت فعال و مؤثر در برنامه‌های تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز در مدارس؛
- غنی‌سازی محتوای برنامه‌های آموزشی و تربیتی با مفاهیم انسان ساز و تعالی بخش اقامه نماز؛
- بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌های جامعه و جلب حمایت و همکاری خانواده‌ها، مساجد و رسانه‌ها در توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز در مراکز آموزشی و تربیتی؛
- غنی‌سازی و سازگار نمودن محیط یادگیری برای حضور آگاهانه، داوطلبانه و شوق‌انگیز دانش‌آموزان در مراسم عبادی و برنامه‌های اقامه نماز و اولویت‌بخشی به اقامه نماز جماعت.

ذ) سیاست‌های ابلاغی بیست‌گانه وزیر آموزش و پرورش:

- تقویت، گسترش و تعمیق انس با قرآن کریم و سیره پیامبر اکرم (صلی اله علیه و آله وسلم) اهل بیت (علیه‌السلام) و توسعه ترویج فرهنگ اقامه نماز در مدارس و ادارات آموزش و پرورش با حضور مستمر مدیران در نمازهای جماعت.

ر) سیاست‌های هشت‌گانه ابلاغی معاونت پرورشی و فرهنگی:

بندهای ۵ و ۶:

- ۵- تدوین و اجرای برنامه جامع و یکپارچه آموزش قرآن اعم از روان‌خوانی و فهم قرآن در آموزش و پرورش رسمی و عمومی؛
- ۶- ایجاد سازوکارهای مناسب و مؤثر به منظور اجرای طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز در مراکز آموزشی و تربیتی.

راهبردهای اجرایی:

الف: در سطح مدرسه

- ۱ - جلب مشارکت فعال و مؤثر خانواده‌ها و انجمن اولیاء و مربیان در توسعه فرهنگ اقامه نماز دانش آموزان با تأکید بر برگزاری کلاس‌های آموزش خانواده؛
- ۲- برگزاری دوره‌های آموزشی و تربیتی برای معرفت‌افزایی و بصیرت‌آفرینی درباره آداب، احکام، آثار و اسرار نماز متناسب با شرایط و نیازهای دانش‌آموزان؛
- ۳ - بهره‌گیری از روش‌های شوق‌انگیز، فعال و مبتنی بر ایجاد توافق جمعی در تبیین و ترویج فرهنگ اقامه نماز؛
- ۴ - تعیین زنگ نماز در متن برنامه روزانه مدارس در تمامی دوره‌ها و پایه‌های تحصیلی به مدت ۳۰ دقیقه در وقت نماز به منظور اقامه منظم و مستمر نماز جماعت در مدرسه؛
- ۵ - متناسب‌سازی و اجرای برنامه‌های درسی و آموزشی مدرسه در چارچوب برنامه درسی ملی برای تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز؛
- ۶ - شناسایی توانمندی‌های متنوع دانش‌آموزی و بسترسازی برای به کارگیری آن در اقامه نماز مانند پخش اذان دانش‌آموزی (حتی‌المقدور زنده) در مدرسه با رعایت اصول تربیتی و بهداشتی؛
- ۷- معرفی و تشویق دانش‌آموزان خلاق و فعال در امر نماز در مناسبت‌ها و برنامه‌ها
- ۸ - ارتقای آگاهی و انگیزش مربیان و پیرامربیان جهت مشارکت فعال در ترویج فرهنگ اقامه نماز؛
- ۹ - مشارکت دادن مربیان و معلمان برای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در برنامه‌های اقامه نماز مدرسه و ترغیب ایشان به حضور فعال و با نشاط در نماز جماعت مدرسه؛
- ۱۰ - برقراری تعامل پویا و سازنده میان مدارس، مساجد و جامعه محلی با تأکید بر اجرای طرح پیوند مدرسه، مسجد، منزل و نماز جمعه؛

- ۱۱ - برنامه ریزی و ایجاد هماهنگی برای استفاده بهینه از نمازخانه و امکانات مدرسه جهت اقامه برخی از نمازهای جماعت محله و برگزاری مراسم عبادی - سیاسی در مدرسه با رعایت اصول تربیتی و آموزشی؛
- ۱۲ - برنامه ریزی برای تقویت نماز جماعت با تأکید بر اقامه حتی المقدور یک نماز جماعت دانش‌آموزی در هفته در مسجد محله با رعایت اصول آموزشی و تربیتی؛
- ۱۳ - انتخاب و استفاده اثربخش از امام جماعت توانمند و مجرب (ترجیحاً روحانی) متناسب با شرایط و ویژگی‌های دانش‌آموزان و اقامه داوطلبانه، شوق انگیز و مستمر نماز جماعت در مدرسه؛
- ۱۴ - تعیین شعار اخلاقی سال مبتنی بر آموزه‌های اقامه نماز و طراحی و تدوین برنامه سالانه به منظور تقویت دانش، نگرش، گرایش و مهارت دانش‌آموزان براساس شعار اخلاقی سال؛
- ۱۵ - ساماندهی نوآوری‌ها در خلق فرصت‌های تربیتی و پایش مستمر آن در زمینه فرهنگ اقامه نماز و تشویق و ترویج آن؛
- ۱۶ - تأمین، تجهیز و آرایش فضای آموزشی، تربیتی و فیزیکی مدرسه هماهنگ و متناسب با توسعه فرهنگ اقامه نماز؛
- ۱۷ - برنامه ریزی و تمهید مقدمات برای حضور داوطلبانه و فعال دانش‌آموزان و مربیان در نمازهای جمعه؛
- ۱۸ - پایش و سنجش مستمر برنامه‌های نماز و بازنگری آن بر اساس نتایج نظرسنجی و اقدام پژوهی‌های انجام شده.

ب: در سطح ستاد

- ۱ - طراحی و تدوین برنامه درسی اقامه نماز با رویکرد تلفیقی برای هر یک از دوره‌های تحصیلی متناسب با مفاهیم سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی و تولید کتاب و رسانه‌های دیداری، شنیداری و الکترونیکی مبتنی بر آن؛

- ۲ - بهره‌گیری از رویکرد زیباشناختی و هنری در طراحی، تدوین و اجرای برنامه درسی اقامه نماز؛
- ۳ - تعیین سطوح دستیابی دانش آموزان به اهداف تربیتی و آموزشی اقامه نماز در پایه‌های مختلف تحصیلی به تفکیک جنسیت مبتنی بر سند تحول بنیادین؛
- ۴ - تدوین شایستگی‌ها و صلاحیت‌های مربیان و معلمان و پیش‌بینی و تأمین استلزامات آن به منظور تحقق بخشیدن به نقش مرجعیت آنان در امر اقامه نماز؛
- ۵ - بازنگری و اصلاح برنامه‌های تربیت معلم و آموزش‌های ضمن خدمت و توانمندسازی نیروی انسانی جهت تحقق اهداف و مأموریت‌های طرح جامع توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز؛
- ۶ - بهره‌گیری از ظرفیت‌های شبکه ارتباطی و فناوری‌های نوین اطلاعاتی - ارتباطی برای توسعه تعاملات صف و ستاد، مشارکت‌پذیری، هم‌افزایی و ارتقای ظرفیت‌های حرفه‌ای منابع انسانی در توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز؛
- ۷ - ساماندهی بهینه و اثربخش منابع انسانی و تفویض اختیارات بیشتر به استان‌ها و مدارس برای تحقق طرح توسعه و تعمیق فرهنگ اقامه نماز؛
- ۸ - انتخاب هدفمند، آموزش و توانمندسازی امامان جماعت برای ایفای نقش‌های جدید با همکاری حوزه‌های علمیه؛
- ۹ - بازنگری و تدوین قوانین و مقررات لازم برای عملیاتی شدن طرح توسعه و تعمیق فرهنگ اقامه نماز؛
- ۱۰ - ایجاد تعهد و مشارکت فعال سازمانی در سطوح مختلف و مشارکت دادن واحدهای سازمانی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها؛
- ۱۱ - شناسایی فرصت‌های برون سازمانی و جلب مشارکت آنها به منظور طراحی و اجرای برنامه‌های اثربخش و کارآمد؛
- ۱۲ - مدیریت دانش برای شناسایی، مورد کاوی و به مشارکت گذاشتن دانش در موضوع توسعه فرهنگ اقامه نماز و بهره‌گیری از تجربیات موفق در سطوح مختلف تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛

- ۱۳ - شناسایی و بهره‌گیری از منابع متنوع مالی و گسترش دامنه مشارکت و فعالیت داوطلبانه در زمینه توسعه فرهنگ اقامه نماز با تأکید بر جذب مشارکت‌های مردمی و خیرین در احداث و تجهیز نمازخانه‌های مدارس؛
- ۱۴ - تدوین بودجه عملیاتی و تخصیص منابع برای برنامه‌های توسعه اقامه نماز بر مبنای برنامه راهبردی؛
- ۱۵ - استانداردهای فضای فیزیکی و فرهنگی مدارس مبتنی بر اصول و فرهنگ معماری اسلامی و اقتضات بومی و منطقه‌ای؛
- ۱۶ - توسعه پژوهش‌های کاربردی حول مسائل اساسی اقامه نماز و اشاعه نتایج در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛
- ۱۷ - پیمایش مستمر ملی و منطقه‌ای روند اقامه نماز در سطح دانش‌آموزان و مدارس و پایش و پشتیبانی مستمر و همه‌جانبه برای افزایش کارایی و اثربخشی برنامه‌ها و بهبود شاخص‌های آن.

بزرگداشت هفته قرآن، عترت و نماز (هفته آخر آذر ماه)

اهداف؛

- ۱- تعمیق و توسعه فرهنگ غنی قرآن کریم، عترت (علیهم السلام) و اقامه نماز؛
- ۲- زمینه‌سازی جهت انس بیشتر دانش‌آموزان و همکاران با قرآن، عترت و نماز؛
- ۳- بهره‌گیری از سرچشمه زلال معارف غنی قرآن کریم و اهل بیت (علیه السلام)؛
- ۴- مصونیت بخشی جوانان و نوجوانان با بهره‌گیری از معارف قرآن کریم و اهل بیت (علیه السلام) و احکام دینی در برابر تهاجم فرهنگی غرب.

اقدامات اجرایی:

- ۱- تشکیل ستاد بزرگداشت هفته قرآن عترت و نماز؛
- ۲- ارسال شیوه‌نامه به مناطق و آموزشگاه‌ها؛
- ۳- برگزاری جلسه هماهنگی و توجیه مدیران و مربیان توسط مناطق و استان؛
- ۴- تهیه پوستر و بنر و انجام تبلیغات گسترده در سطح شهر، شهرستان و آموزشگاه‌ها؛
- ۵- برگزاری نمایشگاه‌های قرآن، عترت و نماز از جمله کتاب، نرم افزار و ...؛
- ۶- برگزاری نشست‌های پرسش و پاسخ و رفع شبهات با حضور علماء و اساتید دانشگاه و حوزه؛
- ۷- تهیه نشریه با موضوع قرآن، عترت و نماز؛
- ۸- بزرگداشت مناسبت‌های ولایی در صورت مصادف شدن با ایام هفته قرآن، عترت و نماز؛
- ۹- فضا سازی سمعی و بصری مدارس و ادارات با موضوعات مرتبط؛
- ۱۰- دیدار با علماء و ائمه جمعه و پیشکسوتان در عرصه قرآن عترت و نماز و شرکت همگانی در نماز جمعه؛
- ۱۱- هماهنگی با صدا و سیما و رسانه‌ها برای انعکاس برنامه‌ها و تبلیغات در این زمینه؛

- ۱۲- تمهید مقدمات برای سخنرانی مدیر کل، معاونین و مسئولان استانی و شهرستانی در نماز جمعه؛
- ۱۳- تبلیغ این مهم توسط ائمه جمعه و جماعات در بین الصلواتین و خطبه‌ها؛
- ۱۴- اجرای محافل انس با قرآن عترت و نماز با حضور قاریان دانش‌آموز کشوری و بین‌المللی؛
- ۱۵- برگزاری باشکوه مرحله اول مسابقات قرآن عترت و نماز در مدارس؛
- ۱۶- حضور اولیای آموزشگاه در نماز جماعت در مدارس؛
- ۱۷- برگزاری نماز جماعت با حضور دانش‌آموزان و اولیاء آنان در مساجد محله؛
- ۱۸- دعوت از دانش‌آموزان علاقه‌مند جهت شرکت در طرح حفظ موضوعی قرآن کریم و مصباح الهدی؛
- ۱۹- تشویق و ترغیب دانش‌آموزان جهت ثبت‌نام در طرح ملی نور (حفظ ترتیبی) قرآن کریم با مراجعه به سایت www.quran.medu.ir؛
- ۲۰- ترویج فرهنگ آشنایی دانش‌آموزان با مرجعیت و تقلید و راه‌اندازی کاروان‌های دانش‌آموزی جهت دیدار با مراجع عظام؛
- ۲۱- اعزام همکاران حوزه ستادی برای بازدید از فعالیت‌های هفته قرآن، عترت و نماز به استان‌ها و شهرستان‌ها؛
- ۲۲- مستندسازی و ارسال گزارش‌های آماری، تصاویر و فیلم‌های گلچین و برگزیده به اداره کل قرآن، عترت و نماز.

نظارت و ارزیابی:

برای حصول از تحقق اهداف کمی و رفتاری پیش‌بینی شده در هفته مذکور در آغاز، حین و بعد از انجام، توسط مجریان و مسئولان مربوطه، ارزشیابی لازم توسط معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت متبوع (طبق تفاهم نامه کاری فی مابین) و اداره کل قرآن، عترت و نماز به عمل خواهد آمد.

شورای قرآن، عترت و نماز استان:

در سطح استان؛ شورایی با عنوان شورای قرآن، عترت و نماز با شرح وظایف زیر تشکیل می‌شود که مسئولیت برنامه‌ریزی، رسیدگی، مدیریت و اداره کلیه فعالیت‌های قرآن و عترت را به عهده دارد.

ترکیب اعضای شورا:

- ۱- مدیرکل آموزش و پرورش و رئیس آموزش عمومی قرآن استان (رئیس شورا)؛
- ۲- معاون پرورشی و فرهنگی نائب رئیس؛
- ۳- معاون توسعه منابع و پشتیبانی؛
- ۴- معاون پژوهش، برنامه‌ریزی و نیروی انسانی؛
- ۵- معاون آموزش ابتدایی؛
- ۶- رئیس اداره روابط عمومی؛
- ۷- مدیر ارزیابی عملکرد؛
- ۸- رئیس اداره قرآن، نماز و عترت؛ (دبیر شورا)؛
- ۹- مدیر مشارکت‌های مردمی؛
- ۱۰- رئیس اداره حراست استان؛
- ۱۱- مسئول انجمن اولیاء و مربیان؛
- ۱۲- یک نفر صاحب نظر در امور قرآن، عترت و نماز با انتخاب مدیرکل استان؛
- ۱۳- دو نفر از رؤسای فعال آموزش و پرورش مناطق استان. (در امور قرآن، عترت و نماز).

تبصره: نهادهای ذیل نیز به تناسب دستور کار جلسه (به ویژه مناسبت‌های ولایی و سایر فعالیت‌های حوزه عترت) به‌عنوان مدعو به اعضاء اضافه خواهند شد:

- ۱- امام جمعه؛
- ۲- مدیرکل اوقاف و امور خیریه یا نماینده تام الاختیار؛
- ۳- سازمان تبلیغات اسلامی؛
- ۴- صداوسیما؛
- ۵- دفتر همکاری‌های حوزه و آموزش و پرورش؛
- ۶- هیئت رزمندگان.

شرح وظایف شورای قرآن، عترت و نماز استان:

- نظارت کلی بر عملکرد فعالیت‌های قرآن، نماز و عترت مناطق تابعه؛
- جذب اعتبارات ابلاغی و تأمین و تخصیص منابع مالی مورد نیاز؛
- ارزیابی عملکرد فعالیت‌ها و رتبه‌بندی مناطق برتر؛
- تصمیم‌گیری جهت اجرای فعالیت‌های این حوزه از جمله مسابقات و سایر دستورات عملی؛
- جذب مشارکت‌های مردمی و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه همکاری هزینه کرد آن؛
- بررسی گزارش‌های شورای قرآن منطقه و پاسخ‌گویی به مسائل مربوط؛
- تصمیم‌گیری در مورد ارتباط با سازمانها و نهادها و ارگان‌های ذیربط جهت ارتقاء سطح فعالیت‌های کمی و کیفی فعالیت‌ها؛
- پیش‌بینی و اجرای دوره‌های آموزشی مصوب برای مدیران و مدرسین کارشناسان و ...؛
- جلسات شورا ماهانه حداقل یک بار و در صورت نیاز بیشتر با تشخیص مدیرکل محترم استان برگزار می‌گردد.

شورای قرآن، عترت و نماز منطقه:
متناظر و هم عرض با شورای استان.

شورای قرآن، عترت و نماز مدرسه

- مدیر آموزشگاه؛	- رئیس شورا؛
- معاون یا مربی پرورشی؛	- دبیر شورا؛
- معاون آموزشی؛	- عضو شورا؛
- نماینده معلمین؛	- عضو شورا؛
- دبیر قرآن و دین و زندگی؛	- عضو شورا؛
- امام جماعت آموزشگاه؛	- عضو شورا؛
- مسئول (انجمن اولیاء و مربیان)؛	- عضو شورا؛
- نماینده تشکل های دانش آموزی؛	- عضو شورا.

بخش دوم

فعالیت‌های حوزه قرآن

دارالقرآن الکریم (خانه قرآن)

الف) اساسنامه مراکز دارالقرآن الکریم

فصل اول- تعریف و هدف

ماده ۱- تعریف

دارالقرآن به مرکزی اطلاق می‌گردد که ترویج در توسعه آموزش‌های قرآنی و ارتقا سطح دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان علاقه‌مند را در رشته‌های مختلف قرآنی عهده‌دار می‌شود و تحت نظارت معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش به صورت مردمی اداره می‌گردد.

ماده ۲- اهداف

۱. ارتقاء سطح کمی و کیفی، توانایی خواندن و فهم قرآن و بهره‌گیری هر چه بیشتر از آن؛
۲. ایجاد زمینه و بستر مناسب برای گسترش مراکز قرآن‌آموزی و ترویج فرهنگ قرآنی؛
۳. غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان از طریق انس با قرآن؛
۴. ایجاد زمینه مناسب برای جلب مشارکت اقشار مختلف مردم در امور قرآنی.

فصل دوم: برنامه‌ها

ماده ۳- برنامه‌ها، مواد درسی، محتوای آموزشی و فرم گواهی‌نامه‌های پایان دوره به پیشنهاد معاونت پرورشی و فرهنگی پس از بررسی در کمیسیون‌های مربوط به تصویب کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش خواهد رسید. این آموزش‌ها صرفاً جهت تقویت یادگیری قرآن و تعلیمات مذهبی بوده و جنبه رسمی نخواهد داشت.

فصل سوم: تاسیس

ماده ۴- در تاسیس دارالقرآن رعایت موارد زیر الزامی است:

۱. ساختمان این‌گونه مراکز از محل کمک‌های مردمی و با مشارکت نوسازی تامین می‌شود؛
۲. مرکز باید دارای فضا و امکانات و تجهیزات مناسب و مورد نیاز باشد؛
۳. مراکز دارالقرآن برای دختران و پسران باید به صورت جداگانه تاسیس شوند. تبصره ۱- چنانچه در بعضی از مناطق به دلیل نبود امکانات لازم، تشکیل مراکز دارالقرآن دخترانه یا پسرانه به صورت مجزا مقدور نباشد استفاده پسران و دختران از یک مرکز به صورت غیر همزمان مجاز می‌باشد.
- تبصره ۲- استفاده از نوبت دوم مدارس دولتی جهت تشکیل مراکز دارالقرآن در مدارس دخترانه و پسرانه هر منطقه یا ناحیه آموزش و پرورش بلامانع است.
- ماده ۵- تاسیس دارالقرآن به پیشنهاد اداره آموزش و پرورش منطقه، تأییدیه کمیته نظارت استان و تصویب شورای آموزش و پرورش استان در چارچوب ضوابط این اساسنامه انجام می‌گیرد.

فصل چهارم: سازمان اداری و آموزشی:

- ماده ۶- دارالقرآن زیر نظر اداره آموزش و پرورش مربوطه و با مسئولیت مدیر اداره می‌شود.
- ماده ۷- مدیران مراکز دارالقرآن باید به علوم و فنون قرآنی آشنا بوده و در آموزش و پرورش به صورت رسمی اشتغال به کار داشته باشند. مدیر با پیشنهاد معاون

پرورشی منطقه از بین افراد واجد شرایط انتخاب و با ابلاغ رئیس اداره آموزش و پرورش مشغول به کار می‌شود.

ماده ۸- در هر دارالقرآن به منظور ارتقای کیفی فعالیت‌ها، هماهنگی امور و نظارت بر فعالیت‌های مربوطه شورایی با عنوان شورای دارالقرآن با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

الف- ترکیب اعضاء:

۱. مدیر؛
۲. دو نفر نماینده از مربیان دارالقرآن؛
۳. یک نفر کارشناس قرآن با معرفی اداره آموزش و پرورش؛
۴. یک نفر صاحب‌نظر تعلیم و تربیت با معرفی اداره (معاونت پرورشی و تربیت بدنی) آموزش و پرورش؛
- ۵ و ۶. یک نفر از والدین قرآن‌آموزان و یک نفر از افراد خیر و معتمد محل به انتخاب پنج عضو دیگر؛

ب - شرح وظایف:

۱. بررسی و تایید برنامه‌های پیشنهادی سالانه دارالقرآن که از سوی مدیر در چارچوب مقررات و ضوابط مربوطه و شورا ارائه می‌شود؛
۲. بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادهای ارائه شده از سوی مربیان، دانش‌آموزان و اولیاء آنان؛
۳. بررسی و تایید برنامه‌های مربوط به مسابقات قرآنی در سطح دارالقرآن؛
۴. اتخاذ تصمیم در مورد میزان دریافت وجه، جهت ارائه خدمات ذیربط با رعایت دستورالعمل‌های مربوطه؛

۵. بحث و اتخاذ تصمیم در مورد چگونگی برگزاری امتحانات ذریبط با رعایت مقررات مربوطه؛

۶. بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مشکلات انضباطی دانش‌آموزان؛
۷. جلب همکاری اولیاء دانش‌آموزان و افراد خیر، جهت مشارکت و کمک به ارتقاء کیفی فعالیت‌ها؛

۸. بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سرویس رفت و آمد دانش‌آموزان با رعایت دستورالعمل‌های مربوطه؛
تبصره- جلسه شورا با شرکت ۵ عضو رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با ۴ رای قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۹- کلیه کارکنان آموزشی و اداری دارالقرآن از میان افراد واجد شرایط و آشنا به امور قرآنی با پیشنهاد مدیر دارالقرآن به صورت غیر موظف مشغول به کار خواهند شد. حق الزحمه این افراد از محل منابع مالی دارالقرآن پرداخت می‌شود.

فصل پنجم- شرایط پذیرش قرآن آموز

ماده ۱۰- سن ثبت‌نام داوطلبان در این گونه مراکز ۵ الی ۲۰ سال خواهد بود.
تبصره ۱- رعایت تناسب سنی در توزیع قرآن‌آموزان بین کلاس‌ها الزامی است.
تبصره ۲- مدیران دارالقرآن مجازند نسبت به تشکیل کلاس برای والدین قرآن‌آموزان در صورت موافقت شورای دارالقرآن اقدام نمایند.

فصل ششم: نظارت

ماده ۱۱- نظارت مستمر بر فعالیت‌های دارالقرآن و ارزشیابی از عملکرد آن بر عهده معاون پرورشی و تربیت بدنی یا مسئول امور تربیتی اداره آموزش و پرورش منطقه خواهد بود.

ماده ۱۲- در سطح استان کمیته نظارت بر مراکز دارالقرآن با ترکیب و شرح وظایف زیر تشکیل می‌شود که مسئولیت رسیدگی و نظارت بر عملکرد این گونه مراکز را عهده‌دار خواهد بود.

الف- ترکیب اعضاء:

۱. معاون پرورشی استان (رئیس)؛
۲. رئیس اداره قرآن، عترت و نماز؛
۳. کارشناس مسئول قرآن؛
۴. رئیس اداره ارزشیابی، بازرسی و رسیدگی به شکایات؛
۵. یک نفر صاحب‌نظر در امور قرآنی به انتخاب مدیر کل استان؛
- ۶ و ۷ دو نفر از مدیران دارالقرآن (یک نفر خواهر و یک نفر برادر) به انتخاب مدیر کل.

ب- شرح وظایف:

۱. نظارت کلی بر عملکرد دارالقرآن؛
۲. تأیید فضای آموزشی و تجهیزات و درخواست صدور مجوز از شورای آموزش و پرورش استان؛
۳. بررسی پیشنهاد مناطق در مورد انحلال دارالقرآن و تصمیم‌گیری در مورد آن. تبصره- کمیته نظارت با حضور ۵ عضو رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با ۴ رای قابل اجرا خواهد بود.

فصل هفتم: سایر موارد ماده ۱۳- هزینه‌های مربوط به تاسیس و اداره دارالقرآن از محل کمک‌های مردمی، درآمدهای حاصل از ارائه خدمات دارالقرآن، شوراهای آموزش و پرورش مناطق و اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها تامین خواهد شد.

ماده ۱۴- کلیه درآمدهای دارالقرآن باید به حساب بانکی دارالقرآن واریز و با رعایت دستورالعمل مربوطه تحت نظر شورای دارالقرآن هزینه شود. مدیر دارالقرآن به ازای دریافت کمک‌های نقدی و وجوه حاصل از ارائه خدمات، قبض شماره‌دار و معتبر صادر و به اولیاء تحویل می‌دهد. وجوه جمع‌آوری شده باید در اولین فرصت به حساب بانکی مرکز واریز شود.

ماده ۱۵- حساب بانکی مرکز با سه امضاء مدیر، کارشناس قرآن (معرفی شده از سوی منطقه) و یکی دیگر از اعضای شورای دارالقرآن به انتخاب شورا افتتاح می‌شود، برداشت از حساب مذکور با امضای ثابت مدیر و یکی از اعضای دیگر صورت خواهد گرفت. در پایان هر سال گزارش عملکرد با امضاء هر سه عضو به اداره آموزش و پرورش ارسال می‌شود.

ماده ۱۶- کلیه اموال خریداری شده و اهدایی باید مطابق مقررات شماره‌گذاری و در دفتر اموال ثبت شود.

ماده ۱۷- دستورالعمل اجرایی این اساسنامه توسط معاونت پرورشی و فرهنگی با هماهنگی سایر معاونت‌های ذیربط تهیه و پس از تایید وزیر آموزش و پرورش ابلاغ خواهد شد.

موضوع: اساسنامه دارالقرآن به استناد رای صادره در ششصد و سی و هشتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۷۸/۶/۲۵ و در دویست و سیزدهمین جلسه کمیسیون معین شورای عالی مورخ ۷۸/۷/۶ به تصویب رسید. صحیح است به مورد اجرا گذاشته شود.

ب) دستورالعمل اجرایی مراکز دارالقرآن الکریم

امروز فرصت تاریخی و استثنایی است برای این‌که قرآن در هدایت فکر و عمل انسان‌ها، قدرت و چیرگی خود را نشان دهد اما این متوقف است بر این‌که ما خود به چشمه‌های جوشان معارف و هدایت قرآن دست یابیم، قرآن را بفهمیم در آن تدبر کنیم. آن را محور بحث و فحص سازیم و در اعماق آن غور کنیم.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

مقدمه:

دستیابی به حیات طیبه و سبک زندگی اسلامی در ابعاد فردی، اجتماعی و حکومتی آن‌که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مورد تأکید قرار گرفته است با توسعه‌ی فرهنگ قرآنی میسر می‌شود. در همین راستا فعالیت‌های فوق‌برنامه برای شناسایی و پرورش استعداد های دینی، مذهبی و تربیتی دانش‌آموزان در تراز جمهوری اسلامی ایران برنامه‌ریزی شده است. در این میان توجه به قرآن کریم در همه‌ی ابعاد و آموزش‌های مختلف قرآنی بیش از همه اثر بخش خواهد بود. لذا به استناد مصوبه‌ی شماره‌ی ۸/۲۳۰۴/۱۲۰ به تاریخ ۸۷/۶/۳۰ شورای عالی آموزش و پرورش در جهت ترویج و توسعه‌ی آموزش‌های قرآنی و ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان علاقه‌مند در رشته‌های مختلف قرآنی، مراکز دارالقرآن راه‌اندازی شده است.

به همین منظور به استناد ماده ۱۷ اساسنامه مراکز دارالقرآن مصوب شورای عالی آموزش و پرورش دستورالعمل اجرایی زیر با هدف احیای فعالیت‌های مصوب این مراکز تهیه و جهت اجراء اعلام می‌گردد.

انتظار است با توجه نیاز جدی به این مراکز، شاهد ارتقاء سطح سواد قرآنی و مهارت‌های مختلف آن در بین دانش‌آموزان و سایر علاقه‌مندان باشیم.

اهداف:

علاوه بر اهداف مندرج در اساسنامه دارالقرآن الکریم، اهداف جزئی و عملیاتی ذیل مدنظر است:

- ۱- تلاش برای ایجاد انس بیشتر با قرآن کریم و ارتقاء سطح آموزش عمومی و تخصصی قرآن دانش‌آموزان سراسر کشور در تمامی دوره‌های تحصیلی؛
- ۲- تقویت بنیه‌ی اعتقادی و رفتاری دانش‌آموزان و غنی‌سازی اوقات فراغت آنان در مقابله با تهاجم فرهنگی؛
- ۳- جذب حداکثری و مشارکت دانش‌آموزان در توسعه و تعمیق برنامه‌ها و فعالیت‌های قرآن در جهت کاربردی نمودن مفاهیم غنی آن در زندگی؛
- ۴- شناسایی و پرورش استعدادهای قرآنی دانش‌آموزان.

فعالیت و تأسیس:

- ۱- مراکز دارالقرآن بر اساس اساسنامه و برنامه آموزشی مصوب شماره ۸/۴۲۳۰/۱۲۰ مورخ ۳۰/۶/۸۷ راه‌اندازی و فعالیت می‌نمایند.
- ۲- مراکز دارالقرآن یک واحد آموزشی مستقل محسوب می‌شوند و کلیه مقررات واحد آموزشی شامل آنان می‌شود.
- ۳- در هر یک از نواحی، مناطق و شهرستان‌ها از آموزش و پرورش، مکانی که از فضا، امکانات و تجهیزات مناسب و نیز جنبه‌ی مرکزیت برخوردار باشد به‌عنوان دارالقرآن در نظر گرفته می‌شود.
- ۴- مجوز راه‌اندازی مرکز دارالقرآن با پیشنهاد اداره آموزش و پرورش منطقه و تایید کمیته‌ی نظارت استان و تصویب شورای آموزش و پرورش استان در چارچوب برنامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب، صادر خواهد شد.
- تبصره: فضا و تجهیزات مراکز دارالقرآن باید از استانداردهای آموزشی و پرورشی لازم برخوردار بوده و به تایید شورای قرآن استان برسد.
- ۵- هر ناحیه، منطقه و شهرستان می‌تواند نسبت به تأسیس و احیای دو مرکز دارالقرآن به تفکیک دختران و پسران اقدام نماید.
- تبصره: چنانچه در برخی از مناطق به دلیل نبود امکانات لازم، تشکیل دارالقرآن به صورت مجزا مقدور نباشد استفاده دختران و پسران از یک مرکز به صورت غیر همزمان بلامانع است.

۶- بر اساس تبصره ۲ ماده ۴ اساسنامه مراکز دارالقرآن کریم استفاده از نوبت دوم مدارس دولتی جهت تشکیل کلاس‌های مراکز دارالقرآن در مدارس دخترانه و پسرانه هر منطقه یا ناحیه آموزش و پرورش بلامانع است. این‌گونه مدارس در صورت علاقه‌مندی می‌توانند با استناد به آیین‌نامه‌ی نحوه ارائه خدمات آموزشی و پرورشی در مدارس دولتی نسبت به ارائه فعالیت‌های قرآنی در نوبت بعد از ظهر اقدام نمایند. در این صورت می‌بایست تحت نظر مراکز دارالقرآن اقدام به برگزاری فعالیت‌های فوق برنامه نمایند.

تبصره ۱: مدیران این مدارس ابتدا باید در خواست خود را جهت استفاده از نوبت دوم مدارس شان به‌عنوان پایگاه دارالقرآن، به معاونت پرورشی و تربیت‌بدنی ارائه نمایند و پس از تایید به مرکز دارالقرآن مربوطه ابلاغ و امور آن پیگیری شود.

تبصره ۲: در این‌گونه از مدارس مسئولیت و مدیریت برنامه‌ها و کلاس‌های فوق‌برنامه و امور مالی و پرداخت حق‌الزحمه‌ها با هماهنگی شورای دارالقرآن بر عهده‌ی مدیر مدرسه خواهد بود.

تبصره ۳: این مدارس تحت نظر مراکز دارالقرآن منطقه فعالیت نموده و تعیین سطح قرآن آموزان، تأمین مدرس، تعیین محتوا، آزمون و صدور گواهی‌نامه و ... به عهده‌ی مرکز دارالقرآن است.

۷- هر یک از نواحی و مناطقی که شرایط و شاخص‌های فوق را داشته باشند یا بتوانند تمهیدات لازم را برای تاسیس فراهم کنند می‌توانند نسبت به تاسیس و راه‌اندازی مراکز دارالقرآن اقدام نمایند.

۸- در هر استان یک مرکز دارالقرآن که شرایط لازم را داشته باشد می‌تواند به‌عنوان دارالقرآن مرکزی انتخاب شود. دارالقرآن مرکزی علاوه بر فعالیت‌های معمول خود برای تربیت و آموزش مربی، مدرس قرآن و داوران مسابقات، توانمندسازی آنان، برگزاری دوره‌های مختلف، الگو سازی، پژوهش، تحقیق و ... برنامه‌ریزی خواهند نمود.

امکانات، فضا و شاخص‌های مراکز دارالقرآن:

- ۱- ساختمان مستقل داشته باشد؛
- ۲- ترجیحاً از فضای فیزیکی مناسب و وسیع برخوردار باشد؛
- ۳- امکانات و تجهیزات کافی، مانند رایانه، نرم افزار، کتابخانه، قرائت خانه و ... داشته باشد؛
- ۴- نماز خانه و فضای مناسب ورزشی در حد امکان داشته باشد؛
- ۵- ترجیحاً مرکزیت داشته باشد تا امکان دسترسی علاقه‌مندان بیشتر فراهم باشد.

سازمان اداری و نیروی انسانی:

- ۱- مراکز دارالقرآن زیر نظر اداره آموزش و پرورش مربوطه و با مسئولیت مدیر مرکز اداره می‌شود.
- ۲- مدیر مرکز از میان همکاران رسمی و مجرب آموزش و پرورش که آشنا به علوم و فنون قرآنی بوده با پیشنهاد معاون پرورشی و تربیت بدنی ادارات و ابلاغ رئیس اداره آموزش و پرورش مربوطه به صورت موظف منصوب و از مزایای مصوب مدیران دارالقرآن‌ها برخوردار می‌گردد.
- ۳- اداره آموزش و پرورش موظف است نسبت به تأمین کادر اداری و آموزشی مورد نیاز مراکز دارالقرآن با پیشنهاد مدیر دارالقرآن، از میان افراد واجد شرایط و متخصص در امور قرآنی از بین نیروهای رسمی آموزش و پرورش (رسمی، پیمانی و قراردادی) به صورت موظف و غیر موظف اقدام نماید. جدول درجه بندی مراکز دارالقرآن پیوست است (فرم شماره ۲).
- تبصره ۱: در این مراکز از مربیان پرورشی قرآنی به عنوان مدرس و مربی در اولویت اول استفاده شود.
- تبصره ۲: تأمین نیروی انسانی این مراکز منطبق با دستورالعمل‌های سامان‌دهی نیروی انسانی خواهد بود.

تبصره ۳: استفاده از نیروی آزاد به هر شکل و برای هر نوع خدمت ممنوع است و مسئولیت به کارگیری و تبعات بعدی آن به عهده‌ی مدیر مرکز است.

برنامه آموزشی:

برنامه آموزشی این مراکز مطابق برنامه و مواد درسی دارالقرآن الکریم مصوب شورای عالی آموزش و پرورش به شماره‌ی ۱۲۰/۸۵۰/۱ مورخ ۷۹/۳/۸ خواهد بود. تبصره ۱: دوره‌های آموزشی و برنامه زمان‌بندی آنها با توجه به سطوح آموزشی برای هر سطح حداکثر ۲۰ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای تعیین می‌گردد. جلسه‌ی اول هر ترم شامل آشنایی با کلیات سطح موردنظر و جلسه‌ی پایانی برای آزمون مدنظر قرار گیرد. ثبت‌نام کنندگان در مراکز دارالقرآن ابتدا بایستی تعیین سطح گردند و سپس بر اساس مهارت‌های تعیین‌شده، در کلاس‌های مربوطه شرکت می‌کنند.

جدول زمان‌بندی برگزاری کلاس‌های دارالقرآن (جدول شماره ۱)

نوبت	زمان برگزاری کلاس‌ها	تعداد جلسات در هفته	تعداد کل جلسات
ترم اول	از ۱۵ مهر ماه تا ۱۵ دی ماه	۲ جلسه در هفته	۲۰ جلسه
ترم دوم	از اول بهمن ماه تا آخر اردیبهشت	۲ جلسه در هفته	۲۰ جلسه
ترم سوم	از هفته اول تیر ماه تا آخر مرداد ماه	۳ جلسه در هفته	۲۰ جلسه

تبصره ۲: مراکز دارالقرآن همراه با کلاس‌های قرآن می‌توانند برنامه‌ها و فعالیت‌های امام‌شناسی، مهدویت، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه، احکام، تواشیح، مداحی را مطابق دستورالعمل‌های ابلاغی برگزار و نیز برنامه‌های جذاب ورزشی، اردوهای زیارتی و سیاحتی، سرودهای قرآنی، پخش فیلم و... را با رویکرد قرآنی برابر مقررات اجرا نمایند.

- ۱- برپایی فعالیت‌های قرآنی برای قرآن‌آموزان ۵ تا ۷ ساله مشروط بر آن که به فعالیت‌های اصلی دارالقرآن خلل وارد نکند با نظر شورای دارالقرآن و تایید شورای قرآن، عترت و نماز منطقه و اخذ مجوزهای لازم با اختصاص حداکثر ۲۰ درصد ظرفیت فضای فیزیکی و فعالیت دارالقرآن بلامانع است.
- ۲- مراکز دارالقرآن مجاز به تشکیل کلاس‌های آموزش قرآن کریم و تعلیمات مذهبی بر اساس برنامه‌های آموزشی، مقدماتی، عمومی و تخصصی مطابق اساسنامه خواهند بود.
- ۳- آموزش دانش‌آموزان و برگزیدگان مسابقات مختلف قرآن، عترت و نماز در این مراکز مورد تأکید است.
- ۴- با توجه به اهمیت حفظ قرآن و ضرورت گسترش تربیت حافظان، برگزاری کلاس‌های حفظ قرآن کریم در سطوح مختلف و حفظ موضوعی قرآن در این مراکز مورد تأکید است.
- ۵- به‌منظور اتخاذ رویه یکسان در سطح کشور و ضرورت ارزیابی کشوری فعالیت‌های مراکز دارالقرآن، کلیه مراکز دارالقرآن موظفند مطابق محتوا و منابع تعیین‌شده از سوی اداره کل قرآن، عترت و نماز معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش فعالیت نمایند.

امور مالی:

- ۱- بر اساس ماده ۱۳ فصل هفتم اساسنامه مراکز دارالقرآن، کلیه هزینه این مراکز از محل کمک‌های مردمی، در آمد حاصل از ارائه خدمات دارالقرآن، شوراهای آموزش و پرورش مناطق و اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها و ... تأمین خواهد شد. کلیه درآمدها پس از واریز به حساب مرکز دارالقرآن زیر نظر مدیر و با تصویب شورای دارالقرآن در چارچوب مقررات قابل هزینه خواهد بود.
- تبصره: سایر موارد مربوط به هزینه‌ها و اعتبارات مطابق ماده‌ی ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ اساسنامه دارالقرآن‌ها عمل خواهد شد.

- ۲- کلیه اموالی که از بودجه‌ی مربوط به دارالقرآن یا از طرف خیرین تهیه می‌گردد فقط در آن مرکز مجاز به استفاده است و هرگونه جابه‌جایی اموال و تجهیزات در مراکز دارالقرآن منوط به هماهنگی و اجازه‌ی شورای قرآن ناحیه، منطقه و شهرستان است.
- ۳- کلیه‌ی تجهیزات و امکاناتی که به نام مراکز دارالقرآن ثبت شده است و به هر نحو از این مراکز خارج گردیده‌اند باید برگشت و به نام دارالقرآن ثبت و استفاده شوند.
- ۴- کلیه‌ی فعالیت‌های مالی (هزینه‌ای و درآمدی) این مراکز زیر نظر شورای دارالقرآن انجام خواهد پذیرفت و در پایان هر سال گزارش عملکرد به شورای قرآن، عترت و نماز منطقه ارسال خواهد شد.
- تبصره ۱: میزان و نوع دریافت کمک‌های نقدی و وجوه حاصل از ارائه‌ی خدمات باید به تایید شورای قرآن، عترت و نماز منطقه برسد.
- تبصره ۲: مراکز دارالقرآن می‌توانند برای ارائه‌ی خدمات، شهریه دریافت نمایند. تعیین میزان شهریه به عهده‌ی شورای دارالقرآن است.
- ۵- سایر هزینه‌ها از جمله حق‌الزحمه مدرسان و عوامل اجرایی مراکز دارالقرآن با نظر و تصویب شورای قرآن، عترت و نماز منطقه با توجه به وضعیت بومی و منطقه‌ای، مطابق ضوابط و مقررات تعیین و پرداخت خواهد شد.
- ۶- حق‌الزحمه مربیان و عوامل اجرایی در ترم تابستان از محل اعتبارات اوقات فراغت (پایگاه‌های تابستانی) حداکثر تا سقف منابع تأمین شده و مشارکت اولیا قابل پرداخت است.
- ۷- حق‌الزحمه‌ی اعضای شورای دارالقرآن بر اساس ساعات حضور در جلسات پس از تصویب شورای قرآن، عترت و نماز منطقه قابل پرداخت است.

سایر موارد:

- ۱- بر اساس فصل ششم ماده ۱۱ اساسنامه مراکز دارالقرآن، نظارت مستمر بر فعالیت‌های دارالقرآن بر عهده معاون پرورشی و تربیت‌بدنی منطقه و در سطح استان نظارت بر این مراکز به عهده کمیته نظارت خواهد بود.
- ۲- برنامه‌ریزی و نظارت عالی بر فعالیت‌های دارالقرآن به وسیله شورای قرآن و عترت انجام خواهد شد.
- ۳- مراکز دارالقرآن می‌توانند به غیر از دانش‌آموزان از سایر علاقه‌مندان جهت آموزش، ثبت‌نام به عمل آورند.
- ۴- ضروری است هر مرکز دارالقرآن در ابتدای فعالیت سالانه خود برنامه‌ی جامع یک ساله تهیه و به تصویب شورای قرآن منطقه و استان برساند.
- ۵- صدور لوح تقدیر برای عوامل به کار گرفته شده، پس از ارزیابی عملکرد و بازدید تیم‌های اعزامی و جمع‌بندی گزارش‌ها توسط منطقه، استان با نظر شورای قرآن انجام خواهد شد.
- ۶- تهیه بانک اطلاعات مراکز دارالقرآن (مدیر، عوامل اجرایی، قرآن‌آموز و ...) توسط مناطق و ارسال یک نسخه از آن به اداره کل استان بر اساس فرم پیوست جهت دستیابی به آمار کل مناطق ضروری است (فرم‌های شماره ۱۹ و ۲۰ ضمیمه).
- ۷- در هر دارالقرآن به منظور ارتقای کیفی فعالیت‌ها، هماهنگی امور و نظارت بر فعالیت‌های مربوطه شورایی با عنوان شورای دارالقرآن با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

الف- ترکیب اعضا:

- ۱- مدیر؛
- ۲- دو نفر نماینده از مریبان دارالقرآن؛
- ۳- یک نفر کارشناس قرآن به معرفی اداره آموزش و پرورش؛

۴- یک نفر صاحب نظر تعلیم و تربیت به معرفی اداره آموزش و پرورش؛
۵ و ۶- یک نفر از والدین قرآن‌آموزان و یک نفر از افراد خیر و معتمد محل به
انتخاب پنج عضو دیگر.

ب - شرح وظایف:

- ۱- بررسی و تایید برنامه‌های پیشنهادی سالانه دارالقرآن که از سوی مدیر در
چارچوب مقررات و ضوابط مربوطه و شورا ارائه می‌شود؛
- ۲- بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادهای ارائه شده از سوی مربیان،
دانش‌آموزان و اولیای آنان؛
- ۳- بررسی و تایید برنامه‌های مربوط به مسابقات قرآنی در سطح دارالقرآن؛
- ۴- اتخاذ تصمیم در مورد میزان دریافت وجه جهت ارائه خدمات ذیربط با
رعایت دستورالعمل‌های مربوطه؛
- ۵- بحث و اتخاذ تصمیم در مورد چگونگی برگزاری امتحانات با رعایت
مقررات مربوطه؛
- ۶- بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مشکلات انضباطی دانش‌آموزان؛
- ۷- جلب همکاری اولیای دانش‌آموزان و افراد خیر جهت مشارکت و کمک به
ارتقای کیفی فعالیت‌ها؛
- ۸- بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سرویس رفت و آمد دانش‌آموزان با رعایت
دستورالعمل‌های مربوطه.
تبصره: جلسه شورا با شرکت ۵ عضو رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با ۴ رای
قابل اجرا خواهد بود.

جدول درجه‌بندی مراکز دارالقرآن (جدول شماره ۲)

درجه مرکز دارالقرآن	سطح شهرستان / منطقه	مدیر	تعداد ساعت آموزشی در هفته
۱	درجه ۱ و ۲	۱	۴۸
۲	درجه ۳ و ۴	۱	۲۴
۳	درجه ۵ و ۶	۱	۱۲

تبصره ۱: ملاک تشکیل مراکز دارالقرآن روستایی ۴۰ دانش‌آموز است.
 تبصره ۲: دارالقرآن‌های مشترک ۳ روز برای برادران و ۳ روز برای خواهران دایر است که در این صورت مدیر و معاون یک برادر و یک خواهر تعیین گردد.

برنامه‌ها، مواد درسی و محتوای آموزشی دارالقرآن الکریم

دوره مقدماتی:

سطح ۱- آموزش روخوانی؛

سطح ۲- روان‌خوانی (مهارت روخوانی).

به‌منظور تحقق انس با قرآن، تلاوت‌های زیبا و کوتاه برخی از قاریان (بدون هرگونه توضیح و تشریح) در اختیار قرآن‌آموزان قرار می‌گیرد تا در اوقات فراغت به این تلاوت‌ها گوش دهند و نیز در کلاس آموزش روان‌خوانی به‌منظور تنوع در کلاس از این تلاوت‌ها استفاده شود.

تذکر: می‌توان از لوح فشرده الگوی تلاوت یا سایر تلاوت‌ها استفاده شود.

دوره عمومی:

سطح ۳- آموزش تجوید و مفاهیم ۱؛

سطح ۴- آموزش تجوید و مفاهیم ۲؛

سطح ۵- آموزش تجوید و مفاهیم ۳؛

سطح ۶- آموزش تجوید و مفاهیم ۴.

در دوره‌ی عمومی (سطح ۳ تا ۶) نیز به‌منظور تحقق انس با قرآن و نیز ایجاد تنوع در کلاس‌ها و همچنین ایجاد انگیزه در قرآن‌آموزان، تلاوت‌های کوتاه ۳ الی ۸ دقیقه‌ای از قاریان مختلف در نظر گرفته شده است که ضمن تشویق دانش‌آموزان به استماع این تلاوت‌ها در اوقات فراغت در کلاس‌های آموزشی این دوره نیز به‌صورت انفرادی یا جمع‌خوانی استفاده خواهد شد.

دوره اختصاصی:

- سطح ۷- آموزش مفاهیم ۵ و آموزش صرف؛
- سطح ۸- آموزش مفاهیم ۶ و آموزش علم نحو؛
- سطح ۹- آموزش مبانی تفسیر و یک دوم تفسیر جزء ۳۰ قرآن کریم؛
- سطح ۱۰- آشنایی با تفاسیر مشهور و تفسیر جزء سی قرآن کریم به‌طور کامل.

رشته اختصاصی قرائت قرآن کریم:

- سطح ۷- آموزش علم صرف- آموزش مفاهیم ۴ و ۵؛
- سطح ۸- وقف و ابتدا- آموزش مفاهیم ۶؛
- سطح ۹- مقامات و نغمات قرآنی؛
- سطح ۱۰- مهارت در مقامات و نغمات قرآنی، بیان آوایی (لحن الاداء).

رشته ویژه حفظ قرآن کریم:

سطح ۳- آشنایی با شیوه‌های حفظ. (حفظ یک جزء)؛

سطح ۴- حفظ دو جزء دیگر (حفظ ۳ جزء)؛

سطح ۵- حفظ دو جزء دیگر (حفظ ۵ جزء)؛

سطح ۶- حفظ سه جزء دیگر (حفظ ۸ جزء)؛

سطح ۷- حفظ سه جزء دیگر (حفظ ۱۱ جزء)؛

سطح ۸- حفظ سه جزء دیگر (حفظ ۱۴ جزء)؛

سطح ۹- حفظ سه جزء دیگر (حفظ ۱۷ جزء)؛

سطح ۱۰- حفظ سه جزء دیگر (حفظ ۲۰ جزء یا بالاتر).

تذکر مهم: مدیر و نیروی انسانی مورد نیاز این مراکز بر اساس شیوه‌نامه

ساماندهی نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش هر ساله اعلام می‌گردد.

حفظ قرآن کریم

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ»

ما قرآن را نازل کردیم و به طور قطع نگهدار آنیم.

مقدمه:

حفظ قرآن کریم، موهبتی است الهی که انسان را تا حد هم نشینی با فرشتگان بالا می‌برد و لذا تمسکی است شایسته برای انس دائمی با قرآن و آیات نورانی کلام پروردگار رحمان. به ویژه اگر این امر در دوران خردسالی و نوجوانی انجام پذیرد قرآن با گوشت و خون حافظ قرآن عجین خواهد شد.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می‌فرمایند: «حفظ قرآن که شروع شده است و گسترش پیدا کرده است باید عمومیت پیدا کند. راهش همین است که بچه‌ها در دوران کودکی قرآن را حفظ کنند.»

ایشان هم‌چنین فرمودند: «یکی از چیزهایی که می‌تواند تدبیر در قرآن را به ما ارزانی بدارد، حفظ قرآن است. ما حافظ قرآن کم داریم ... الحمدلله یک مقدماتی فراهم کرده‌اند، کارهایی را مشغول شده‌اند و دارند برنامه‌هایی را فراهم می‌کنند برای این‌که انشاءالله حفظ راه بیفتد. ما هم امیدمان بیشتر شده و به جای یک میلیون می‌گوییم انشاءالله ما باید ده میلیون نفر حافظ داشته باشیم.»

در راستای تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، منشور توسعه‌ی فرهنگ قرآنی، ردیف ۱ بسته اجرایی شماره ۳ برنامه پنجم توسعه، طرح نهضت ملی حفظ قرآن کریم (طرح نور) جهت اجرا در تمامی مدارس کشور و مدارس خارج از کشور، به شرح ذیل ابلاغ می‌شود.

اهداف:

- ۱- ایجاد شرایط مناسب برای تبلیغ و ترویج حفظ قرآن کریم؛
- ۲- تلاش جهت فرهنگ‌سازی مناسب در امر حفظ قرآن؛
- ۳- ایجاد رغبت و رقابت سالم و سازنده جهت تحقق اهداف پیش‌بینی شده؛

- ۴ - توانایی درک معنا و تدبر در آیات شریفه؛
- ۵ - حفظ آیات و سوره‌های قرآن کریم؛
- ۶ - توانایی بهره‌گیری از قرآن کریم.
- انتظار می‌رود، دانش‌آموزان و فرهنگیان داوطلب حفظ آیات کریمه:
- ۷ - رغبت و میل به حفظ و فهم مفاهیم، معانی و اهداف تربیت قرآن کریم پیدا کنند.
- ۸ - تمایل روز افزون و مداوم نسبت به استمرار و حفظ قرآن کریم داشته باشند.
- ۹ - شأنیت و هویت اجتماعی و آثار مترتب بر حفظ قرآن را احساس نمایند.
- ۱۰ - از آموزه‌های قرآنی برای ترویج معارف قرآن کریم و جامعه بهره گیرند.

الف - نهضت ملی حفظ (طرح نور)

سطوح و محتوا:

- سطح ۱ - نیم جزء از جزء ۱ قرآن یا نیم جزء از جزء ۳۰؛
- سطح ۲ - یک جزء (جزء ۱) یا یک جزء (جزء ۳۰)؛
- سطح ۳ - دو جزء (جزء ۱ و ۲) یا دو جزء (جزء ۲۹ و ۳۰)؛
- سطح ۴ - سه جزء (جزء ۱ و ۲ و ۳) یا سه جزء (جزء ۲۸ و ۲۹ و ۳۰)؛
- سطح ۵ - چهار جزء (جزء ۱ و ۲ و ۳ و ۴) یا چهار جزء (جزء ۱ و ۲ و ۳ و ۳۰)؛
- سطح ۶ - پنج جزء (جزء ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵) یا پنج جزء (جزء ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۳۰)؛
- ۴ و ۳۰) یا پنج جزء آخر (جزء ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰)؛
- سطح ۷ - هفت جزء (شامل جزء ۱ تا ۷)؛ یا ۷ جزء آخر (جزء ۲۴ تا جزء ۳۰)؛
- سطح ۸ - ده جزء (شامل جزء ۱ تا ۱۰) یا ده جزء آخر (جزء ۲۱ تا جزء ۳۰)؛
- سطح ۹ - ۱۵ جزء (شامل جزء ۱ تا ۱۵) یا ۱۵ جزء آخر (جزء ۱۶ تا جزء ۳۰)؛
- سطح ۱۰ - ۲۰ جزء (شامل جزء ۱ تا ۲۰) یا ۲۰ جزء آخر (جزء ۱۱ تا جزء ۳۰)؛
- سطح ۱۱ - ۲۵ جزء (شامل جزء ۱ تا ۲۵)؛
- سطح ۱۲ - ۳۰ جزء (شامل کل قرآن کریم).

جدول سطح برگزاری آزمون (جدول شماره ۳)

مرحله	شرکت‌کنندگان	محتوا	ردیف
مدرسه	دانش‌آموزان	نیم جزء، ۱ جزء، ۲ جزء، ۳ جزء، ۴ جزء و ۵ جزء	۱
شهرستان / منطقه	فرهنگیان		
شهرستان / منطقه	دانش‌آموزان	۷ جزء، ۱۰ جزء و ۱۵ جزء	۲
	فرهنگیان		
استان	دانش‌آموزان	۲۰ جزء، ۲۵ جزء و کل قرآن	۳
	فرهنگیان		

نکات: افرادی که از زمان ثبت‌نام تا پایان مرداد ماه در هر یک از ردیف‌های مربوطه موفق به کسب ۷۰ درصد امتیاز شوند گواهی‌نامه و تقدیرنامه مربوط به سطح خود را دریافت می‌نمایند:

تقدیرنامه

دانش‌آموزان:

- حافظان سطوح ۱ و ۲ (حافظان نیم جزء و یک جزء) تقدیرنامه با امضای مدیر مدرسه؛
- حافظان سطوح ۳ تا ۵ (حافظان ۲ جزء، ۳ جزء و ۴ جزء) تقدیرنامه با امضای رئیس آموزش و پرورش منطقه؛
- حافظان سطوح ۶ تا ۸ (حافظان ۵ جزء، ۷ جزء و ۱۰ جزء) تقدیرنامه با امضای مدیرکل آموزش و پرورش استان؛
- حافظان سطوح ۹ تا ۱۱ (حافظان ۱۵ جزء، ۲۰ جزء و ۲۵ جزء) تقدیرنامه با امضای مدیر کل آموزش و پرورش استان؛

- حافظان سطح ۱۲ (حافظان کل قرآن) تقدیرنامه با امضای مدیرکل قرآن، عترت و نماز وزارت.

فرهنگیان:

- حافظان سطوح ۱ تا ۴ (حافظان نیم جزء، ۱، ۲ و ۳) تقدیرنامه با امضای رئیس آموزش و پرورش منطقه؛
- حافظان سطوح ۵ و ۶ (حافظان ۴ جزء و ۵ جزء) تقدیرنامه با امضای مدیرکل آموزش و پرورش استان؛
- حافظان سطوح ۷ تا ۹ (حافظان ۷ جزء، ۱۰ جزء و ۱۵ جزء) تقدیرنامه با امضای مدیرکل قرآن، عترت و نماز وزارت آموزش و پرورش؛
- حافظان سطوح ۱۰ و ۱۱ (حافظان ۲۰ جزء، ۲۵ جزء) تقدیرنامه با امضاء معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش؛
- حافظان سطح ۱۲ (حافظان کل قرآن کریم) تقدیرنامه با امضای وزیر آموزش و پرورش.

گواهی نامه

دانش آموزان:

- سطوح ۱ تا ۶ (حافظان نیم جزء تا ۵ جزء) با امضای مدیر و معاون پرورشی مدرسه؛
- سطوح ۷ تا ۹ (حافظان ۷ جزء، ۱۰ جزء و ۱۵ جزء) با امضای مدیر و معاون پرورشی منطقه؛
- سطوح ۱۰ و ۱۱ (حافظان ۲۰ جزء و ۲۵ جزء) با امضای مدیرکل و معاون پرورشی استان؛
- سطح ۱۲ (حافظان کل قرآن کریم) با امضای مدیرکل استان و مدیرکل قرآن، عترت و نماز وزارت آموزش و پرورش.

فرهنگیان:

- سطوح ۱ تا ۶ (حافظان نیم جزء تا ۵ جزء) با امضاء مدیر و معاون پرورشی منطقه؛
  - سطوح ۷ تا ۱۱ (حافظان ۷ جزء، ۱۰ جزء، ۱۵ جزء، ۲۰ جزء و ۲۵ جزء) با امضای مدیر کل و معاون پرورشی استان؛
  - سطح ۱۲ (حافظان کل قرآن کریم) با امضای مدیرکل استان و مدیرکل قرآن، عترت و نماز وزارت آموزش و پرورش.
- تبصره ۱: ملاک امتیازبندی در آزمون سطوح مختلف ۸۰ درصد به حسن حفظ و ۲۰ درصد به تجوید اختصاص می‌یابد.
- تبصره ۲: گواهی‌نامه افراد شرکت‌کننده با رعایت سطح مربوطه به وسیله مدرسه، منطقه/شهرستان و استان صادر می‌شود.

زمان‌بندی اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم (جدول شماره ۴)

زمان	اقدام
شهریور	طرح در شورای قرآن، عترت و نماز استان، ارسال دستورالعمل به مناطق و مدارس و برگزاری جلسات توجیهی برای کارشناسان.
مهر	تبلیغ، تهیه و توزیع پوستر، اطلاع‌رسانی، ثبت‌نام، سازماندهی و جذب حداکثری با جریان سازی‌های معنوی در سطح مدرسه، توزیع محتوا. توجیه طرح، آموزش و کنترل محفوظات شرکت‌کنندگان به صورت مستمر تا اسفند ماه
هفته تربیت	آغاز ثبت‌نام در سایت مدرسه مجازی قرآن، سازماندهی و جذب حداکثری دانش‌آموزان و فرهنگیان توأم با جریان سازی‌های معنوی در سطح ملی، استانی، شهرستان/ منطقه و محله
آذر	تشکیل جلسات آموزشی و کنترل محفوظات شرکت‌کنندگان
دی و بهمن	استفاده از حافظان جهت برنامه‌های تبلیغی دهه‌ی مبارکه فجر انقلاب اسلامی در آموزشگاه
اسفند	پایان ثبت‌نام، تشکیل جلسات آموزشی و آمادگی نهایی جهت آزمون پایانی

زمان	اقدام
فروردین	اجرای آزمون نیم جزء و یک جزء طرح در گستره ملی، استانی، شهرستان/ منطقه و مدارس
اردیبهشت	ثبت نمرات آزمون نیم جزء و یک جزء
تیرماه	اجرای آزمون ۲ جزء تا کل قرآن در گستره ملی، استانی، شهرستان/ منطقه و مدرسه
مردادماه	ثبت نمرات آزمون ۲ جزء تا کل قرآن کریم
شهریورماه	برگزاری مراسم پایانی تجلیل از برگزیدگان طرح ملی حفظ قرآن کریم (استانی)

سامانه اینترنتی ثبت نام و درج اطلاعات حافظان

در اجرای طرح ملی حفظ قرآن کریم، اطلاعات دانش آموزان در سیستم موجود است و با وارد نمودن کد ملی می‌توانند اطلاعات خود را مشاهده نموده و اقدام به ثبت نام نمایند.

به منظور به روز رسانی اطلاعات حافظان در رسانه، افرادی که قبلاً ثبت نام نموده و در آزمون قبول و موفق به دریافت گواهی نامه شده‌اند جهت شرکت در سطح بالاتر باید مجدداً ثبت نام نمایند.

سامانه مدرسه مجازی و طرح نهضت ملی حفظ قرآن کریم (طرح نور)؛

www.quran.medu.ir

آدرس پست الکترونیکی؛ serat@medu.ir

ب: حفظ موضوعی

سطوح / محتوا:

این طرح در تمامی مدارس ابتدایی و متوسطه اجرا می‌گردد. محتوای این طرح، مطابق محتوای ارائه شده توسط اداره کل قرآن، عترت و نماز است.

راهنمای عمل:

- مجموع محتوای حفظ موضوعی برای هر پایه ۲۰ تا ۴۰ آیه است که در مدت ۲۰ هفته آموزش داده می‌شود.
- دانش‌آموز در هر هفته ۱ یا ۲ آیه را حفظ می‌کند و توضیحات آن را فرا می‌گیرد.
- مجری طرح ضمن نظارت بر فرایند یادگیری و محفوظات شرکت‌کنندگان، در هفته هشتم و شانزدهم از شرکت‌کنندگان، آزمون (کتبی - شفاهی) به عمل می‌آورد و در پایان یک آزمون نهایی برگزار می‌کند.
- میانگین نمرات آزمون مرحله‌ی اول و دوم با نمره پایانی به‌عنوان نمره‌ی نهایی منظور و در نمودن برگ دانش‌آموز ثبت می‌شود.
- در این آزمون دانش‌آموزی که ۷۰ درصد از مجموع نمرات را کسب کند، موفق به گذراندن دوره شده است و قبول محسوب می‌شود.

عناوین کتب حفظ موضوعی قرآن کریم (نور باران) (جدول شماره ۵)

ردیف	نام کتاب
دوره اول ابتدایی	
۱	« نور باران» پایه اول، با رویکرد اخلاقی ، اجتماعی
۲	« نور باران» پایه دوم، با نگرش اخلاقی، زیبا شناختی
۳	« نور باران» پایه سوم، با تکیه بر آیات دینی ، اخلاقی
دوره دوم ابتدایی	
۴	« نور باران» پایه‌های چهارم، پنجم و ششم با محتوای آیات اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی
دوره متوسطه اول	
۵	پایه هفتم؛ با عناوین زیبا شناختی، اخلاقی و اقتصادی
۶	پایه هشتم؛ با طرح مباحث اخلاقی، اجتماعی و سیاسی
۷	پایه نهم؛ با نگاه اعتقادی، اجتماعی و اخلاقی
دوره متوسطه دوم	
۸	پایه اول متوسطه؛ با ساحت‌های اخلاقی، اجتماعی و سیاسی
۹	پایه دوم متوسطه؛ با مضامین اعتقادی ، اجتماعی و علمی
۱۰	پایه سوم متوسطه؛ درحیطه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی
۱۱	پیش دانشگاهی؛ با ذکر مباحث اعتقادی و اجتماعی

زمان‌بندی اجرای طرح حفظ موضوعی قرآن کریم
(جدول شماره ۶)

زمان	اقدام
شهریور	- طرح در شورای قرآن، عترت و نماز استان و برنامه‌ریزی برای اجرای طرح - ارسال دستورالعمل به مناطق و شهرستان‌ها و برگزاری جلسه‌ی توجیهی برای کارشناسان - ارسال دستورالعمل به مدارس و توجیه طرح برای مدیران و مجریان توسط منطقه.
مهر	تبلیغ، تهیه و توزیع پوستر، اطلاع‌رسانی، ثبت‌نام، سازماندهی و جذب حداکثری با جریان سازی‌های معنوی در سطح مدرسه، توزیع محتوا. توجیه طرح، آموزش و کنترل محفوظات شرکت‌کنندگان به صورت مستمر تا اسفند ماه
اسفند	تشکیل جلسات آموزشی به منظور آمادگی نهایی آزمون پایانی
فروردین	اجرای آزمون پایانی
دهه‌ی اول اردیبهشت	اعلام نتایج و تجلیل از برگزیدگان طرح
خرداد	ارزیابی نهایی از طرح، مستندسازی و ارسال گزارش‌های

یادآوری :

- با تشکیل شورای قرآن کریم استان، شهرستان و منطقه، کلیه امور مربوط به هدایت و پشتیبانی طرح حفظ موضوعی برنامه‌ریزی و ساماندهی می‌گردد.
- توجیه طرح و آموزش در چارچوب برنامه‌ریزی مستمر و روزمره برای حفظ آیات منتخب، مرور و تکرار آیات، ارزیابی از محفوظات و انس دائم با آیات موردنظر مورد تأکید است
- به مجموع شرکت‌کنندگان که در آزمون پایانی نمره قبولی را کسب کنند با امضای مدیر مدرسه لوح تقدیر اعطاء می‌شود.
- علاوه بر آن در پایان طرح، به سه نفر از دانش‌آموزانی که در هر پایه بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند از سوی مدیر مدرسه جوایزی تقدیم خواهد شد.

- برای مجریان، مدیران مدارس و مربیان پرورشی که مسئولیت پشتیبانی و ثمر بخشی طرح را به عهده دارند، برنامه‌های تشویقی پیش‌بینی شده است.
- اعتبارات طرح، از سرفصل‌های ابلاغی قابل پرداخت است.

نظارت و ارزیابی:

برای حصول اطمینان از تحقق اهداف کمی و رفتاری پیش‌بینی شده در طرح حفظ موضوعی قرآن، آغاز، حین و بعد از انجام هر مرحله، از برنامه، مجری و مسئولان مربوطه ارزیابی به عمل خواهد آمد.

نمون برگ ثبت‌نام در طرح حفظ موضوعی قرآن کریم (جدول شماره ۷)

دختر ☐ پسر ☐	نام پدر:	نام و نام خانوادگی:
	شماره شناسنامه:	تاریخ تولد:
	نام شهرستان / منطقه:	نام مدرسه:
	جنسیت:	نام استان:
	پایه تحصیلی:	دوره تحصیلی:
	سال تحصیلی:	رشته تحصیلی:
		کد ملی:

نشانی کامل منزل:

امضاء:

نمون برگ ثبت نمرات طرح حفظ موضوعی قرآن کریم
(جدول شماره ۸)

نام آموزشگاه:

بدینوسیله نمرات برادر/ خواهر ..... فرزند..... متولد..... کدملی .....
صادره از..... پایه‌ی تحصیلی ..... سال تحصیلی ..... در طرح حفظ موضوعی قرآن
کریم به شرح ذیل اعلام می‌گردد.

رتبه در پایه	معدل نهایی دوره	نمره پایان ترم	نمره کلاسی		مواد آموزشی	پایه‌ی تحصیلی
			مرحله‌ی اول	مرحله‌ی دوم		
نام و نام خانوادگی مدیر آموزشگاه:						
امضاء:						تاریخ:

نکته: پس از راه‌اندازی سایت اینترنتی حفظ موضوعی نیازی به تکمیل این فرم نیست و مدیران مدارس باید اطلاعات فوق را در سامانه مربوطه ثبت نمایند.

نکات مورد انتظار (پیرامون فعالیت حفظ):

- ۱ - درج برنامه‌ی حفظ قرآن کریم در دستور شورای آموزش و پرورش جهت شناسایی و جلب همکاری بخش‌های مختلف استان، شهرستان و منطقه؛
- ۲ - اهتمام به جذب حداکثری دانش‌آموزان و فرهنگیان در حفظ قرآن کریم؛
- ۳ - شناسایی، سازماندهی و جلب همکاری و مشارکت مؤثر دستگاه‌های فرهنگی اجتماعی متناظر؛
- ۴ - طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی - توجیهی برای تمام اعضای شورا در ادارات شهرستان، مناطق و نواحی؛
- ۵ - طراحی و اجرای همایش‌های استانی تحت عنوان «جریان‌سازی‌های معنوی فصلی» مرتبط با موضوع؛
- ۶ - تنظیم و تصویب تقویم اجرایی برنامه‌های حفظ قرآن کریم؛
- ۷ - اطلاع‌رسانی فراگیر و جذاب به مجموع دانش‌آموزان، فرهنگیان و اولیاء دانش‌آموزان؛
- ۸ - برنامه‌ریزی جهت آزمون و سنجش محفوظات قرآنی دانش‌آموزان و معرفی به مراحل بالاتر.
- ۹ - استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانش‌آموزی و سپردن مسئولیت در هر یک از مدارس برای تحقق و پیش‌برد طرح، پیش‌بینی و تأمین منابع جهت تسهیل در انجام بهنگام تعهدات تعیین‌شده، تجهیز مدارس و پایگاه‌های مروج حفظ قرآن کریم به امکانات مورد نیاز، نظارت و ارزشیابی پیوسته، مستندسازی، تحلیل و بررسی عملکرد شهرستان و منطقه برای ارائه به مراجع ذیربط.

مدارس قرآن

الف) آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآن

با توجه به ضرورت تقویت و تعمیق شایستگی‌ها و مهارت‌های پایه تربیت قرآنی دانش‌آموزان و در راستای تحقق اهداف سند تحول بنیادین، شورای عالی آموزش و پرورش مقرر می‌دارد.

ماده ۱- مدارس قرآنی به مدارسی اطلاق می‌شود که در آن دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند، علاوه بر برنامه رسمی و ساعات مقرر در جداول مواد درسی دوره‌ها و رشته‌های مختلف تحصیلی، حداکثر شش جلسه آموزشی در هفته، معارف، شایستگی‌ها و مهارت‌های تکمیلی قرآنی را فرا می‌گیرند.

تبصره ۱- مدارس دولتی و غیردولتی در تمام دوره‌های تحصیلی، با اولویت دوره ابتدایی، می‌توانند با رعایت مفاد این آیین‌نامه و براساس دستورالعملی که وزارت آموزش و پرورش تدوین و ابلاغ می‌کند نسبت به اجرای این مصوبه اقدام کنند.

تبصره ۲- مجوز تأسیس این مدارس برابر ضوابط، به درخواست اداره کل آموزش و پرورش استان و موافقت معاونت پرورشی و فرهنگی صادر می‌شود.

ماده ۲- اهداف مدارس قرآنی، علاوه بر اهداف مصوب دوره‌های تحصیلی، عبارت است از:

- الف) زمینه‌سازی برای تربیت قرآنی دانش‌آموزان؛
- ب) رشد و توسعه معارف، مفاهیم و سواد قرآنی دانش‌آموزان؛
- ج) فراهم‌آوردن زمینه حفظ آیات، تدبر در آنها و توانایی بهره‌گیری از آموزه‌های قرآن کریم در زندگی فردی و اجتماعی؛
- د) ارتقای جایگاه مدرسه به کانون تربیتی محله و اعتلای فرهنگ و تربیت قرآنی در جامعه.

ماده ۳- فضای آموزشی و تربیتی حاکم بر مدرسه، منابع و مناسبات انسانی، روش‌های یاددهی یادگیری، شیوه‌های ارزشیابی، مدیریت آموزشی و رهبری تربیتی جاری در مدرسه، باید با الهام از تعالیم حیات‌بخش قرآن کریم، زمینه تربیت‌پذیری و تقویت اخلاق قرآنی دانش‌آموزان را بیش از پیش فراهم آورند.

ماده ۴- راهنمای برنامه و برنامه‌های آموزشی و تربیتی و محتوای فعالیت‌های تکمیلی و مهارتی این مدارس، مبتنی بر مفاد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با همکاری معاونت پرورشی و فرهنگی، تدوین و پس از بررسی و تایید کمیسیون برنامه‌های درسی و تربیتی، ابلاغ می‌شود، این برنامه به برنامه و سرجمع ساعات درس قرآن در پایه مربوط اضافه می‌شود و عنوان مستقلی برای آن منظور نخواهد شد.

تبصره- محتوای آموزشی و تربیتی این مدارس هم‌سو با برنامه‌های درسی شامل برنامه‌ها و فعالیت‌های تقویت روخوانی، قرائت، درک مفاهیم و معارف قرآنی، حفظ قرآن کریم و فعالیت‌های تربیتی قرآنی است.

ماده ۵- چگونگی ارزشیابی تربیتی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان این مدارس در راهنمای برنامه درسی موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه تعیین می‌شود.

ماده ۶- به دانش‌آموزان این مدارس، علاوه بر مدرک تحصیلی رسمی، پس از کسب موفقیت در برنامه‌های مقرر، برابر ضوابط، گواهی‌نامه اعطا می‌شود.

ماده ۷- منابع انسانی شاغل در این مدارس، اعم از مدیر، معاون، مربیان، معلمان و سایر کارکنان علاوه بر ضوابط عمومی، متخلف به اخلاق قرآنی بوده و از حسن شهرت برخوردار باشند و هم‌چنین شرایط اختصاصی مدیر مدرسه و معلم درس قرآن به شرح زیر خواهد بود.

الف: مدیر و معاون پرورشی

۱- اولویت‌دار بودن مدرک تحصیلی فوق لیسانس در رشته‌های مرتبط با علوم قرآنی و یا معادل حوزوی آن؛

- ۲- دارا بودن حداقل ۵ سال سابقه موفق مدیریت برای مدیر مدرسه و ۳ سال سابقه موفق معاونت پرورشی برای معاون پرورشی مدرسه؛
- ۳- توانایی برقراری تعامل اثربخش و سازنده با مرکز و سازمان‌های قرآنی و مساجد محله.

ب: معلمان درس قرآن

- ۱- دارا بودن مدرک تحصیلی حداقل لیسانس در رشته‌های مرتبط با علوم قرآنی و یا معادل حوزوی آن؛
تبصره: دوره ابتدایی از شمولیت این بند مستثنی بوده و آموزش قرآن به عهده معلم مربوط است.
- ۲- توانایی و تسلط کافی و لازم در آموزش قرآن با اولویت آشنایی با مفاهیم و معارف قرآنی؛
- ۳- آشنایی با روش‌های فعال تدریس و فناوری‌های نوین و توانمندی به کارگیری آنها در فرآیند تدریس.
- ۸- این مدارس باید از فضای آموزشی و تربیتی مناسب، امکانات و تجهیزات لازم و کافی برای تحقق اهداف مورد نظر برخوردار باشند.
- ۹- این مدارس می‌توانند به صورت هیئت امنایی اداره شوند و از اختیارات و امتیازات مدارس هیئت امنایی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش برخوردار شوند.
- ۱۰- منابع مالی این مدارس براساس منابع مندرج در ذیل ماده ۱۱ قانون شوراهای آموزش و پرورش (اعتبارات دولت که به صورت سرانه دانش‌آموزی پرداخت می‌شود، کمک‌های مردمی، سهمی که از طریق شورای آموزش و پرورش از عوارض اخذ شده در اختیار مدرسه قرار می‌گیرد و وجوه حاصل از ارائه خدمات آموزشی و پرورشی فوق‌برنامه) تامین می‌شود.

ماده ۱۱- مدارس عادی می‌توانند تمام یا بخشی از برنامه‌های آموزشی و تربیتی و محتوای فعالیت‌های تکمیلی قرآنی، موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه را به صورت فوق‌برنامه در نوبت دوم به دانش‌آموزان علاقه‌مند خود ارائه و برابر مفاد ماده ۹ گواهی‌نامه مربوط اعطا کنند.

تبصره: سایر افراد علاقه‌مند به معارف قرآنی (مانند دانش‌آموزان دیگر مدارس، کارکنان آموزش و پرورش، والدین دانش‌آموزان، افراد علاقه‌مند محله) با رعایت دستورالعمل مذکور می‌توانند در کلاس‌های آموزش قرآن این مدارس که به طور جداگانه تشکیل می‌شود، شرکت کنند و از برنامه‌های آموزشی و تربیتی آن بهره‌مند شوند.

ماده ۱۲- مواردی که در این آیین‌نامه اشاره نشده، تابع مقررات مورد عمل در وزارت آموزش و پرورش است.

ماده ۱۳- گزارش ارزیابی دوسالانه اجرای این آیین‌نامه توسط پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش با همکاری معاونت پرورشی و فرهنگی تهیه و برای اتخاذ تصمیم، به شورای آموزش و پرورش ارائه خواهد شد، موضوع: آیین‌نامه نحوه راه‌اندازی مدارس قرآنی در هشتصد و شصت و یکمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۲ / ۳ / ۱۳۹۱ به تصویب رسید.

ب) دستورالعمل اجرایی مدارس قرآن

تاسیس و فعالیت:

در تاسیس مدارس قرآن رعایت موارد زیر الزامی است:

- ۱- محل مدرسه‌ی قرآن نسبت به سایر مدارس مرکزیت داشته و از فضای مستقل دولتی / غیر دولتی و یا ... برخوردار باشد.
- ۲- مدرسه قرآن، یک واحد آموزشی مستقل محسوب شده و کلیه‌ی قوانین و مقررات یک واحد آموزشی را شامل می‌شود.
- ۳- مدرسه قرآن زیر نظر اداره آموزش و پرورش مربوطه و با مسئولیت مدیر مدرسه اداره می‌شود.
- ۴- سازماندهی این مدارس به عهده‌ی معاونت پرورشی و تربیت‌بدنی مناطق است.

امکانات، فضا و شاخص‌های مدارس قرآن:

- ۱- در هر منطقه / ناحیه / شهرستان از آموزش و پرورش، مدارس که از امکانات لازم برخوردار و جنبه‌ی مرکزیت دارند، به‌عنوان مدارس قرآن در نظر گرفته شوند.
  - ۲- کلیه اموالی که از بودجه‌ی مربوط به مدرسه قرآن، تهیه می‌گردد فقط در آن مدارس مجاز به استفاده است و هرگونه جابه‌جایی اموال و تجهیزات در مدرسه قرآن منوط به هماهنگی و اجازه‌ی معاونت پرورشی و تربیت‌بدنی منطقه / ناحیه است.
  - ۳- راه‌اندازی، انحلال یا جابه‌جایی مدرسه قرآن پس از تصویب در شورای قرآن، عترت و نماز منطقه و اخذ موافقت کتبی از استان مقدور خواهد بود.
- تبصره ۱- فضا و تجهیزات مدرسه‌ی قرآن و عترت باید از استانداردهای آموزشی و پرورشی لازم برخوردار باشد و به تایید شورای قرآن استان برسد.

تبصره ۲- این مدارس می‌توانند در نوبت مخالف اقدام به فعالیت‌های قرآنی فوق‌برنامه نمایند. جهت ایجاد انگیزه اجرای برنامه‌های اردویی و ورزشی و... توصیه می‌گردد.

سازمان اداری و نیروی انسانی:

- نیروهای اداری و آموزشی این مدارس باید از نیروهای متعهد و دارای ظاهری مناسب، اسلامی و قابلیت الگودهی قرآنی انتخاب شوند.
- علاوه بر نیروی پرورشی یک مربی متخصص قرآنی به این مدارس تعلق می‌گیرد.
- معلمان و کارکنان این مدارس در قرآن توانمند بوده و توانایی تدریس بالا دارند و به پیشنهاد مدیر مدرسه و تصویب شورای قرآن، عترت و نماز منطقه انتخاب خواهند شد.
- رفتار کارکنان و معلمان این مدارس الگو است.

برنامه‌ی آموزشی:

- ۱ - کتاب درسی این مدارس ویژه و به وسیله سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تهیه، منتشر و توزیع می‌شود.
- ۲ - در طول هفته ۲ الی ۶ جلسه برای هر کلاس درس قرآن اضافه دارند.
- ۳ - در نوبت مخالف به‌منظور ایجاد انگیزه بیشتر در دانش‌آموزان برنامه‌های تفریحی چون: اردو، ورزش و جایزه کلاس‌های فوق‌برنامه قرآنی دارند.
- ۴ - مجوز راه‌اندازی و ادامه فعالیت مدارس قرآن پس از پیشنهاد و درخواست شورای قرآن منطقه و بازدید و تایید شورای قرآن استان از سوی معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش در چارچوب برنامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب، صادر خواهد شد.

تبصره: مدارس دولتی و غیر دولتی در تمام دوره‌های تحصیلی، با اولویت دوره ابتدایی می‌توانند با رعایت آیین‌نامه شماره ۱۲۰/۳۶۹۸۰ ۹۱/۴/۲۰ مصوب شورای عالی آموزش و پرورش بر اساس این دستورالعمل اقدام نمایند.

امور مالی:

- منابع مالی این مدارس از اعتبارات دولتی (که به صورت سرانه دانش‌آموزی پرداخت می‌شود)
- کمک‌های مردمی، سهمی از عوارض اخذ شده که از طریق شورای آموزش و پرورش در اختیار مدرسه قرار می‌گیرد و وجوه حاصل از خدمات آموزش و پرورش فوق‌برنامه (بند ۱۰ منابع مالی ۹۱/۳/۱۷ دستورالعمل راه‌اندازی مدارس قرآن).

نظارت و ارزشیابی:

- ۱- مسئولیت حسن اجرا و نظارت بر فعالیت‌های مدارس قرآن به عهده مدیرکل محترم استان و مدیر منطقه خواهد بود. از این رو، تشکیل شورای قرآن استان، منطقه، مدرسه (بر اساس اساسنامه مدارس قرآن) تأکید می‌گردد.
- ۲- با توجه به اهمیت موضوع نظارت و ارزشیابی، به کارگیری ناظر و ارزیاب جهت بازدید از روند امور اجرایی مدارس قرآن ضروری است.
- ۳- استان‌ها و مناطق می‌توانند از میان مربیان قرآن (جدیدالاستخدام) ۱۲ ساعت به‌عنوان سرگروه برای رسیدگی و ارزیاب مدارس قرآن در نظر بگیرند.

سایر موارد:

- ۱ - برگزاری مراسم صبحگاه در این مدارس به شیوه همخوانی و روش‌های مرسوم حفظ سوره‌های کوچک.
- ۲ - مراسم و دوره‌های ختم قرآن به صورت مستمر برای معلمان و دانش‌آموزان.
- ۳ - برای اولیاء برنامه‌های مناسب اجرا می‌کنند و ارتباط با اولیاء دانش‌آموزان در زمینه‌های قرآنی و مذهبی وجود دارد.

- ۴ - برای دانش‌آموزان پرونده قرآنی تشکیل می‌شود. آنها سطح بندی شده و در هر فصل میزان پیشرفت قرآن هر فرد رصد و مورد ارزیابی قرر می‌گیرد.
- ۵ - مسابقات قرآن در رشته‌های مختلف با توجه به سن و وضعیت افراد اعم از دانش‌آموز و کارکنان و معلمین باشکوه برگزار می‌گردد.
- ۶ - هر ماه، یک محفل انس با قرآن با حضور مسئولین منطقه و آموزش و پرورش و با دعوت از قاریان برجسته تشکیل می‌گردد.
- ۷ - برای دانش‌آموزان در پایان هر سال تحصیلی گواهی‌نامه قرآنی صادر می‌شود.
- ۸ - مسابقات فرهنگی و هنری مانند نقاشی، تئاتر، وبلاگ نویسی، تذهیب، خوش‌نویسی و سایر طرح‌های هنری و فرهنگی با رویکرد قرآنی برگزار می‌گردد.
- ۹ - هفته گرامی داشت قرآن، عترت و نماز (هفته آخر آذر ماه) به صورت ویژه در این مدرسه اجرا می‌گردد.
- ۱۰ - در تعامل با ادارات اوقاف، سازمان تبلیغات و ارشاد اسلامی و سایر نهادهای قرآنی از ظرفیت و امکانات قرآنی آنان در اجرای برنامه‌ها بهره برده می‌شود.
- ۱۱ - به صورت ماهانه جلسات هماهنگی و برنامه‌ریزی شورای دبیران (آموزگاران)، شورای دانش‌آموزی مدرسه در ارتباط با قرآن برگزار می‌گردد.
- ۱۲ - از سوی کارشناسی قرآن منطقه این مدارس مستمراً مورد بازدید و ارزیابی قرار گرفته، کارشناسی قرآن اداره مرتب با این مدارس ارتباط داشته و برنامه‌های توجیهی و آموزشی برای آنان دارد.
- ۱۳ - با توجه به اهمیت حفظ قرآن کریم و ضرورت تربیت حافظان قرآن، اجرای برنامه‌های حفظ قرآن متناسب با سنین دانش‌آموزان در این مدارس مورد تأکید است.

سلسله محافل تلاوت نور (استماع قرائت)

«یکی از کارهایی که خیلی خوب است در کشور انجام بگیرد -البته کم‌وبیش هست، قبل از انقلاب هم به یک شکلی بود؛ بعد از انقلاب البته بهتر است و به یک شکل بهتری وجود دارد لکن باید رواج پیدا کند- این است که ما جلسه‌ی تلاوت قرآن داشته باشیم. قبل از انقلاب جلسه دوره قرآن داشتیم؛ بنده خودم آن وقت‌ها چندین جلسه‌ی این‌جوری تشکیل می‌دادم و حضور پیدا می‌کردم و دیده بودم و شرکت کرده بودم؛ آن منظور نیست؛ آن جلسات برای تعلیم قرآن بود؛ یکی یکی می‌خواندند، تعلیم پیدا می‌کردند. منظور از جلسه‌ی تلاوت قرآن این است که جلسه‌ای تشکیل بشود، افراد حاضر بشوند، قاری قرآن بنشیند آن‌جا یک ساعت -کمتر یا بیشتر- قرآن بخواند؛ مستمعین [هم] فقط برای شنیدن قرآن بیایند آن‌جا بنشینند؛ بیایند بنشینند و قرآن را بشنوند. این خیلی مؤثر است. این از خواندن خود انسان هم در مواردی تأثیرش بیشتر است.»

بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در دیدار با قاریان و اساتید قرآن -۹۵/۳/۱۸-

مقدمه:

با نگاهی دقیق و تامل در فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) به درستی در می‌یابیم که استماع و گوش دادن به تلاوت قرآن، دارای اهمیت ویژه‌ای است که معمولاً به اندازه تلاوت و قرائت مورد توجه نیست، تاریخ نیز گواهی می‌دهد که اعراب اصیل و خالص زمان نزول قرآن که در سخن سرایی و نکته‌سنجی و قدرت رسا بودن عبارات و بیان به آخرین درجات کمال رسیده بودند در مقابل فصاحت و بلاغت و آوای دلنشین قرآن اظهار عجز و ناتوانی می‌کردند، به دلیل نفوذ کلام الهی و تلاوت آیات در دلها مردم را از شنیدن آیات منع می‌کردند، به یقین استماع و گوش دادن به آیات قرآن کریم برکات و آثار فراوانی دارد، همانگونه که در قرآن آمده رحمت الهی شامل مستمعین می‌شود؛ «وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» (۲۰۴ اعراف) لذا شایسته است فرهنگ انس با قرآن کریم با

تشکیل جلسات قرائت و حضور گسترده ی مردم در این گونه جلسات تبلیغ و ترویج شود تا ان شاء الله... از این طریق باب آشنایی با قرآن کریم در جامعه گشوده شود. بدین منظور سلسله محافل تلاوت نور جهت اجراء در مدارس، فضاهای پرورشی و فرصت های موجود در فعالیت های پرورشی برنامه ریزی و اجرا می شود؛

ضرورت: (به استناد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)

راهکار ۱-۷- فراهم آوردن زمینه های لازم برای نقش آفرینی مدرسه به عنوان کانون کسب تجربیات تربیتی محله و جلوه ای از جامعه اسلامی و حیات طیبه با تفویض اختیار و مسئولیت به آن و استانداردسازی تمام مؤلفه ها و عوامل مدرسه ای.

راهکار ۲-۷- نهادینه سازی و تقویت همکاری مدرسه با مراکز فرهنگی و علمی محله به ویژه مسجد و کانون های مذهبی و حوزه های علمی و موسسات آموزش عالی و مراکز آموزش فنی و حرفه ای به ویژه دانشکده های علوم قرآنی، علوم تربیتی و روانشناسی در مدارس.

راهکار ۸-۲- استفاده از ظرفیت، منابع آموزشی، شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات، کتا بنخانه، فرصت اردوها و فعالیت های برون مدرسه به ویژه مساجد و کانون های مذهبی برای تقویت معرفت و باور به معارف الهی به ویژه اعتقاد به توحید و معاد و ولایت و انتظار با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی در دانش آموزان.

اهداف:

- ۱- تقویت روخوانی، روان خوانی و حفظ قرآن کریم در دانش آموزان؛
- ۲- ایجاد فضای قرآنی باتوجه به تهاجم شدید فرهنگی و جلوگیری از دور شدن دانش آموزان از آموزه های دینی و مذهبی؛
- ۳- کاربردی کردن آیات قرآن کریم در زندگی؛
- ۴- افزایش سرعت رشد حرکت قرآنی در کشور به ویژه در دانش آموزان.

راهنمای عمل:

- ۱- تشکیل گروه‌های مختلف شامل حداقل یک قاری و یک نفر حافظ از مربیان قرآن و دانش‌آموزان جهت اعزام به مدارس و محافل مختلف.
- ۲- تعیین قاریان برجسته (کشوری یا استانی یا منطقه‌ای) و تشکیل گروه‌های ۲ یا ۳ نفره از این قاریان جهت اعزام به محافل قرآنی
- ۳- تشکیل جلسات استماع قرآن در مدارس قرآنی، دارالقرآن، مساجد و کانون‌های فرهنگی و تربیتی، اردوها و ... و اجرای برنامه تلاوت (حداکثر ۶۰ دقیقه با حضور افراد مذکور)
- ۴- پیشنهاد می‌شود تشکیل جلسات استماع قرآن در مدارس در ساعت فوق برنامه یا تعطیلی کلاس‌های درسی نیز در دستور کار قرار گیرد.
- ۵- تأمین وسایل صوتی مورد نیاز، جایگاه قاری، مجری و ... جهت حسن اجرای محفل
- ۶- در صورت امکان، استفاده از قاریان بین‌المللی، داوران قرآنی و ... مد نظر قرار گیرد.
- ۷- حضور مدیر، معاونین، مربی پرورشی و سایر همکاران در این‌گونه محافل به عظمت و شکوه آن خواهد افزود.
- ۸- پذیرایی از شرکت‌کنندگان در محافل قرآنی

هم‌خوانی قرآن کریم (ویژه مراکز دارالقرآن)

مقدمه:

قرآن، کتاب الهی و وسیله نجات بشریت است که از طرف خداوند متعال برای تکامل و هدایت انسان‌ها نازل شده است، تا آن را بخوانند، بفهمند و با عمل به دستوراتش رستگار و سعادت‌مند شوند. باید توجه کرد هر عملی اثر خاصی دارد، خواندن و استماع قرآن باعث رشد

معنوی و برکت و موفقیت وی شده و در نهایت، به بهترین راه هدایت خواهد شد، تشکیل گروه‌های هم‌خوانی قرآن با حضور نوجوانان و جوانان عزیز، می‌تواند انگیزه‌ای باشد برای مستمعین کلام وحی جهت جذب به تلاوت قرآن کریم که این امر، مقدمه‌ای است برای انس با قرآن کریم، بدین منظور مسابقات همخوانی قرآن کریم در بین مراکز دارالقرآن سراسر کشور، پیش‌بینی و اجرا می‌گردد.

اهداف:

- ۱ - ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان جهت جذب به فعالیت‌های قرآنی مراکز دارالقرآن؛
- ۲ - ارتقاء کیفی سطح تلاوت قرآن آموزان مراکز دارالقرآن از طریق برگزاری مسابقات هم‌خوانی؛
- ۳ - بهره‌مندی از توان دانش‌آموزان علاقمند جهت اجرای هم‌خوانی قرآنی در محافل و مجالس قرآنی مدارس، مناطق و شهرستان‌ها؛
- ۴ - ایجاد رغبت و رقابت سالم و سازنده جهت تحقق اهداف پیش‌بینی شده؛
- ۵ - حفظ آیات و سوره‌های قرآن کریم؛
- ۶ - غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان.

راهنمای عمل:

- ۱ - تشکیل گروه‌های هم خوانی قرآن کریم با حضور قرآن‌آموزان مقطع متوسطه مراکز دارالقرآن (۵ تا ۷ نفره) به تفکیک دختران و پسران.
- ۲ - انتخاب یک یا دو قطعه از قطعات معرفی شده (هر سال قطعات حداکثر ۵ دقیقه‌ای، توسط اداره کل قرآن، عترت و نماز انتخاب و معرفی خواهد شد) و تمرین و تکرار آن جهت اجرا در مراسم‌های مختلف و مسابقات.
- ۳ - این برنامه ویژه قرآن‌آموزان مقطع متوسطه مراکز دارالقرآن می‌باشد.
- ۴ - هر استان می‌بایست این مسابقات را با حضور گروه‌های مراکز دارالقرآن برگزار نموده و گروه برتر استان را به تفکیک دختران و پسران، جهت شرکت در مسابقات کشوری معرفی نماید.
- ۵ - پیشنهاد می‌گردد برای اجرا در برنامه‌های قرآنی، اعیاد، مناسبت‌ها و ... در مدارس، مناطق و استان، جهت تبلیغ دارالقرآن از این گروه‌ها استفاده گردد.
- ۶ - هزینه برگزاری این برنامه از اعتبارات پرورشی - فرهنگی و از سرانه‌های مربوطه تأمین گردد.
- ۷ - برنامه زمان‌بندی این مسابقات مانند جدول زمان‌بندی مسابقات قرآن، عترت و نماز می‌باشد.
- ۸ - از دارالقرآن‌های فعال در این فعالیت به نحو مقتضی تقدیر به عمل خواهد آمد.

بخش سوم

فعالیت‌های حوزه عترة

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند:

«إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَ عَتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمُ بِهِمَا لَنْ تَضَلُّوْا»

من در میان شما دو چیز گران‌بها به یادگار می‌گذارم. کتاب خدا و عترتم، [یعنی] خاندانم. این دو از هم جدا نمی‌شوند تا در کنار حوض [کوثر] بر من وارد شوند. اگر به آن دو چنگ زنید، گمراه نمی‌شوید.

بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۱۰۶

از آن‌جا که سیره عملی و اخلاقی اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) ترجمان قرآن بوده و ترویج، تعمیق و توسعه‌ی فرهنگ ولایی از مهم‌ترین راهکارهای تحقق اهداف بلند اسلام عزیز و رسیدن به حیات طیبه‌ی مورد اشاره در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است؛ فعالیت‌های حوزه عترت در جهت نیل به این اهداف و فراهم ساختن زمینه‌های الگوبرداری از کامل‌ترین مصداق‌های بندگان صالح خداوند به عنوان بهترین الگوهای عملی سبک زندگی اسلامی در محیط‌های آموزشی و پرورشی به اجرا درمی‌آید.

عناوین فعالیت‌های حوزه عترت:

- ۱ - مناسبت‌های ولایی (ایام ولادت و شهادت چهارده معصوم (علیهم السلام)، دهه کرامت، دهه بصیرت و ولایت، ویژه برنامه‌های محرم و صفر، ایام فاطمیه و اعیاد ملی و مذهبی)؛
- ۲ - سوگواره «احلی من العسل»؛
- ۳ - طرح «مصباح الهدی» (امام‌شناسی و سبک زندگی اسلامی)؛
- ۴ - طرح «عطر انتظار» (توسعه و تعمیق فرهنگ انتظار و مهدویت)؛
- ۵ - گفتمان‌های دینی؛
- ۶ - هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان و فرهنگیان.

مناسبت‌های ولایی:

دهه کرامت، دهه بصیرت و ولایت، ویژه برنامه‌های محرم و صفر و ایام ولادت و شهادت چهارده معصوم (علیهم السلام)، ایام فاطمیه و اعیاد ملی - مذهبی).

مقدمه:

آشنا کردن فرزندان جامعه‌ی اسلامی با سیره عملی و اخلاقی نبی مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) و اهل بیت (علیهم السلام) و فراهم ساختن زمینه‌ی الگوبرداری از این کامل‌ترین مصداق‌های بندگان صالح خداوند با محوریت نشاط‌آفرینی، دغدغه‌ی اصلی هر مسلمان واقعی بوده و است. بر همین اساس در واحدهای آموزشی، طی سال‌های متمادی، از مناسبت‌های دینی و ولایی به‌عنوان فرصت‌های ارزشمند تعظیم و تکریم شعائر الهی استفاده می‌شده و برنامه‌های گوناگونی به مرحله‌ی اجرا در می‌آمده است. طبیعتاً، با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و استقرار نظام مقدس جمهوری اسلامی مبتنی بر ولایت فقیه به‌عنوان الگویی از حکومت جهانی حضرت صاحب‌العصر و الزمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از یک سو و توسعه، تشدید و تنوع ترفند دشمنان بر ضد ارزش‌های دینی از سوی دیگر، اقتضا می‌کرد به‌منظور بهره‌مندی از ظرفیت گسترده مناسبت‌های

ولایی، برنامه‌های ویژه‌ای با رویکرد ترویج روحیه‌ی نشاط و شادابی دینی در میان دانش‌آموزان تدارک و اجرا گردد، در این راستا فعالیت‌هایی همچون دهه کرامت و دهه‌ی بصیرت و ولایت می‌تواند فضای شاداب و با نشاط در مدارس ایجاد نماید، گرچه سایر فعالیت‌های ولایی مذکور به صورت خودجوش توسط گروه‌ها و هیئت‌های مردمی، دانش‌آموزی و فرهنگیان، همه ساله با رونق انجام می‌شود.

جدول مناسبت‌های ولایی

مناسبت	زمان
دهه کرامت	اول ذی‌القعدة (مصادف با زادروز ولادت کریمه اهل بیت الی یازدهم ذی‌القعدة مصادف ولادت امام رضا (علیه‌السلام))
دهه بصیرت و ولایت	نهم ذی‌الحجه مصادف با روز عرفه الی هیجدهم ذی‌الحجه مصادف با عید سعید غدیر خم

اهداف:

- ۱ - گسترش فرهنگ اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت ایشان (علیهم السلام)؛
- ۲ - ترویج سنت گرامی داشت اعیاد، میلاد و شهادت اهل بیت (علیهم السلام)؛
- ۳ - افزایش سطح مبانی اعتقادی و معرفتی دانش‌آموزان، همکاران ارجمند و اولیای دانش‌آموزان نسبت به آموزه‌های دینی؛
- ۴ - توسعه و تعمیق بصیرت به منظور مقابله با بدعت‌ها، خرافات و تهاجم فرهنگی دشمنان؛
- ۵ - تبلیغ، توسعه و تحکیم اصول و مبانی دینی به خصوص اصل مترقی ولایت مطلقه‌ی فقیه.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- فضاسازی سمعی و بصری مدارس و ادارات آموزش و پرورش؛
- برگزاری مراسم مولودی‌خوانی و جشن در اعیاد و مراسم نوحه‌خوانی و عزاداری در وفیات؛
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در سطوح مختلف؛
- اعزام فضلا، طلاب، اساتید دانشگاه و صاحب‌نظران به مدارس برای برگزاری نشست‌های پرسش و پاسخ پیرامون عوامل و مفاهیم مربوط به فرهنگ رضوی، غدیر، عاشورا، فاطمیه و ...؛
- استفاده از ظرفیت دفتر همکاری‌های حوزه‌های علمیه و دیگر نهادهای فرهنگی برای انتقال معارف دینی؛
- برگزاری اردوهای زیارتی و دیدار با مراجع عظام تقلید؛
- برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری از قبیل؛ نقاشی، عکس، فیلم، تئاتر، دلنوشته و بهره‌مندی از فضای مجازی (وب سایت، وبلاگ نویسی، پیامک و ...)
- برگزاری نمایشگاه‌های موضوعی و معرفی منابع نوشتاری، دیداری و شنیداری (کتاب، نرم افزار و ...)
- برپایی ایستگاه صلواتی و انجام پذیرایی؛
- قرائت زیارت‌نامه و ادعیه اهل بیت (علیهم السلام)؛
- برگزاری گردهمایی متمرکز در قالب دسته‌ها و هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزی در بقاع متبرکه؛ مصلی‌ها، مساجد جامع یا در مراکز بارز و مورد توجه هر شهر؛
- بهره‌مندی از ابتکارات و خلاقیت‌های دانش‌آموزان و فرهنگیان و ...؛
- مستندسازی فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌ها در قالب تصاویر و فیلم‌های منتخب و برگزیده، آمار و اطلاعات مربوطه و ارزیابی عملکرد.

سوگواره «احلی من العسل»

مقدمه:

با عنایت به نام‌گذاری روز ششم ماه محرم به نام حضرت قاسم بن الحسن (علیه‌السلام)، سوگواره «احلی من العسل» با تأکید بر بهره‌گیری از ظرفیت استان‌ها و نقش الگویی شهدای نوجوان و جوان کربلا به ویژه حضرت قاسم بن الحسن (علیه‌السلام) و زنده نگاه داشتن یاد و خاطره ۳۶ هزار دانش‌آموز شهید دوران دفاع مقدس؛ به صورت گردهمایی متمرکز دسته‌ها و هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان پسر در بقاع متبرکه؛ مصلی‌ها، مساجد جامع یا در مراکز شاخص شهرها و مناطق سراسر کشور برگزار می‌شود.

اهداف:

- ۱ - ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ ولایت‌مداری، تولی و تبری، امر به معروف و نهی از منکر؛
- ۲ - آشنایی نسل جوان با زندگی‌نامه شهدای جوان کربلا؛
- ۳ - هدایت احساسات پاک جوانان و نوجوانان به فضیلت‌های نیک و پسندیده؛
- ۴ - ترویج روحیه استکبار ستیزی در جوانان و نوجوانان.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- این برنامه در ششم محرم، به صورت ویژه برگزار می‌شود و در صورت مصادف شدن روز ششم محرم با ایام تعطیل؛ روز برگزاری گردهمایی توسط حوزه ستادی اعلام می‌گردد؛
- برگزاری گردهمایی متمرکز در قالب دسته‌ها و هیئت‌های دانش‌آموزی با سخنرانی یکی از علمای بزرگ هر شهر و منطقه و مرثیه‌سرایی و ختم جلسه با اطعام عزاداران؛

- برگزاری نمایشگاه دستاوردهای فرهنگی و هنری دانش‌آموزی با محوریت موضوعی، نقش کودکان و نوجوانان در حماسه عاشورا، کربلای حسینی تا کربلای ایران؛
- استفاده از فضای رسانه‌ای صدا و سیما جمهوری اسلامی استان به‌منظور تهیه گزارش‌های خبری، پوشش خبری و ...؛
- لزوم هماهنگی با سایر نهادها و ارگان‌ها از جمله: صدا و سیما استان، استانداری، فرمانداری، شهرداری، اوقاف و امور خیریه، سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر امام جمعه، نیروی انتظامی و ... به‌منظور استفاده از همه ظرفیت‌های استانی و منطقه‌ای مورد تأکید است؛
- شناسایی خانواده‌های شهدای دانش‌آموز شهر و تقدیر از تعدادی از آنها؛
- تهیه و حمل تصاویر شهدای دانش‌آموز استان / شهر در دسته‌های عزاداری؛
- طنین انداز شدن بانگ «لیلیک یا حسین (علیه‌السلام)» رأس ساعت ۱۰ صبح روز اجرای برنامه در مدارس و میعادگاه‌های سراسر کشور؛
- نوحه‌خوانی هماهنگ کلیه شرکت‌کنندگان در آموزشگاه‌های محل تحصیل با متن نوحه هماهنگ، گردهمایی‌های متمرکز منطقه‌ای و استانی سراسر کشور؛
- هماهنگی و تدارک لازم جهت استفاده از پوشش مشکی و پیشانی‌بند متحدالشکل و پرچم‌های عزاداری؛
- مستندسازی فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌ها در قالب تصاویر و فیلم‌های منتخب و برگزیده، آمار و اطلاعات مربوطه و ارزیابی عملکرد.

مصباح الهدی (امام‌شناسی و سبک زندگی اسلامی)

مقدمه:

طرح امام‌شناسی «مصباح الهدی» با رویکرد سبک زندگی اسلامی- ایرانی و آشنایی دانش‌آموزان با سیره عملی و اخلاقی نبی مکرم اسلام (صلی‌الله‌علیه و آله) و اهل‌بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) و توسعه و تعمیق فرهنگ ایشان، در مدارس و مناطق سراسر کشور اجرایی‌گردد. در اجرای این طرح کلیه مدارس استان با استفاده از ظرفیت‌های موجود، اقدام به معرفی همه‌جانبه امام معصوم (علیهم‌السلام) تعیین‌شده می‌نمایند و فعالیت‌های امام‌شناسی خود را در موضوعاتی چون: زندگی‌نامه کرامات، حکایات، داستان‌های کاربردی، احادیث و روایات و سبک زندگی (سیره عملی و اخلاقی) آن امام معصوم (علیهم‌السلام)، متمرکز نموده و در این مسیر از راه‌ها و روش‌های مختلفی مانند تحقیق و پژوهش، مسابقه، نقاشی و دنوشته، جلسات پرسش و پاسخ و... استفاده نموده و از ابتکارات و خلاقیت‌های فرهنگیان و دانش‌آموزان نیز بهره می‌گیرند.

در راستای اجرای موفق و همه‌جانبه این طرح و با عنایت به منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) و تأکید وزیر محترم آموزش و پرورش مبنی بر ضرورت شناخت سبک و سیره زندگی و اخلاقی رسول گرامی اسلام (صل‌الله‌علیه و آله) و اهل‌بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) به عنوان بهترین الگوی عملی و اخلاقی؛ تعداد سه جلد کتاب امام‌شناسی در قالب قصه‌هایی آموزنده و کاربردی برای دانش‌آموزان دوره‌های ابتدایی و تعداد چهارده جلد ویژه دانش‌آموزان دوره‌های متوسطه با موضوع پرتوی از زندگی‌نامه و سیره معصومین (علیهم‌السلام)، تألیف و ارائه شده است.

اهداف:

- ۱ - ترویج فرهنگ سبک زندگی اسلامی - ایرانی بر اساس رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله العالی)؛
- ۲ - آشنایی همه جانبه دانش‌آموزان، فرهنگیان و اولیاء با زندگی‌نامه چهارده معصوم (علیهم السلام)؛
- ۳ - شناخت سیره عملی و اخلاقی پیامبر اسلام (صل الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) و به کارگیری آن در زندگی روزمره؛
- ۴ - تقویت و تعمیق اعتقادات دینی و ایجاد فضای انس و محبت به اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) در بین دانش‌آموزان؛
- ۵ - ایجاد روحیه مطالعه، تحقیق و پژوهش در زمینه سبک زندگی پیامبر اسلام (صل الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام)، یاران صدیق و با وفایشان، علمای اسلام و شهدای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- برگزاری جلسات توجیهی در سطوح استانی، منطقه‌ای و آموزشگاهی؛
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی با رویکرد امام‌شناسی و سبک زندگی اسلامی؛
- برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری از قبیل نقاشی، عکس، فیلم کوتاه، داستان، تئاتر و بهره‌مندی از فضای مجازی (وب سایت، وبلاگ نویسی، پیامک و...)
- پیرامون امام معصوم (علیهم السلام) تعیین شده؛
- معرفی منابع نوشتاری، دیداری و شنیداری (کتاب، نرم افزار و ...) و برگزاری مسابقات کتابخوانی از زندگانی معصوم (علیه السلام) معین شده؛

- برگزاری هرچه باشکوه‌تر و اختصاصی مراسم ولادت و شهادت امام معصوم (علیه‌السلام) تعیین شده به صورت متمرکز و غیر متمرکز؛
- معرفی ابعاد مختلف زندگانی امام معصوم (علیه‌السلام) تعیین شده توسط امام جماعت مدرسه؛
- قرائت یک حدیث، روایت و داستان از امام معصوم (علیه‌السلام) تعیین شده توسط معلمان در کلاس‌های درس؛
- استفاده از فرصت‌های مغتنم در مناسبت‌های ولایی مختلف در طول سال؛
- نیازسنجی دانش‌آموزان، فرهنگیان و اولیاء در خصوص موضوعات مختلف و سعی در پاسخ‌گویی مناسب به نیازها؛
- هماهنگی و اعزام فضلا، طلاب، صاحب نظران حوزه و دانشگاه به مدارس برای برگزاری نشست‌های پرسش و پاسخ پیرامون ابعاد مختلف زندگانی امام معصوم (علیه‌السلام) اختصاص یافته؛
- برگزاری اردوهای زیارتی - آموزشی و دیدار با مراجع عظام تقلید و ائمه جمعه؛
- قرائت فرازهایی از زیارت نامه امام معصوم (علیه‌السلام) معین شده در مراسم آغازین؛
- دیوار نویسی مدارس با مضامین احادیث و روایات ائمه اطهار (علیهم‌السلام) و مزین نمودن تابلوهای اعلانات با احادیث گهربار مرتبط؛
- برگزاری همایش‌های تجلیل از دانش‌آموزان برتر مسابقات، مداح، سادات، هم نام امام معصوم (علیه‌السلام)، نمونه اخلاقی - رفتاری و آموزشی؛
- برنامه‌ریزی جهت حضور با شکوه دانش‌آموزان در نمازهای جماعت مسجد محله و نماز جمعه شهر به ویژه در ایام ولادت و شهادت امام معصوم (علیه‌السلام) معین شده؛

- استفاده از ابتکارات و خلاقیت‌های مدارس جهت معرفی ابعاد مختلف شخصیتی و زندگانی معصوم تعیین‌شده و تلاش در جهت ایجاد فرهنگ عمل به آموزه‌ها؛
- برگزاری مسابقه جمع‌آوری و حفظ احادیث امام معصوم (علیه‌السلام) تعیین‌شده در مدارس و در صورت امکان در منطقه؛
- برگزاری نمایشگاه محصولات فرهنگی و امام‌شناسی و سبک زندگی اسلامی (فیلم، کتاب، بروشور، نرم افزار، پوشش اسلامی و...)
- تهیه و تدوین منشور سبک زندگی اسلامی و نصب در مدرسه و دعوت به رعایت این منشور؛
- برنامه‌ریزی جهت برگزاری جشن شکوفایی دانش‌آموزان به ویژه در ایام ولادت امام معصوم (علیه‌السلام) تعیین‌شده؛
- ایجاد و تقویت روحیه‌ی پژوهش محوری در بین دانش‌آموزان و فراخوان مقاله پیرامون سبک و سیره عملی و اخلاقی معصوم تعیین‌شده در سطوح مختلف؛
- مستندسازی و ارزیابی عملکرد فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌ها طبق دستورالعمل اجرایی مربوطه.

عطر انتظار (توسعه و تعمیق فرهنگ انتظار و مهدویت)

مقدمه:

در عصر حاضر شور و شوق انتظار حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) گسترش یافته و اشتیاق شناخت آخرین حجت خدا و زمینه‌های ظهورش در میان اقشار مختلف مردم به ویژه جوانان و نوجوانان دامن گسترده است. از سوی دیگر با توجه به سوء استفاده‌های نابجا و نادرست کج‌اندیشان منحرف و ناپاک در این مورد و جهت جلوگیری از گسترش بدعت‌ها، خرافه‌گرایی‌ها و رواج سطحی‌نگری در این موضوع؛ ضرورت تبیین درست و واقعی اندیشه انتظار و مهدویت را، امری ناگزیر ساخته است. لذا نخستین قدم برای کاربردی کردن فرهنگ انتظار و مهدویت در جامعه؛ ترویج صحیح فرهنگ مهدویت در میان نسل جوان و نوجوان می‌باشد.

اهداف:

- ۱ - آشنایی کلی با مباحث مهدویت؛
- ۲ - ترویج و تعمیق فرهنگ صحیح انتظار و تربیت منتظر حقیقی؛
- ۳ - تقویت باورهای مردم و جهت‌دهی صحیح به شور و اشتیاق آنان به مهدویت؛
- ۴ - پاسخ‌گویی به سؤالات و شبهات مهدویت؛
- ۵ - پیرایش معارف مهدویت از خرافات و تحریف.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- برگزاری همایش با موضوع انتظار و مهدویت؛
- برگزاری نمایشگاه محصولات فرهنگی مهدوی (فیلم، کتاب، بروشور، نرم‌افزار و ...)

- برگزاری جشن‌های شعبانیه با هدف معرفی فرهنگ انتظار و مهدویت؛
- برگزاری اردوهای زیارتی - آموزشی مهدویت به مقصد مسجد مقدس جمکران؛
- استفاده از ظرفیت دفتر همکاری‌های حوزه‌های علمیه، مرکز تخصصی مهدویت و ... جهت برگزاری جلسات پرسش و پاسخ در مدارس با حضور اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی؛
- آموزش کوتاه مدت برای طرح مباحث مهم مهدویت و انتظار در سطوح مختلف (دانش‌آموزان، همکاران و اولیاء)؛
- ایجاد و تقویت روحیه‌ی پژوهش محوری در بین دانش‌آموزان در برنامه‌های انتظار و مهدویت؛
- استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی و ارسال پیامک‌های مهدوی؛
- برگزاری مسابقات مختلف مانند دل نوشته، کتاب‌خوانی، سرود و مدیحه‌سرایی، خط و گرافیک و ...؛
- تهیه و تدوین منشور منتظران حقیقی و نصب آن در مدرسه؛
- فضاسازی دیوار مدارس و تابلوهای اعلانات با احادیث و روایات مرتبط؛
- مستندسازی فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌ها در قالب تصاویر و فیلم‌های منتخب و برگزیده، آمار و اطلاعات مربوطه و ارزیابی عملکرد.

گفتمان‌های دینی (عترت و نماز)

مقدمه:

تعریف ما از گفتمان‌های دینی؛ برگزاری نشست‌هایی با حضور مبلغین دینی و کارشناسان ممتاز و خبره در حوزه مسائل قرآنی، احکام و نماز، مسائل دینی و اعتقادی، فرهنگی و اجتماعی برای دانش‌آموزان به منظور برقراری ارتباط و گفتگوی چهره به چهره و ایجاد تعامل و پاسخگویی به شبهات و مسائل مطرح شده می‌باشد که با همکاری دفتر همکاری‌های حوزه علمیه و آموزش و پرورش، دفاتر استانی ستاد اقامه نماز و نیز سازمان تبلیغات اسلامی در طول سال تحصیلی در مدارس برگزار می‌گردد.

اهداف:

- ۱- تعمیق مبانی نظری، اعتقادی و ارزشی مخاطبین به واسطه زدودن زنگار شبهات به روش چهره به چهره؛
- ۲- ایجاد فضای مناسب و امن جهت طرح پرسش‌های مخاطبین؛
- ۳- بسترسازی مناسب برای ایجاد تعامل میان جوانان و نوجوانان و اساتید حوزه و دانشگاه؛
- ۴- تقویت هویت دینی و فرهنگی در نسل جوان؛
- ۵- ایجاد بینش و توانایی تحلیل در رویدادهای فرهنگی جهت مقابله با تهاجمات فرهنگی.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- جمع‌آوری سؤالات، تحلیل آن‌ها و نیازسنجی دانش‌آموزان در خصوص مسائل، موضوعات و شبهات احتمالی؛

- تمهید مقدمات و درخواست مبلغ از سازمان و دفتر تبلیغات اسلامی، دفتر همکاری‌های حوزه علمیه و آموزش و پرورش، دفاتر استانی ستاد اقامه نماز و دفتر امام جمعه؛
- اطلاع‌رسانی و تبلیغات مناسب جهت شرکت دانش آموزان و همکاران؛
- تهیه بسته‌های فرهنگی با کمک خیرین و سایر نهادهای فرهنگی؛
- تشکیل بانک اطلاعاتی برای سخنرانان و مبلغین دینی واجد شرایط؛
- تشکیل اتاق فکر برای هدایت هوشمندانه جلسات گفتمان‌های دینی و استمرار موضوعی آن؛
- مستند سازی فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌ها در قالب تصاویر و فیلم‌های منتخب و برگزیده، آمار و اطلاعات مربوطه و ارزیابی عملکرد.

هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان و فرهنگیان:

مقدمه:

هیئت مذهبی دانش‌آموزان تشکیلات دانش‌آموزی است متشکل از دانش‌آموزان داوطلب، بسیج دانش‌آموزی، انجمن اسلامی، هلال و احمر و ... که در حوزه دین و فرهنگ و حول محور اسلام، فرهنگ عاشورا و ولایت و در زمینه‌های فرهنگی، مذهبی، علمی، ورزشی و ... زیر نظر مدیر مدرسه فعالیت می‌نماید.

هیئت مذهبی فرهنگیان نیز تشکلی فرهنگی است متشکل از فرهنگیان و کارکنان آموزش و پرورش با مشارکت و مدیریت خود آنان برای بزرگداشت شعائر اسلامی و معارف قرآنی و مناسبت‌های ولایی به ویژه محرم و صفر، ایام فاطمیه و ...؛ اعیاد مذهبی مانند نیمه شعبان، مناسبت‌های ملی مانند دهه فجر و ...

اهداف:

- ۱- ایجاد بستر مناسب برای آشنایی بیشتر دانش‌آموزان، فرهنگیان و خانواده‌های آنها با فرهنگ عاشورا و اهداف نهضت حسینی و فرهنگ و سیره اهل بیت (علیهم السلام)؛
- ۲- تقویت روحیه معنوی و اعتقادی و بالابردن حس اعتماد به نفس دانش‌آموزان، فرهنگیان و خانواده‌های آنها؛
- ۳- آشنا ساختن دانش‌آموزان با اهداف و چگونگی عزاداری برای اهل بیت (علیهم السلام) و مقابله با بدعت‌ها؛
- ۴- ایجاد ارتباط فعال‌تر بین دانش‌آموزان، فرهنگیان و خانواده‌های آنها با مسجد محله به عنوان قطب معنوی جامعه برای ارتقای کارکردهای اجتماعی؛
- ۵- اشاعه فرهنگ اسلام ناب محمدی (صلی‌الله علیه و اله) و معارف قرآنی و ایجاد بستر مناسب براس کشف استعداد مداحان دانش‌آموز و فرهنگی.

راهنمای عمل:

- دریافت شیوه‌نامه مرتبط و اجرای دقیق آن؛
- اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری متناسب با هر مناسبت اعم از سخنرانی، جلسات پرسش و پاسخ، مسابقات کتاب‌خوانی و ...؛
- پی‌گیری امور مورد نیاز تشکیلاتی هیئت مذهبی با راه‌اندازی جلسات هیئت امنا؛
- تعیین محل، زمان و تقویم اجرایی برنامه‌های هیئت؛
- تبلیغ و اطلاع‌رسانی مناسب جهت جذب دانش‌آموزان، فرهنگیان و خانواده‌های محترم آنها؛
- نام‌گذاری هیئت با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی و مذهبی؛
- تهیه پرچم، آرم و تابلوی معرفی هیئت؛
- ثبت هیئت مذهبی در سازمان تبلیغات اسلامی و استفاده از ظرفیت‌های برون سازمانی؛
- جلب مشارکت‌های مردمی و خیرین محله و شهر؛
- مستندسازی فعالیت‌های صورت گرفته و ارسال گزارش‌های در قالب تصاویر و فیلم‌های منتخب و برگزیده، آمار و اطلاعات مربوطه و ارزیابی عملکرد.

بخش چهارم

فعالیت‌های حوزه
اقامه‌ی نماز

ساماندهی ائمه جماعات روحانی مدارس

مقدمه:

با توجه ویژه‌ای که نظام تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران نسبت به تربیت دینی نوجوانان و جوانان ابراز می‌نماید، بررسی روش‌های تربیتی و ساماندهی همه‌ی عواملی که می‌توانند در این مسیر نقش آفرینی نمایند، ضرورتی جدی دارد. یکی از مهمترین اهداف نظام تربیت دینی در آموزش و پرورش توسعه و ترویج فرهنگ «نماز» در میان نسل آینده است. در راه توسعه و ترویج این فرهنگ اقدامات مربوط به تبلیغ، تمهید و آموزش معارف نماز از سوی «ستاد اقامه نماز» آموزش و پرورش در قالب طرح‌ها و برنامه‌های جاری در دوره‌های مختلف تحصیلی همواره مورد توجه بوده است.

با نگاهی به عملکرد گذشته، بخوبی دریافت می‌شود که درخصوص اقامه نماز جماعت در مدارس یکی از عوامل بسیار مهم، وجود «پیش‌نماز» و یا «امام جماعت» است که در یک کلام بتواند «ارتباط منطقی و صمیمانه‌ای با دانش‌آموزان» برقرار نماید. برای دستیابی هرچه بیشتر به این هدف مهم در مدرسه و همچنین صیانت و

پاسداری از حرمت روحانیت، دقت در انتخاب امام جماعتی که واجد شرایط ورود به مدرسه و ارتباط برقرار کردن با دانش‌آموزان باشد، در این طرح تقدیم می‌گردد، امید است مسئولین محترم مناطق آموزشی و بالانحص «مدیران محترم مدارس» با اجرای این طرح نسبت به انتخاب امام جماعت مدارس، دقت نظر بیشتری به خرج دهند. در ضمن به این اصل نیز توجه گردد که به دلیل کمبود تعداد روحانیون موجود، در بررسی شرایط لازم طبق این طرح، کوتاهی صورت نپذیرد.

اهداف:

- ۱ - انتخاب ائمه جماعات و ساماندهی وضعیت موجود؛
- ۲ - آموزش ائمه جماعات در جهت توانمندسازی ایشان؛
- ۳ - تشویق ائمه جماعات موفق.

اولویت‌ها:

در کلیه مناطق آموزشی که امکان دسترسی به روحانیون واجد شرایط (به گونه‌ای که در این طرح می‌آیند) می‌باشد اولویت انتخاب با «ائمه جماعات روحانی» است.

- در تأمین ائمه جماعات روحانی، مدارس شبانه‌روزی مراکز تربیت معلم آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای و مدارس پرجمعیت در اولویت می‌باشند.
- مدارس متوسطه دوم و اول و ابتدایی برای تأمین ائمه جماعات روحانی به ترتیب اولویت قرار دارند.
- استفاده از امام جماعت خواهر در مدارس دخترانه، براساس نظر بسیاری از فقها، بلامانع می‌باشد.
- در شرایط مساوی اولویت با ائمه جماعتی است که آموزش‌های مربوطه در دوره‌های استانی و یا کشوری را دیده و دارای گواهی مربوطه باشند.

انتخاب ائمه جماعات مدارس

الف - امام جماعت روحانی مدارس

شرایط عمومی:

- موارد زیر بعنوان اهم شرایط عمومی ائمه جماعات روحانی مدارس تعیین می‌گردند؛

- قرائت صحیح؛

- آراستگی و ظاهر مناسب؛

- وقت‌شناسی، منظم بودن و حضور به موقع در نمازخانه مدرسه؛

- متأهل بودن برای کلیه ائمه جماعات روحانی مرد در کلیه دوره‌های تحصیلی دخترانه.

بدیهی است که حضور ائمه جماعات در دوره‌های مختلف تحصیلی می‌بایست متناسب با شرایط سنی، روحی دانش‌آموزان آن دوره باشد. لذا ضروری است شرایط ویژه‌ای جهت هر دوره تحصیلی در نظر گرفته شود:

شرایط اختصاصی امام جماعت در سه دوره تحصیلی

۱ - داشتن حداقل ۱۸ سال و حداکثر ۶۰ سال سن؛

۲ - دارا بودن تحصیلات حداقل تا پایان پایه پنجم با تأیید حوزه علمیه مربوطه

۳ - توانایی در بیان احکام ارتباط صمیمانه با دانش‌آموزان و بیان شیوا؛

۴ - موفقیت در مصاحبه حضوری (بررسی کلیه شرایط عمومی و اختصاصی

در یک مصاحبه حضوری انجام می‌گردد).

ترکیب شورای مصاحبه با ائمه جماعات روحانی:

ستاد اقامه نماز در ادارات آموزش و پرورش شهرستانها و مناطق موظفند با توجه به موقعیت منطقه و تشخیص خود، از میان افراد زیر شورایی با حضور ۳ نفر برای مصاحبه ائمه جماعات روحانی تشکیل دهند:

۱ - کارشناس اقامه نماز آموزش و پرورش در شهرستان / منطقه / ناحیه؛

۲ - نماینده حوزه علمیه شهر / منطقه؛

۳ - نماینده امام جمعه شهر / منطقه؛

۴ - نماینده مرکز بزرگ اسلامی در مناطق اهل سنت؛

۵ - نماینده سازمان تبلیغات اسلامی شهر / منطقه؛

۶ - نماینده ستاد اقامه نماز شهر / منطقه؛

تذکر ۱: ادارات آموزش و پرورش دقت داشته باشند ترکیب ۳ نفره‌ی شورای مصاحبه ائمه جماعات بایستی علاوه بر وجهه مذهبی دارای تخصص‌های

لازم برای مصاحبه و قدرت تشخیص قوی برای این موضوع باشند.

تذکر ۲: با توجه به ۶ مورد ذکر شده در بالا، لازم است ادارات آموزش و

پرورش اقدام به صدور ابلاغ برای ۳ تن از قوی‌ترین افراد بنمایند. (ابلاغ‌ها

توسط معاون پرورشی و فرهنگی آموزش و پرورش شهرستان / منطقه صادر

می‌گردد).

تذکر ۳: یکی از اعضای شورای ۳ نفره حتماً روحانی باشد.

تذکر ۴: موارد مورد بررسی در مصاحبه حضوری بررسی کلیه شرایط قید شده

در بخش‌های عمومی و اختصاصی دوره‌های تحصیلی می‌باشد.

تذکر ۵: زمان انجام مصاحبه‌ها از ۱۵ شهریور لغایت ۱۵ مهرماه تعیین می‌گردد

به گونه‌ای که در هفته اول سال تحصیلی، ابلاغ ائمه جماعات روحانی برای

مدارس صادر گردیده باشد.

تذکر مهم: پرداخت حق ایاب و ذهاب ائمه جماعات روحانی مدارس منوط

به اجرای طرح ساماندهی و تکمیل اطلاعات ائمه در بانک سامانه ائمه جماعات

روحانی می‌باشد.

ب - امام جماعت فرهنگی

در کلیه مناطق آموزشی و مدارس که موفق به جذب امام جماعت روحانی نمی‌گردند معمولاً همکاران فرهنگی و برخی معتمدین تقبل زحمت نموده و با انتخاب مدیر مدرسه امام جماعت مدرسه می‌گردند. ضمن تقدیر و تشکر از این حرکت پسندیده و نیکو توصیه‌هایی به شرح زیر جهت انتخاب و تعیین امام جماعت فرهنگی به عمل می‌آید

ضوابط و شرایط انتخاب امام جماعت فرهنگی:

- ۱ - قرائت صحیح اذکار نماز؛
  - ۲ - محبوبیت در بین دانش‌آموزان؛
  - ۳ - عدالت (که از شرایط عمومی تمامی ائمه جماعات می‌باشد)؛
  - ۴ - وقت‌شناسی و نظم و انضباط در حضور به موقع در نمازخانه؛
  - ۵ - آراستگی و ظاهر مناسب؛
  - ۶ - آشنایی نسبی با مبانی و معارف دینی.
- تذکر: دقت در شرایط عمومی ائمه جماعات فرهنگی به عهده‌ی مدیران محترم مدارس می‌باشد.

آموزش ائمه جماعات مدارس:

آموزش ائمه جماعات به طرق ذیل صورت می‌پذیرد:

- آموزش‌های استانی که توسط وزارت آموزش پرورش و ستاد اقامه نماز استان‌ها یا حوزه‌های علمیه برگزار خواهد شد.

دستورالعمل پرداخت حق ایاب و ذهاب ائمه جماعات روحانی؛

- حق ایاب و ذهاب ائمه جماعات روحانی به صورت متمرکز از محل اعتبارات وزارت متبوع و ردیف خاص تأمین و ابلاغ خواهد شد.

توجه:

- حق ایاب و ذهاب فقط به ائمه جماعات روحانی پرداخت خواهد شد که از ناحیه شورای سه نفره هر اداره جذب ساماندهی و به مدارس اعزام شوند و اطلاعات کامل آنها برابر در سامانه ائمه جماعت ثبت شده باشد.
- پرداخت حق ایاب و ذهاب منوط به ثبت گزارش ارسالی از ناحیه مدارس توسط کارشناسان مناطق در سامانه ائمه جماعت می‌باشد.
- پرداخت حق ایاب و ذهاب به ائمه جماعات روحانی همکار فرهنگی که در ساعات غیرموظف نماز جماعت در مدارس اقامه می‌نمایند بلامانع می‌باشد.
- حق ایاب و ذهاب به ائمه جماعات روحانی که در محل ادارات آموزش و پرورش نماز اقامه می‌کنند و در سامانه ثبت شده‌اند نیز بلامانع می‌باشد.
- به منظور رعایت احتیاطات شرعی بعضی از مراجع معظم ترتیبی اتخاذ شود که طلاب خواهر فقط در یک مدرسه اقامه نماز جماعت نمایند.

آموزش عملی نماز

مقدمه:

در این برنامه آموزگاران دوره ابتدایی، اوقاتی از برنامه روزانه خود را با بهره‌گیری از روش‌های مفید، متنوع و سودمند به آموزش عملی نماز اختصاص داده و با آموزش افعال و اذکار نماز تأثیر بیشتری بر کودکان گذاشته و این اوقات را برای دانش‌آموزان به لحظات فرح بخش انس با خدا تبدیل می‌نمایند.

اهداف:

- ۱- ایجاد مؤانست و الفت هرچه بیشتر دانش‌آموزان دوره ابتدایی با نماز؛
- ۲- آموزش افعال و اذکار نماز به دانش‌آموزان دوره ابتدایی به صورت عملی، فنی و مهارتی؛

- ۳- آموزش مقدمات نماز اعم از: وضو، تیمم، مکان و لباس نمازگزار؛
- ۴- فراگیری کامل نمازهای یومیه و سایر نمازهای واجب؛
- ۵- فراگیری نماز مسافر، نماز عیدین و وضوی جبیره در پایان دوره ابتدایی.

راهنمای عمل:

- تنظیم دستورالعمل و شیوه‌نامه آموزش عملی نماز و ارسال آن به استان‌ها، مناطق و مدارس؛
  - برگزاری جلسات آموزشی و توجیهی برای آموزگاران مجری طرح در استان، منطقه و آموزشگاه؛
  - بهره‌برداری از قالب‌های مختلف هنری، ادبی و نرم افزاری آموزش نماز در کلاس‌ها و فعالیت‌های تجمعی؛
  - تکمیل کارنامه نماز برای دانش‌آموزان توسط آموزگار مجری طرح؛
  - استفاده از نقش الگویی دانش‌آموزان مستعد در آموزش عملی نماز؛
  - بهره‌برداری بهینه در بازده زمانی شش ساله از کتب درسی و کمک آموزشی؛
  - استفاده از ظرفیت خانواده‌ها در اجرای بهینه طرح آموزش عملی نماز؛
  - ارزیابی آموزگار، آموزشگاه و منطقه و ارائه بازخورد و تشویق مجریان موفق انتظار از اجرا این طرح در هر پایه:
- پایه اول: آموزش وضو، صحیح‌خوانی حمد و سوره.
- پایه دوم: علاوه بر تمرین و تکرار آموزش‌های پایه اول، آموزش «اذکار» و «افعال» اذان، حمد و سوره، رکوع، سجده، قنوت.
- پایه سوم: علاوه بر تمرین و تکرار آموزش‌های پایه‌های اول و دوم، آموزش اذکار اقامه، تسبیحات اربعه، تشهد و سلام.
- تذکر: تا پایان پایه سوم دانش‌آموزان نمازهای دو، سه و چهار رکعتی را فرا گرفته‌اند.

پایه چهارم: علاوه بر تمرین و تکرار آموزش‌های پایه‌های قبل، و بردن دانش‌آموزان به نمازخانه و اقامه نماز ظهر و عصر، آموزش مسائل اولیه احکام ساده مانند: طهارت، تیمم، مکان و لباس نمازگزار.

پایه پنجم: علاوه بر تمرین و تکرار آموزش‌های پایه‌های قبل، و شرکت دادن دانش‌آموزان در نماز جماعت مدرسه، آموزش احکام دیگری مانند زمان نماز، نماز مسافر، وضوی جبیره.

پایه ششم ابتدایی: علاوه بر تمرین و تکرار آموزش‌های پایه‌های قبل، بردن دانش‌آموزان به مساجد، نمازهای جمعه و آشنایی با نمازهای عید فطر و عید قربان.

جشن شکوفایی

مقدمه:

جشن شکوفایی نقطه آغازی است برای دانش‌آموزان در آستانه ورود به سن تشریف و تکلیف که جهت دانش‌آموزان دختر سوم ابتدایی و پسر پایه هشتم یا نهم متوسطه دوره اول، به صورت آموزشی، منطقه‌ای و یا متمرکز برگزار می‌گردد.

اهداف:

- ۱- تقویت ایمان و باورهای دینی و تأکید بر این مهم که هر انسانی در پیشگاه حضرت حق تکلیفی دارد؛
- ۲- آشنایی دانش‌آموزان با وظایف و فرائض دینی؛
- ۳- تفهیم شایستگی برقراری ارتباط با پروردگار متعال؛
- ۴- مانایی و ماندگاری لحظات خوش تشریف و تکلیف به محضر پروردگار.

راهنمای عمل:

- تهیه و ارسال دستورالعمل جشن شکوفایی به استان‌ها، مناطق و مدارس؛

- تشکیل جلسات توجیهی برای مدیران و معاونین پرورشی مدارس جهت برگزاری باشکوه این مراسم؛
- تشکیل جلسات توجیهی با اولیای دانش‌آموزان به منظور جلب مشارکت ایشان؛
- طراحی و اهداء لوح میثاق با پروردگار به دانش‌آموزان؛
- برگزاری مراسم جشن به صورت متمرکز، منطقه‌ای و یا آموزشگاهی با بهره‌گیری از چهره‌های حوزوی و دانشگاهی و ظرفیت‌های مکانی (زیارتگاه‌ها، مسجد و حسینیه‌ها و ...)
- ارزیابی عملکرد استان، منطقه و آموزشگاه و ارائه بازخورد؛
- تقدیر و تشکر از مدارس و همکاران موفق در برگزاری جشن شکوفایی؛
- تاکید می‌شود جشن تکلیف پسران با برنامه‌های جذاب و با نشاط و ماندگاری بالا برگزار شود.

تقلید و مرجعیت

شرح:

به منظور تبیین بحث تقلید و مرجعیت و آشنایی هرچه بیشتر دانش‌آموزان با اولویت در پایه‌های سوم ابتدایی دختر و پایه نهم دوره‌ی اول متوسطه‌ی پسر، و تعمیم و استمرار آن در دیگر پایه‌ها انجام می‌شود،

اهداف:

- ۱- تبیین بحث تقلید و مرجعیت در بین دانش‌آموزان؛
- ۲- آشنایی هرچه بیشتر دانش‌آموزان با مراجع تقلید؛
- ۳- نهادینه نمودن انتخاب مرجع تقلید توسط دانش‌آموزان مکلف.

راهنمای عمل:

- ارسال دستورالعمل طرح مرجعیت و تقلید به استان‌ها، مناطق و مدارس؛
- معرفی مراجع تقلید و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی ایشان و رساله‌های عملیه و منابع مرتبط با موضوع تقلید و مرجعیت؛
- برگزاری مسابقه سراسری از منابع معرفی شده؛
- اختصاص یک روز به عنوان روز آشنایی با مرجعیت و اعلام در خطبه‌های نماز جمعه؛
- برنامه‌ریزی و ساماندهی کاروان‌های دانش‌آموزی جهت دیدار با مراجع عظام تقلید.

پیوند مسجد، مدرسه و منزل

مقدمه:

در این برنامه مدیران مدارس برای هماهنگی بیشتر با همکاران، تشکل‌ها، خانواده‌ها و هیئت امناء مساجد همجوار نشست و جلساتی ترتیب داده تا در آن پیرامون تعامل مسجد، مدرسه و منزل و نحوه بهره‌گیری بیشتر دانش‌آموزان از فضای مساجد، اماکن مذهبی و نمازهای جمعه و راهکارهای جذاب‌سازی برنامه‌های مذهبی، فرهنگی مسجد تصمیمات لازم اتخاذ گردد.

اهداف:

- ۱- ایجاد انس هر چه بیشتر دانش‌آموزان و خانواده‌های ایشان با مساجد، اماکن مذهبی و نماز جمعه؛
- ۲- تقویت مبانی اعتقادی و اخلاقی دانش‌آموزان؛
- ۳- ارتقاء سطح بینش علمی، سیاسی و اجتماعی دانش‌آموزان؛
- ۴- تقویت مهارت‌های فردی و اجتماعی؛
- ۵- حفظ وحدت و همبستگی مذهبی و تحقق آموزه‌های دینی و اجتماعی؛

۶- معرفی و تشویق چهره‌های شاخص و تأثیرگذار در مساجد از جمله: قاری، مؤذن، مکبر و دانش‌آموزان ممتاز درسی و اخلاقی.

راهنمای عمل:

- ارسال دستورالعمل طرح پیوند مسجد، مدرسه و منزل و شیوه‌نامه‌ی اجرایی؛
- انجام هماهنگی‌های لازم با استاد عالی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد و ستادهای نماز جمعه؛
- شناسایی مساجد و اماکن مذهبی هم‌جوار جهت حضور و تشویق دانش‌آموزان، همکاران و اولیاء؛
- برگزاری جلسات هماهنگی با هیئت امنای مساجد توسط مدیران مدارس؛
- برگزاری جلسات توجیهی با اولیای دانش‌آموزان در مساجد و اماکن مذهبی؛
- جلب حمایت‌های مادی و معنوی مسئولان و خیرین در راستای اجرای بهینه برنامه؛
- اجرا و نظارت بر حسن انجام کار در مراحل مختلف، بررسی نقاط قوت و ضعف و بازخورد به مراجع ذیصلاح نمائیم.

طرح مبین (مدیریت برنامه‌های یاوران نماز)

مقدمه:

نقش مدرسه در پرورش دینی و باروری روحیه اقامه نماز در دانش‌آموزان برکسی پوشیده نیست. هرچند که متخصصان فن تعلیم و تربیت اسلامی معتقدند، الگوی خواندن نماز، اولین بار در خانه و از طریق والدین به فرزند ارائه می‌گردد، اما با ورود کودک به مدرسه و تقارن حساس‌ترین زمان رشد و شکل‌گیری باورهای دینی او با زمان تحصیل، ایجاب می‌کند که نسبت به آموزش نماز و نهادینه نمودن آن به کودکان و نوجوانان در مدرسه توجه خاصی صورت پذیرد.

بهره‌گیری از توان تشکیلاتی دانش‌آموزان در راستای نهادینه نمودن برنامه‌های اقامه نماز در مدارس، نیازمند برنامه‌ای منسجم و منظم می‌باشد. ستاد اقامه نماز وزارت آموزش و پرورش به منظور عملیاتی کردن بند ۶ راهبردهای اجرایی سطح مدرسه در طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز در مراکز آموزشی و تربیتی و با همکاری ستاد مرکزی اقامه نماز، ضمن طراحی یک برنامه آموزشی، تشکیلاتی و با در نظر گرفتن شیوه‌های مدیریتی و بهره‌گیری از توان مدیران مدارس، اقدام به طراحی و راه اندازی طرح تشکیلاتی مبین (مدیریت برنامه‌های یاوران نماز) با عنایت به اهداف ذیل نموده است:

اهداف:

- ۱- آموزش، ارتقاء آگاهی‌ها و توانمندسازی مدیران، بویژه مدیران دوره متوسطه اول جهت آموزش، توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز در بین دانش‌آموزان با رویکرد مدیریت برنامه‌های تشکیلات دانش‌آموزی یاوران نماز؛
- ۲- عینیت بخشی به نقش کلیدی مدیران در برنامه‌های توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز؛
- ۳- ایجاد شبکه مردمی و نهادینه شدن طرح یاوران نماز؛
- ۴- تعمیم فعالیت هاو نهادینه نمودن برنامه‌های اقامه نماز در دانش‌آموزان و همکاران.

معرفی فعالیت:

برگزاری دوره‌های آموزشی ۱۶ ساعته ویژه مدیران منتخب مدارس هدف، با سرفصل‌های اختصاصی شامل: (نماز شناسی شیوه‌های دعوت دانش‌آموزان به نماز مدیریت برنامه‌های اقامه نماز) در مراکز استان‌ها. در پایان با همکاری مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و فناوری اطلاعات به شرکت کنندگان گواهی‌نامه ضمن خدمت ارائه خواهد گردید.

نظارت بر توسعه، تجهیز و حفظ نمازخانه‌های مدارس:

مقدمه:

به منظور توسعه، تجهیز، بهسازی و زیباسازی و نیز جلوگیری از تغییر کاربری نمازخانه‌های مدارس و ادارات، با همکاری سازمان نوسازی مدارس و معاونت‌ها و رؤسای سازمان‌های مربوطه بر این امور نظارت، هدایت و حمایت به عمل می‌آید.

اهداف:

- ۱- زمینه‌سازی و ایجاد بستر مناسب برای اقامه نماز جماعت در مدارس و ادارات؛
- ۲- بهسازی و زیباسازی نمازخانه‌های مدارس و ادارات با رعایت الگوی معماری اسلامی ایرانی؛
- ۳- جلوگیری از تخریب و تغییر کاربری نمازخانه‌ها؛
- ۴- بسترسازی مناسب جهت مشارکت خیرین در احداث، تجهیز، بهسازی و زیباسازی نمازخانه‌های مدارس؛
- ۵- جذب مشارکت دانش‌آموزان به منظور حفظ و نگهداری از اموال نمازخانه آموزشگاه؛

راهنمای عمل:

- ۱- ارسال دستورالعمل نظارت بر توسعه، تجهیز و حفظ نمازخانه‌های مدارس کشور به استان‌ها، مناطق و مدارس؛
- ۲- استفاده کامل و بهینه از ظرفیت سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان و مجمع خیرین مدرسه‌ساز و سایر مراکز علاقه‌مند به همکاری جهت بهسازی، زیباسازی و تجهیز نمازخانه‌ها؛
- ۳- معرفی نماینده ناظر اداره کل قرآن، نماز و عترت به سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس؛

- ۴- تشکیل شناسنامه و کارنامه اقامه نماز برای نمازخانه هرآموزشگاه؛
- ۵- مشورت و هم اندیشی با اولیاء دانش‌آموزان با هدف مشارکت معنوی و مادی آنها؛
- ۶- ایجاد بستر مناسب برای مشارکت دانش‌آموزان در حفظ اموال نمازخانه آموزشگاه.

اقامه شکوهمند نمازجماعت در مدارس:

شرح:

این برنامه به منظور توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز و نهادینه نمودن این امر به عنوان یکی از برنامه‌های مهم آموزشی و تربیتی و با استفاده از توان ظرفیت‌های درون سازمانی و برون سازمانی صورت می‌گیرد.

اهداف:

- ۱- سفارش اکید به اقامه نماز جماعت با عنایت به آیات شریفه قرآن کریم؛
- ۲- اقامه نماز جماعت به عنوان نماد دین و یکی از معیارهای مطرح در نظام جمهوری اسلامی الصَّلوة عَمُودُ الدِّین؛
- ۳- عمل به پیام مقام معظم رهبری: مسئولان پرورشی مدارس، نماز را در رأس برنامه‌های پرورشی به شمار آورند؛
- ۴- ایمان به این امر که یاد خدا در تمثال نماز زیباست و نماز در تمثال جماعت؛
- ۵- ایجاد بستر مناسب جهت اقامه شکوهمند نماز با مشارکت اولیاء دانش‌آموزان، معلمان و سایر افراد علاقه‌مند؛
- ۶- افزایش مهارت‌های فردی و اجتماعی دانش‌آموزان از طریق مشارکت در اقامه نماز جماعت (مکبر، مؤذن، گروه‌های خادم الصلوه و ...).

راهنمای عمل:

- ارسال دستورالعمل به استان‌ها، مناطق و مدارس؛
- تأکید بر تشکیل ستاد اقامه نماز از حوزه ستادی تا آموزشگاه؛
- گنجاندن زنگ نماز در متن برنامه آموزشی مدارس؛
- پخش اذان از بلندگوهای مدارس به صورت زنده (دانش‌آموزان، معلمان و اولیاء) در وقت شرعی؛
- اختصاص ۳۰ دقیقه از وقت برنامه آموزشی و پرورشی به اقامه نماز جماعت
- تنظیم جدول زمان‌بندی مشارکت دانش‌آموزان در فرایند اقامه نماز جماعت مدارس؛
- بسترسازی برای حضور کمی و کیفی مدیران مدارس، کادر آموزشی و تربیتی در نماز جماعت؛
- برنامه‌ریزی برای مشارکت و حضور ائمه جمعه و سایر مسئولین در نماز جماعت مدارس؛
- ارزیابی از وضعیت اقامه نماز جماعت و تدوین کارنامه اقامه نماز آموزشگاه
- شناسایی و تشویق فعالین نماز مدارس و معرفی به ستاد اقامه نماز وزارت متبوع؛
- استفاده از ظرفیت دانش‌آموزان برجسته و فرهنگیان بعنوان امام جماعت دانش‌آموز و فرهنگی.

بخش پنجم

**کمیسیون تخصصی توسعه آموزش
عمومی قرآن کریم**

کمیسیون تخصصی توسعه آموزش عمومی قرآن کریم

وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
«و این کتابی است با برکت که آنرا فرو فرستادیم پس از آن پیروی کنید و
پرهیزگار باشید که مشمول رحمت خدا گردید» (انعام / ۱۵۵).

مقدمه:

دستیابی به جامعه‌ای متمسک به قرآن و عترت و برخوردار از ایمان و عمل صالح، تحقق اندیشه‌های معمار بزرگ انقلاب اسلامی رضوان الله تعالی علیه و رهنمودهای مقام معظم رهبری مدظله العالی در گسترش فرهنگ حیات بخش قرآن کریم، و ارتقای ایران به کشوری توسعه یافته با هویتی اسلامی - انقلابی، در گرو عزم ملی و اراده هماهنگ مدیران ارشد نظام برای توسعه فرهنگ قرآنی است. فرهنگی که باید در کلیه سطوح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نظام جمهوری اسلامی جاری باشد. بدین منظور، و براساس مفاد منشور توسعه فرهنگ قرآنی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، ذیل شورای توسعه فرهنگ قرآنی، کمیسیون تخصصی توسعه آموزش عمومی قرآن کشور با مسئولیت وزیر آموزش و پرورش و با عضویت مدیران مرتبط این وزارتخانه و نمایندگانی از مراکز و سازمان‌های قرآنی کشور تشکیل گردید.

الف- اهداف کلی:

- توسعه و تحول برنامه‌های آموزش عمومی قرآن کریم از جمله: مهارت‌های روخوانی، روان خوانی و درک معنای آیات قرآن کریم در میان اقشار مختلف جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان؛
- تقویت و گسترش انس با قرآن کریم در اقشار مختلف جامعه؛
- حمایت از توسعه و تجهیز فضاهای آموزش عمومی قرآن؛
- تربیت و ارتقای سرمایه‌ی انسانی آموزش عمومی قرآن؛
- حمایت از تولید و عرضه‌ی آثار و محصولات قرآنی؛
- توسعه فعالیت‌های قرآنی در فضای مجازی، فناوری‌های ارتباطاتی و رسانه‌ی ملی.

اهداف آموزش عمومی قرآن کریم:

در پی تصویب منشور توسعه فرهنگ قرآنی ولزوم توسعه آموزش عمومی قرآن کریم و در راستای تحقق منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) پیرامون فراگیری و انس هرچه بیشتر جامعه اسلامی با قرآن کریم، و به منظور تعیین شاخص‌های مطلوب سواد قرآنی برای آحاد جامعه در ابعاد مختلف اعتقادی، شناختی، رفتاری و ...، چشم‌انداز، رسالت و اهداف نظام آموزش عمومی قرآن کریم کشور بر اساس ملاحظات ذیل تعیین شده است:

الف - این اهداف با عنایت به جایگاه رفیع قرآن کریم در هدایت جامعه اسلامی و جایگاه ملت بزرگ ایران به عنوان پرچمدار قرآن و عترت تعیین گردیده است. از این رو فاصله میان وضعیت موجود با اهداف تعیین شده نباید باعث عدول از شاخص‌های مورد توجه کتاب و سنت شایسته‌ام القرای اسلامی درباره قرآن شود. اگرچه در تدوین این اهداف، علاوه بر توجه به شاخص‌های مذکور، امکان تحقق آن نیز مد نظر بوده است.

- ب - برای تحقق مجموعه اهداف مصوب لازم است هنگام برنامه‌ریزی، این اهداف سطح‌بندی و ترکیب مناسب داشته باشد و رعایت تقدم رتبی مباحث و ترتیب اهمیت موضوعات مورد توجه قرارگیرد.
- ج - جامعه مخاطب اهداف، عموم مردم با هوشمندی و توان ذهنی متوسط است. بنابراین برای سایرین و کودکان باید این اهداف مناسب‌سازی شود.
- د - در مورد دانش‌آموزان، ضروری است این اهداف با برنامه‌ریزی دقیق، به تدریج تا پایان دوره متوسطه محقق شود.

چشم‌انداز نظام آموزش عمومی قرآن

نهادینه شدن فرهنگ انس با قرآن کریم و تربیت ده میلیون حافظ قرآن در جامعه.

رسالت آموزش عمومی قرآن

ایجاد توانایی خواندن همراه با فهم و تدبیر در قرآن و بهره‌گیری مردم از تعالیم قرآن در زندگی.

در اجرای مواد ۲ و بندهای یک، چهار و پنج ماده ۴ منشور توسعه فرهنگ قرآنی در جلسات نوزدهم و بیستم مورخ ۹۲/۲/۷ و ۹۲/۸/۴ شورای توسعه فرهنگ قرآنی کشور، بنا به پیشنهاد کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور، «اهداف آموزش عمومی قرآن کریم» به شرح ذیل به تصویب رسید.

اهداف آموزش عمومی قرآن کریم

ردیف	عنوان هدف	تحلیل مفهومی
۱	تقویت ایمان و گرایش به قرآن و عترت	اعتقاد قلبی به حقانیت، جامعیت و جاودانگی قرآن مجید و جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) به عنوان تبیین کنندگان علمی و عملی قرآن و محبت و مودت نسبت به قرآن و اهل بیت (ع)
۲	توانایی خواندن قرآن کریم	خواندن صحیح و روان قرآن کریم با تلفظ عربی حروف و حرکات در حد تمایز
۳	درک معنای آیات قرآن کریم	درک معنای ظاهری عموم عبارات و آیات قرآن کریم
۴	توانایی و التزام به تدبیر در آیات قرآن کریم	آشنایی با روش تدبیر و پابندی به اندیشه و دقت در آیات قرآن برای درک بهتر مراد و مقصود آیات
۵	حفظ قرآن کریم	به خاطر سپاری و ازبر خوانی بخش هایی از آیات و سوره قرآن کریم (حداقل سه جزء)
۶	انس با قرآن کریم	اشتیاق به خواندن روزانه و استماع قرآن کریم، همراه با فهم و تدبیر در آیات
۷	آشنایی با علوم و معارف قرآن کریم	آشنایی با کلیات تاریخ و علوم قرآنی و شناخت معارف اسلامی و ضروری قرآن کریم
۸	توانایی استفاده از قرآن کریم	توانایی جستجو و دریافت معارف عمومی مورد نیاز از قرآن کریم با استفاده از منابع معتبر
۹	تبعیت از قرآن و عترت	عمل به آموزه های قرآن و اهل بیت در ابعاد مختلف زندگی و تحقق سبک زندگی قرآنی

تدابیر اجرایی:

- وزارت آموزش و پرورش و سایر دستگاه‌های دولتی، عمومی و نهادهای مردمی مکلفند کلیه برنامه‌های درسی آموزش عمومی قرآن و همچنین دوره‌های تربیت مربی، معلم و مدرس مربوطه را براساس اهداف فوق تنظیم و اجرا کنند.
- وزارت آموزش و پرورش موظف است در طراحی و اجرای کلیه دروس، به ویژه عربی، دینی و فارسی، تحقق اهداف فوق را پیگیری کند.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است، به منظور تامین نیروی انسانی لازم برای تحقق اهداف فوق، با همکاری دانشگاه فرهنگیان و سایر مراکز آموزش عالی واجد صلاحیت نسبت به طراحی و اجرای دوره‌های آموزش عالی تربیت مربی، معلم، مدرس، کارشناس، مدیر و پژوهشگر آموزش عمومی قرآن درمقاطع کاردانی تا دکتری اقدام کند.
- کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور موظف است نسبت به طراحی و استقرار ساز و کارهای لازم برای هماهنگی و نظارت برتحقق اهداف فوق دربرنامه‌های آموزش عمومی قرآن دستگاه‌ها و نهادهای مختلف کشور اقدام و گزارش سالانه اجرای این مصوبه را به شورای توسعه فرهنگ قرآنی ارائه کند.
- سازمان صدا و سیما مکلف است از طریق همه شبکه‌های صدا و سیما نسبت به ترویج و فرهنگ‌سازی موثر برای تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن اقدام کند.

ب: ترکیب اعضای کمیسیون در استان:

- مدیرکل آموزش و پرورش استان (رئیس کمیسیون)؛
- معاون پرورشی و فرهنگی (نائب رئیس کمیسیون)؛
- رئیس اداره قرآن، عترت و نماز (دبیر کمیسیون)؛

- مدیران مرتبط اداره کل؛
- نماینده استاندار؛
- نماینده ولی فقیه و امام جمعه استان؛
- نماینده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان؛
- نماینده اداره کل اوقاف و امور خیریه استان؛
- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی استان؛
- نماینده مدیریت حوزه علمیه برادران استان؛
- نماینده مدیریت حوزه علمیه خواهران استان؛
- نماینده اداره کل صدا و سیما استان؛
- نماینده مدیر کل ورزش و جوانان استان؛
- نماینده اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان استان؛
- بسیج دانش‌آموزی و فرهنگیان؛
- دو نفر نماینده از مؤسسات مردمی و تشکل‌های قرآنی استان؛
- دو نفر استاد و صاحب‌نظر قرآنی (به تشخیص مدیرکل آموزش و پرورش استان).

ج- شرح وظایف کمیسیون در استان:

- ۱ - تهیه و تصویب و کاربست شاخص‌های استانی توسعه آموزش عمومی قرآن کریم
- ۲- تصویب شاخص‌های ارزیابی و نظارت بر فعالیت‌های قرآنی استان؛
- ۳- بررسی و بازنگری مأموریت‌ها و وظایف قرآنی دستگاه‌های دولتی و عمومی؛
- ۴ - زمینه‌سازی و پیگیری تحقق رهنمودها و مطالبات رهبر معظم انقلاب در حوزه آموزش عمومی قرآن کریم؛
- ۵ - ایجاد ساز و کار لازم برای هماهنگی و تعامل مؤثر با دستگاه‌های اجرایی استان در زمینه فعالیت‌های قرآنی؛
- ۶ - اتخاذ تدابیر لازم برای توانمندسازی و جلب مشارکت بخش خصوصی در جهت توسعه آموزش عمومی قرآن کریم؛

- ۷- ارزیابی و نظارت بر عملکرد دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی؛
- ۸ - شناسایی نیازها، محدودیت‌ها و موانع توسعه آموزش عمومی قرآن کریم و استفاده از ظرفیت‌ها برای رفع آنها؛
- ۹ - برنامه‌ریزی برای تأمین و توسعه منابع انسانی مورد نیاز حوزه آموزش عمومی قرآن کریم و کیفیت بخشی منابع انسانی موجود؛
- ۱۰ - برنامه‌ریزی لازم برای طراحی سامانه‌های آماری و شبکه‌های اطلاع‌رسانی حوزه‌ی آموزش عمومی قرآن کریم؛
- ۱۱ - برنامه‌ریزی برای پژوهش و مطالعات مورد نیاز در حوزه‌ی آموزش عمومی قرآن کریم استانی؛
- ۱۲ - برنامه‌ریزی برای تربیت حافظان قرآن کریم؛
- ۱۳ - اجرای سایر فعالیت‌های موردنظر بر اساس شرح وظایف.
- ۱۴ - صدور ابلاغ برای کلیه‌ی اعضای کمیسیون توسعه‌ی آموزش عمومی قرآن کریم استان.
- ۱۵ - تشکیل منظم جلسات کمیسیون با حضور اعضا، هر ماه یک بار.

تذکرات:

- ۱ - کمیسیون آموزش عمومی قرآن کریم در حال حاضر صرفاً در مراکز استان تشکیل می‌گردد و ان‌شاءالله در مراحل بعدی تشکیل کمیسیون‌های مناطق و شهرستان در دست اقدام قرار خواهد گرفت.
- ۲ - مستندسازی و ارائه مشروح گزارش نشست‌های کمیسیون آموزش عمومی قرآن کریم استان و پیگیری مصوبات آن به ستاد (دبیر خانه کمیسیون آموزش عمومی قرآن) مورد تأکید است.
- ۳- با توجه به اهمیت موضوع ارزشیابی از فعالیت‌های کمیسیون‌های استانی، از طریق دبیرخانه کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن کشور از این فعالیت ارزشیابی به عمل خواهد آمد و فرم شاخص‌های ارزیابی متعاقباً ارسال خواهد شد.

بخش ششم

**مسابقات قرآن، عترت و نماز
(دانش آموزان – فرهنگیان)**

الف) مسابقات قرآن، عترت و نماز دانش آموزی
شرایط و ضوابط شرکت در مسابقات قرآن، عترت و نماز دانش آموزی

الف- رشته‌ها:

- قرآن: قرائت (تحقیق و ترتیل) - حفظ (عمومی و ویژه) - مفاهیم (تفسیر)؛
  - عترت: نهج البلاغه - صحیفه سجادیه - مداحی؛
  - نماز: اذان - احکام - انشای نماز؛
- تبصره: رشته اذان و مداحی ویژه پسران است.

ب - مراحل برگزاری:

- مرحله اول: آموزشگاه؛
- مرحله دوم: مناطق، شهرستان‌ها، نواحی و ادارات؛
- مرحله سوم: استانی؛
- مرحله چهارم: کشوری؛
- مرحله پنجم: بین‌المللی (در رشته حفظ و قرائت).

زمان‌بندی مسابقات: (مرحله اول تا سوم پیشنهادی است)

مرحله اول	مرحله دوم	مرحله سوم	مرحله چهارم
هفته آخر آذر	بهمن	اردیبهشت	تابستان

د - سایر شرایط

- شرکت در مسابقات به صورت داوطلبانه است.
- دانش‌آموزان پایه‌ها و دوره‌های مختلف تحصیلی در مرحله اول و دوم مسابقات می‌توانند در یک یا چند رشته شرکت نمایند ولی شرکت در مراحل بعدی تنها در یک رشته امکان‌پذیر است.
- زمان‌بندی اجرای مسابقات از مدرسه تا استان به عهده ستاد برگزاری مسابقات استان است.
- از آن‌جا که مرحله آموزشگاهی مسابقات نسبت به سایر مراحل از اهمیت فوق‌العاده و ویژه‌ای برخوردار است لذا ضرورت دارد مدیر محترم آموزشگاه، مربیان و معاونین پرورشی با استفاده از فرصت‌های مختلف نسبت به تبیین مسابقات و تشویق دانش‌آموزان به شرکت در مسابقات اقدام نمایند.
- در اعزام دانش‌آموزان به مسابقات، رعایت ضوابط اردویی الزامی است.
- در انتخاب مربیان و سرپرستان دانش‌آموزان شرکت‌کننده، شرایطی از قبیل تعهد، تخصص، تجربه تأهل (سرپرست دختران) مدنظر قرار گیرد.
- جهت مربیان و سرپرستان دانش‌آموزان شرکت‌کننده در مراحل سوم و چهارم می‌بایست ابلاغ مأموریت صادر گردد.
- رشته‌های مسابقات در قرآن شامل قرائت تحقیق و ترتیل، مفاهیم، حفظ عمومی (طبق جدول ضمیمه) و حفظ ویژه (شامل حفظ ۵ جزء، ۱۰ جزء ترتیبی، ۲۰ جزء ترتیبی و حفظ کل قرآن کریم) و مسابقات عترت شامل مداحی، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه و مسابقات نماز شامل اذان، احکام و انشای نماز است.

- بر اساس مصوبات ستاد برنامه‌ریزی مسابقات، کلیه مسابقات برای دوره ابتدایی تا سطح منطقه یا شهرستان، برای دوره متوسطه اول تا سطح استان و در دوره متوسطه دوم تا سطح کشوری برگزار می‌شود.

- چنانچه دانش‌آموزی در مسابقات قرآن، عترت و نماز موفق به کسب رتبه اول کشوری شده باشد در سال آینده تنها با تغییر رشته مسابقه و یا تغییر دوره تحصیلی، مجاز به شرکت در مسابقات کشوری است.

دانش‌آموزان جهت دریافت فایل الکترونیکی محتوای مسابقات و نیز دریافت آخرین اخبار مربوطه به سایت اداره کل قرآن، عترت و نماز به نشانی serat.pt.medu.ir یا سایت اقامه نماز به نشانی namaz.medu.ir مراجعه نمایند.

- با عنایت به این‌که مسابقات رشته‌های تفسیر، نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه در مراحل استانی و کشوری در دو مرحله آزمون کتبی و کنفرانس برگزار می‌گردد و این احتمال وجود دارد که نفر اول مسابقات مرحله اول و دوم که با آزمون کتبی انتخاب شده است از قدرت سخن‌وری برخوردار نباشد، لذا پیشنهاد می‌شود در این دو مرحله با حضور ۳ الی ۵ نفر اول (با انتخاب و اعلام یک موضوع مشترک و برگزاری کنفرانس حداکثر ۵ دقیقه‌ای) مسابقه شفاهی مجدد برگزار، سپس نفر برتر آزمون کتبی و کنفرانس به مرحله بعدی معرفی شود.

حضور دانش‌آموزان در مسابقات بر اساس جدول ذیل است.

جدول زمان‌بندی فعالیت‌های مسابقات قرآن، عترت و نماز

عنوان فعالیت	زمان
- تشکیل ستاد مسابقات، برنامه‌ریزی و تنظیم جدول زمان‌بندی مراحل مختلف اجرایی اعم از تمهید مقدمات و تأمین محتوا و ... مطابق با دستورالعمل‌های مربوطه - تنظیم دستورالعمل مسابقات و اطلاع‌رسانی به موقع و مناسب به مخاطبان - برگزاری جلسات توجیهی ویژه مدیران، معاونین و مربیان پرورشی مدارس	مهر
- تبلیغات، ثبت‌نام و توزیع محتوای مسابقات	مهر و آبان
- برگزاری مرحله‌ی اول مسابقات (آموزشگاهی)	آذر
- ارسال اسامی منتخبین از مدارس به شهرستان - تعیین داوران و برگزاری جلسات توجیهی مسابقات	دی
- برگزاری مرحله‌ی دوم مسابقات (منطقه - شهرستان)	بهمن
- ارسال اسامی منتخبین از شهرستان به استان - برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت آمادگی ورود به مسابقات استانی	اسفند
- برگزاری مرحله‌ی سوم مسابقات (استانی)	فروردین و اردیبهشت
- برگزاری مراسم تجلیل از دانش‌آموزان منتخب - برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت آمادگی ورود به مسابقات کشوری	نیمه دوم اردیبهشت و خرداد
- ارسال اسامی منتخبین از استان به کشور	خرداد
- برگزاری مسابقات کشوری	تیر و مرداد

رشته‌های مسابقات قرآن، عترت و نماز در مراحل چهارگانه

رشته	مرحله اول (آموزشگاه)			مرحله دوم (منطقه / شهرستان)			مرحله سوم (استان)			مرحله چهارم (کشور)		
	ابتدایی	متوسطه اول	متوسطه دوم	ابتدایی	متوسطه اول	متوسطه دوم	ابتدایی	متوسطه اول	متوسطه دوم	ابتدایی	متوسطه اول	متوسطه دوم
قرائت تحقیق	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
قرائت ترتیل	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	*	*
حفظ	*	*	*	*	*	*	*	*	*	-	-	*
۵ جزء	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۱۰ جزء	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۲۰ جزء	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
حفظ کل	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
مفاهیم	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	-	*
مداحی	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	-	*
صحیفه سجادیه	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	-	*
نهج البلاغه	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	-	*
اذان	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
احکام	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
انشای نماز	-	*	*	-	*	*	-	*	*	-	-	*

تذکر: رشته‌های احکام و اذان در دوره ابتدایی، ویژه دانش آموزان ابتدایی دوره دوم است.

شرح وظایف آموزشگاه، منطقه، استان و کشوری در مسابقات

الف - مرحله‌ی آموزشگاه:

مسئولیت برگزاری این مرحله از مسابقات به عهده مدیر محترم آموزشگاه است که وی میبایست با تشکیل شورای قرآن، عترت و نماز و مساعدت و معاضدت همه همکاران مدرسه پیرامون موارد ذیل برنامه‌ریزی و اقدام نماید:

۱- اعلام و نصب مواد مسابقات و تاریخ برگزاری آن در تابلو اعلانات آموزشگاه؛

۲- توجه کلیه دانش‌آموزان آموزشگاه نسبت به رشته‌های مسابقات، محتوا، نحوه برگزاری مسابقات و ...؛

۳- تبلیغ مستمر در قالب‌های گوناگون به‌منظور تشویق و جذب دانش‌آموزان جهت شرکت در مسابقات؛

۴- ثبت‌نام دانش‌آموزان علاقه‌مند طبق فرم‌های مندرج در فصل پایانی و ارسال به‌موقع به اداره مربوطه؛

تبصره: چنانچه به ابتکار استان یا شهرستان، جهت ثبت‌نام دانش‌آموزان شرکت‌کننده در مسابقات سایت اینترنتی معرفی شود، مدیر محترم آموزشگاه می‌بایست ثبت‌نام علاقه‌مندان را در سایت مربوطه انجام دهد.

۵- پیشنهاد می‌شود محتوای مسابقات در کلاس‌های درسی پرورشی، دینی و قرآن آموزش داده شود؛

۶- برگزاری مطلوب مسابقات (کتبی - شفاهی) با کمک همکاران توانمند و علاقه‌مند در امر داوری؛

تبصره: در اجرای این بند توصیه می‌شود مسابقات شفاهی در نمازخانه‌ی آموزشگاه یا مسجد.

۷- محله انجام شود و از همیاری اهالی محل و اولیاء دانش‌آموزان در پذیرایی از شرکت‌کنندگان استفاده نمود؛

۸- تشویق دانش‌آموزان برتر آموزشگاه (جایزه، لوح یادبود و ...) به تفکیک رشته و پایه تحصیلی؛

- ۹- پیشنهاد می‌شود در برگزاری مسابقات (تبلیغات، ثبت‌نام، تهیه جزوات و ...) از توان و ظرفیت تشکل‌های دانش‌آموزی، اولیاء دانش‌آموزان، شورای اسلامی شهر و روستا و ... استفاده گردد؛
- ۱۰- برگزاری کلاس‌های آماده‌سازی جهت رتبه‌های اول به منظور کسب آمادگی حضور در مسابقات مرحله دوم.

ب- مرحله‌ی ناحیه‌ای / شهرستانی / منطقه‌ای:

مدیر محترم اداره آموزش و پرورش، معاون محترم پرورشی و تربیت‌بدنی و کارشناسان مربوطه ضمن نظارت بر حسن اجرای مرحله اول و جمع‌آوری اطلاعات و آمار شرکت‌کنندگان در مرحله اول، مسئولیت برگزاری مرحله دوم را نیز با رعایت موارد ذیل عهده‌دار خواهند بود:

۱ - برگزاری جلسات آموزشی - توجیهی مدیران، معاونین و مربیان پرورشی در آغاز سال تحصیلی و تأکید بر حسن برگزاری کمی و کیفی مسابقات مرحله اول؛

۲ - ارسال دستورالعمل مسابقات و برنامه زمان‌بندی اجرای مسابقات به آموزشگاه‌های تابعه در اول سال تحصیلی (هفته اول مهرماه)؛

۳ - نظارت بر اجرای مطلوب مسابقات مرحله اول از جمله نحوه تبلیغ، اطلاع‌رسانی و ثبت‌نام، نحوه انتخاب داوران، کیفیت مکان برگزاری، مشارکت‌های مردمی و ...؛

۴ - انتخاب داوران مجرب و متعهد و توجیه آنان جهت برگزاری مرحله دوم مسابقات؛

۵ - آماده‌سازی محل برگزاری مسابقات و ارسال برنامه زمان‌بندی و مکان اجرا و اطلاع‌رسانی به آموزشگاه‌های تابعه؛

۶ - برگزاری مطلوب مسابقات مرحله دوم، معرفی نفرات برتر و تقدیر از آنان؛

- ۷ - معرفی نفرات اول به تفکیک رشته، پایه و جنسیت (مکتوب یا الکترونیک) به استان جهت حضور در مرحله استانی؛
- ۸ - برگزاری دوره‌های آماده‌سازی به منظور توجیه و آماده نمودن نفرات اول جهت حضور آماده و بانشاط در مسابقات مرحله استانی؛
- ۹ - ارسال گزارش‌های آماری در خصوص برگزاری، زمان‌بندی و ... مسابقات مرحله دوم به اداره کل استان؛
- ۱۰ - معرفی و تشویق مدیران، مربیان و معاونین پرورشی آموزشگاه‌هایی که حضور کمی و کیفی موفق در مسابقات مرحله دوم داشته‌اند؛
- ۱۱ - دعوت از مسئولان محلی و استانی جهت شرکت در مراسم اختتامیه و اهدای جوایز به دانش‌آموزان برگزیده؛
- ۱۲ - تبلیغات محیطی و تمهید مقدمات تبلیغی لازم جهت انعکاس اخبار و رویدادهای مسابقات؛
- ۱۳ - استفاده از امکانات و ظرفیت‌های سایر دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی و قرآنی شهرستان.

مرحله استانی:

- مدیرکل آموزش و پرورش استان و معاون پرورشی و فرهنگی مسئولیت برگزاری این مرحله را به عهده‌دارند که می‌بایست مقدمات لازم، توسط این افراد مهیا گردد تا ادارات قرآن، عترت و نماز بتوانند مسابقات را در سطح مطلوب برگزار نمایند. توجه به موارد ذیل در این مرحله مورد تأکید است:
- تشکیل ستاد برگزاری مسابقات و پیگیری امور مربوطه تا حصول نتیجه؛
  - تعیین کمیته‌های برگزاری مسابقات؛
  - تعیین زمان و مکان مسابقات (پیشنهاد می‌شود این مسابقات به صورت شبانه‌روزی برگزار گردد)؛

- انتخاب داوران مجرب، معتقد، متعهد، مقبول و محبوب و توجیه آنان؛
- آماده‌سازی فضای برگزاری مسابقات؛
- برگزاری مطلوب مسابقات، معرفی نفرات برتر و اهدای جوایز به نفرات برتر؛
- برگزاری مراسم افتتاحیه و اختتامیه با دعوت از مسئولان استانی و محلی؛
- برگزاری دوره‌های آماده‌سازی به منظور آموزش و توجیه نفرات اول جهت حضور با نشاط در مسابقات کشوری؛
- معرفی نفرات اول مسابقات به میزبان مسابقات کشوری؛
- ارزیابی و معرفی ادارات برتر از حیث کمی و کیفی؛
- ارسال گزارش اقدامات انجام‌شده به اداره کل قرآن، عترت و نماز.

مرحله کشوری:

وظایف استان‌های میزبان توسط اداره کل قرآن، عترت و نماز اعلام می‌گردد.

دستورالعمل مسابقات قرآن

الف: رشته‌ها

- قرائت (ترتیل - تحقیق)؛
- حفظ (عمومی و ویژه)؛
- مفاهیم (تفسیر).

یادآوری:

- در مسابقات حفظ ویژه (۵ جزء، ۱۰ جزء، ۲۰ جزء و کل قرآن کریم) دانش‌آموزان بایستی در سامانه طرح نور ثبت‌نام نموده و براساس دستورالعمل طرح ملی حفظ در آزمون‌های مربوطه شرکت نموده و امتیاز آنان در سامانه طرح نور ثبت گردد، شرکت‌کنندگانی که حداقل ۷۰٪ امتیاز را کسب نمایند به مرحله استانی دعوت‌شده و پس از برگزاری مرحله استانی، نفرات اول هر دوره تحصیلی در هر سطح و به تفکیک جنسیت در مرحله کشوری حضور خواهند یافت (بدیهی است در مراحل آموزشگاه و ادارات، این رشته فقط به صورت آزمون و ثبت نمرات در سامانه برگزارشده و نفرات راه‌یافته به مرحله استانی توسط همکاران محترم ادارات قرآن، عترت و نماز استان‌ها انتخاب و جهت شرکت در مرحله استانی دعوت خواهند شد).
- چنانچه تعداد زیادی از شرکت‌کنندگان نمره بالای ۷۰٪ را کسب نمایند می‌توان به ترتیب از بالاترین امتیازها به مرحله استانی دعوت نمود.
- نشانی سایت نور www.quran.medu.ir است که دانش‌آموزان می‌توانند به آن مراجعه و ثبت‌نام نمایند.

ضوابط عمومی و اختصاصی رشته قرائت (تحقیق و ترتیل):

- ۱- دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این رشته؛ دقایقی قبل از شروع زمان تلاوت، آیات مربوط به قرائت خود را به صورت قرعه از مسئول دریافت و مرور می‌نمایند.

۲- تمامی دانش آموزان شرکت کننده میبایست بر اساس زمان اعلام شده (برنامه زمان بندی) در سالن مسابقات حضور داشته باشند و پذیرش یا عدم پذیرش دانش آموزان غایب با شرایط خاصی که کمیته فنی مسابقات تعیین خواهد شد، صورت می گیرد.

حدود و محتوا:

- دوره ابتدایی رشته قرائت (الگوی تلاوت)
(در دوره ابتدایی مسابقات قرائت فقط در بخش تحقیق برگزار می شود).
اکثریت قریب به اتفاق اساتید قرائت کشور معتقدند؛ همه قاریان موفق، فعالیت قرائت خود را با تقلید از اساتید مشهور جهان اسلام آغاز نموده اند، لذا ضمن طرح این موضوع در ستاد برگزاری مسابقات و بررسی سابقه اجرای این طرح در برخی استان ها، مقرر گردید مسابقات رشته قرائت دوره ابتدایی به صورت تقلیدی و تحت عنوان «الگوی تلاوت» برگزار گردد، بر این اساس، نحوه اجرای طرح مذکور به شرح ذیل اعلام می گردد:

اهداف:

- ۱ - تلاش برای انس بیشتر دانش آموزان و خانواده های آنان با قرآن کریم؛
- ۲ - ایجاد انگیزه در دانش آموزانی که برای اولین بار قصد ورود به رشته ی قرائت را دارند؛
- ۳ - جذب حداکثری دانش آموزان و مشارکت آنان در توسعه و تعمیق قرائت قرآن در جامعه اسلامی؛
- ۴ - شناسایی نخبگان و فعالین مستعد در عرصه ی قرآن کریم و ایجاد بستر رشد آنان؛
- ۵ - انتقال فعالیت های قرآنی دانش آموزان از مدارس به منازل؛

- ۶ - بهره‌مندی معنوی آحاد جامعه به‌ویژه خانواده‌های دانش‌آموزان از کلام وحی با پخش آوای ملکوتی قرآن در منازل توسط شرکت کنندگان؛
- ۷ - آغاز اصولی، صحیح و زیربنایی فن تلاوت توسط دانش‌آموزان؛
- ۸ - توجه جدی به علاقه و انگیزه دانش‌آموزان مستعد به‌ویژه دانش‌آموزان مناطق محروم که دسترسی به اساتید قرآن ندارند.

ضرورت:

- با توجه به رشد کیفی مسابقات قرائت قرآن کریم در کشور و تمایل بسیاری از دانش‌آموزان برای شرکت در این مسابقات، سادگی این طرح می‌تواند در دانش‌آموزان ایجاد انگیزه کند و در راستای جذب کودکان، نوجوانان و جوانان به فعالیت‌های قرآنی مثمر واقع گردد و هم‌چنین استعدادهای ناب قرآنی شناسایی گردد.
- با توجه به این‌که معمولاً در مدارس، تعدادی از دانش‌آموزان به‌عنوان قاری قرآن در مراسم آغازین به تلاوت قرآن می‌پردازند و این افراد به‌عنوان قاری آموزشگاه مشهور می‌باشند، سایر دانش‌آموزان انگیزه‌ای برای ورود به امر تلاوت و شرکت در مسابقات را ندارند، با اجرای این طرح همه دانش‌آموزان مبتدی محسوب شده، لذا انگیزه حضور تقویت می‌شود.

مخاطبین:

- کلیه دانش‌آموزان دوره ابتدایی اول و دوم.

راهنمای عمل:

- به دانش‌آموزان علاقه‌مند به شرکت در طرح، لوح فشرده حاوی تلاوت‌های کوتاه از اساتید مختلف طرح تحویل می‌شود.

- دانش آموز از بین الگوهای ارائه شده در لوح فشرده، یکی از تلاوت‌های موجود را انتخاب و با تمرین فراوان تقلید خواهد نمود و در مسابقات مراحل مختلف به تلاوت همان قطعه خواهد پرداخت.
- حداکثر زمان هر تلاوت ۵ دقیقه است.
- مدیران و مربیان پرورشی مدارس، دانش آموزان شرکت کننده را تشویق خواهند نمود تا قطعه انتخابی خود را در منازل خود، همه روزه و به دفعات متعدد و مکرر استماع نمایند.
- به منظور ایجاد انگیزه و تشویق دانش آموزان شرکت کننده، می توان، قرائت قرآن مراسم آغازین را به دانش آموزان (کلاسی یا گروهی) واگذار نمود تا به صورت جمع خوانی تلاوت نمایند.
- به معلمین محترم توصیه می شود هر روز، کلاس درس را با تلاوت همگانی دانش آموزان کلاس آغاز نمایند.
- به همکاران محترم ادارات قرآن، عترت و نماز استان‌ها توصیه می شود نسبت به پیگیری و رصد نحوه اجرای این طرح در ادارات و مدارس اهتمام ورزیده و مدارس فعال را شناسایی نمایند تا:
- الف: جمع خوانی دانش آموزان این گونه مدارس با پیگیری این اداره کل از طریق شبکه قرآن سیما و شبکه استانی پخش گردد؛
- ب: در صورت موفقیت طرح مذکور، همایش‌های استانی با حضور دانش آموزان موفق و مدارس فعال برگزار گردد.

محتوا و مراحل مسابقات قرائت:

یادآوری: با اجرای این طرح؛ آوای ملکوتی قرآن کریم همه روزه در منازل دانش آموزان طنین انداز شده و ضمن تلاش در جهت مهجوریت زدایی از قرآن کریم، فضای معنوی خاصی در منازل ایجاد خواهد شد (ان شاء الله).

پایه تحصیلی	مرحله اول: آموزشگاهی	مرحله دوم: منطقه	مرحله سوم: استان	مرحله چهارم: کشوری
اول ابتدایی	طرح الگوی تلاوت بر اساس CD ارسالی			-
دوم ابتدایی				-
سوم ابتدایی				-
چهارم ابتدایی				-
پنجم ابتدایی				-
ششم ابتدایی				-
هفتم، هشتم، نهم	جزء ۱	جزء ۱ و ۲	جزء اول	۱۰ جزء اول قرآن
(اول تا چهارم متوسطه)	جزء اول قرآن	۱۰ جزء اول قرآن	۲۰ جزء اول	کل قرآن کریم

ملاک‌ها و معیارهای ارزیابی از عملکرد استان:

- میزان توجه و عملیاتی نمودن مندرجات دستورالعمل پیش رو (تحقق انتظارات)؛
- ارائه شواهد و مستندات حسب تقاضا در اسرع وقت؛
- اهمیت به فرایند در اجرای مفاد دستورالعمل؛
- ابتکار و خلاقیت استان در حسن اجرای مفاد دستورالعمل؛
- رعایت ضوابط و مقررات طبق جدول زمان‌بندی؛
- ارائه گزارش تصویری از اجرای کلاسی، آموزشگاهی، منطقه‌ای و استانی.

الف - حفظ عمومی

در این رشته از دانش آموزان دو سؤال پرسیده می شود که لازم است در هر سؤال حداقل ۷ سطر و حداکثر ۱۰ سطر از قرآن کریم را به صورت شمرده و واضح تلاوت نمایند.

محتوا و مراحل رشته حفظ عمومی

پایه تحصیلی	مرحله اول: آموزشگاهی	مرحله دوم: منطقه	مرحله سوم: استان	مرحله چهارم: کشوری
اول	سور مبارکه تکائر تا ناس	با نظر شورای قرآن منطقه	-	-
دوم	سور مبارکه ضحی تا ناس		-	-
سوم	سور مبارکه بلد تا ناس	سور مبارکه غاشیه تا ناس	-	-
چهارم	سور مبارکه انشقاق تا ناس	سوره مبارکه مطففین تا ناس	-	-
پنجم	سور مبارکه عبس تا ناس	جزء سی ام قرآن کریم	-	-
ششم	جزء سی ام قرآن کریم	جزء سی + سوره مرسلات و انسان	-	-
هفتم	سوره بقره ۱ تا ۵۷	سوره بقره ۱ تا ۹۳	سوره بقره ۱ تا ۱۸۱	
هشتم	سوره بقره ۵۸ تا ۹۳	سوره بقره ۵۸ تا ۱۳۴	سوره بقره ۵۸ تا ۲۲۰	

پایه تحصیلی	مرحله اول: آموزشگاهی	مرحله دوم: منطقه	مرحله سوم: استان	مرحله چهارم: کشوری
نهم	سوره بقره ۹۴ تا ۱۳۴	سوره بقره ۹۴ تا ۱۷۶	سوره بقره ۹۴ تا ۲۴۵	
دهم (اول متوسطه)	سوره بقره ۱۳۵ تا ۱۷۶	سوره بقره ۱۳۵ تا ۲۱۰	سوره بقره ۱۳۵ تا ۲۶۹	۱۳۵ سوره بقره تا ۸۳ آل عمران
یازدهم (دوم متوسطه)	۱۷۷ سوره بقره تا ۲۱۰	۱۷۷ سوره بقره تا ۲۳۷	۱۷۷ سوره بقره تا ۱۵ آل عمران	۱۷۷ سوره بقره تا ۱۳۲ آل عمران
دوازدهم (سوم متوسطه)	۲۱۱ سوره بقره تا ۲۳۷	۲۱۱ سوره بقره تا ۲۶۴	۲۱۱ سوره بقره تا ۶۱ آل عمران	۲۱۱ سوره بقره تا ۱۷۳ آل عمران
چهارم متوسطه	۲۳۸ سوره بقره تا ۲۶۴	۲۳۸ سوره بقره تا ۹ آل عمران	۲۳۸ سوره بقره تا ۱۰۸ آل عمران	۲۳۸ سوره بقره تا ۲۰۰ آل عمران

ب- محتوای حفظ ویژه

حفظ ۵ جزء پیوسته از اول یا آخر قرآن	حفظ ۱۰ جزء پیوسته از اول یا آخر قرآن	حفظ ۲۰ جزء پیوسته از اول یا آخر قرآن	حفظ کل
-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------	--------

محتوا و مراحل مسابقات مفاهیم (تفسیر)

حدود و محتوا

پایه	مرحله آموزشگاه	مرحله شهرستان	مرحله استان	مرحله کشور
هفتم	آزمون کتبی از ترجمه سوره نازعات	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره نازعات	کنفرانس از سوره نازعات	
	صحت قرائت سوره نازعات		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره فوق	
ششم	آزمون کتبی از ترجمه سوره جمعه	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره جمعه	کنفرانس از سوره جمعه	
	صحت قرائت سوره جمعه		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره فوق	
پنجم	آزمون کتبی از ترجمه سوره نبأ	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره نبأ	کنفرانس از سوره نبأ	
	صحت قرائت سوره نبأ		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره فوق	
اول متوسطه (دهم)	آزمون کتبی از ترجمه سوره انسان	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره انسان	کنفرانس از سوره انسان و قلم	
	صحت قرائت سوره انسان		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره انسان	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره‌های فوق
دوم متوسطه (یازدهم)	آزمون کتبی از ترجمه سوره حجرات	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره حجرات	کنفرانس از سوره حجرات	
	صحت قرائت سوره حجرات		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره حجرات	سوره حجرات، قیامت

پایه	مرحله آموزشگاه	مرحله شهرستان	مرحله استان	مرحله کشور
پنجم متوسطه (دوازدهم)	آزمون کتبی از ترجمه سوره لقمان	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره لقمان	کنفرانس از سوره لقمان	کنفرانس از سوره‌های لقمان، معارج
	صحت قرائت سوره لقمان		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره لقمان	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره لقمان و معارج
ششم متوسطه (سیزدهم)	آزمون کتبی از ترجمه سوره حشر	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره حشر	کنفرانس از سوره حشر	کنفرانس از سوره حشر و مدثر
	صحت قرائت سوره حشر		آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره فوق	آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر سوره حشر و مدثر

ضوابط عمومی و اختصاصی

در مرحله اول (آموزشگاه) آزمون کتبی از ترجمه آیات موردنظر به‌علاوه صحت قرائت همان آیات و در مرحله دوم (شهرستان / منطقه) آزمون کتبی از ترجمه و تفسیر آیات به‌علاوه صحت قرائت آیات مدنظر است.

در مرحله سوم (استان) و چهارم (کشور) آزمون کتبی شامل سؤالاتی از ترجمه و تفسیر آیات به‌علاوه آزمون شفاهی (کنفرانس) است.

منبع در آزمون مفاهیم، تفسیر نمونه بیست‌وهفت جلدی است و سؤالات در این آزمون به‌صورت تستی خواهد بود.

آیین نامه و فرم‌های داوری رشته‌های قرائت (تحقیق و ترتیل) و حفظ قرآن کریم
تجوید (۳۵ امتیاز)

این بخش شامل سه قسمت است:

- صحت قرائت؛
- تجوید قرائت؛
- فصاحت قرائت.

تذکر: آیین نامه داوری تجوید رشته حفظ نیز بر همین اساس خواهد بود، به جز بخش صحت قرائت که در قسمت حسن حفظ کسر امتیاز می‌گردد.

الف_ صحت قرائت

۱. موارد کسر (۴ امتیاز):

حذف، اضافه، جابه‌جایی یا تغییر یک کلمه؛

۱,۲. حذف، اضافه، جابه‌جایی یا تغییر بیش از یک کلمه (اعم از عبارت، آیه،
یا سطر).

۲. موارد کسر (۳ امتیاز):

۱,۲. حذف، اضافه و تبدیل کردن صداها به یکدیگر؛ مانند تبدیل صدای کوتاه
به صدای کوتاه دیگر؛ تبدیل صدای کوتاه به صدای کشیده و بالعکس و
خطا در صلّه‌های ضمیر.

۲,۲. حذف و اضافه کردن تشدید و تنوین.

تبصره: کسر امتیاز اختلال در تلفظ تشدید، به تشخیص داور حداکثر تا (۱ امتیاز)
است.

۳,۲. وصل به سکون، وقف به حرکت و رعایت نکردن وقف به اسکان یا ابدال.

۴,۲. حذف، اضافه یا تغییر حرف.

تذکر ۱: در تمام موارد مذکور، در صورت اصلاح پیش از تجدید نفس، فقط
(۱ امتیاز) کسر می‌شود.

تذکر ۲: تکرار یک خطا در تمام موارد مذکور، موجب کسر مجدد امتیاز به همان میزان خواهد شد.

تذکر ۳: اشتباهات در اعراب، حروف، عبارات و کلمات و مواردی مانند وصل به سکون یا وقف به حرکت، اشباع یا عدم اشباع، تبدیل حرکات کوتاه به کشیده و بالعکس، فقط توسط داوران صحت حفظ کسر امتیاز می‌شود و داوران رشته تجوید امتیازی از حافظ کسر نخواهند نمود.
موارد کسر (۲ امتیاز):
به ازای هر سطر تلاوت کمتر یا بیشتر از حد تعیین شده.

ب_ تجوید قرائت

۱. موارد کسر (۲ امتیاز):

۱. تبدیل کامل مخارج حروف یا صفات ممیز؛ مانند تبدیل «س» به «ث» یا «ط» به «ت» و نظایر آن.

تبصره ۱: در صورت ادای ناقص، حداکثر (۱ امتیاز) کسر خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت اصلاح فوری بدون تجدید نفس، (۱ امتیاز) و در صورت تکرار غلط، (۲ امتیاز) دیگر کسر خواهد شد.

تبصره ۳: سقف کسر امتیاز برای تلفظ نادرست هر حرف، (۴ امتیاز) است.

۱. موارد کسر (۱ امتیاز):

۱،۲. رعایت نکردن هر یک از نکات و قواعد تجویدی.

تبصره ۱: در صورت اجتماع بیش از یک قاعده در یک موضع، هریک جداگانه محاسبه می‌شود.

تبصره ۲: رعایت ناقص موارد یادشده نظیر توازن میزان غنّه‌ها و مدها، با توجه به میزان نقص موجب کسر (۰/۵ تا ۰/۷۵ امتیاز) خواهد شد.

تبصره ۳: در صورت تکرار هریک از موارد فوق، به ازای هر مورد و برای هر حرف، حداکثر (۳ امتیاز) کسر خواهد شد؛ برای مثال، عدم رعایت قلقله در هریک از حروف آن، موجب کسر حداکثر (۳ امتیاز) برای آن حرف خواهد شد. در مواردی مانند مد، سقف کسر امتیاز برای هر نوع آن است.

۲,۲. تداخل غیرمتعارف یا افراطی در تلفظ دو حرف مجاور بنا به تشخیص داور، مانند تداخل تلفظ حرف عین در میم در کلمه «یعملون» تداخل تلفظ حرف عین در لام در کلمه «نعلن» و نظایر آن.

۳,۲. اختلال‌های ناخواسته در تلفظ الفاظ قرآن و بروز مشکلاتی از قبیل تپق اشکال لحظه‌ای در تلفظ حرکت، حرف و کلمه و اصلاح درجا، موجب کسر (۱ امتیاز) می‌شود.

تبصره ۱: در مواردی که آب پریدگی در گلو رخ دهد، فقط داور صوت امتیاز کسر می‌کند.

تبصره ۲: در صورت عدم اصلاح موارد مذکور، متناسب با نوع خطای پدید آمده، از امتیاز کسر خواهد شد؛ مانند این‌که بر اثر تپق، حرکتی تغییر کند یا حرفی به حرف دیگر تبدیل شود.

تذکر: در مواردی که قرائت حافظ به دلیل تغییر در مخرج حرف یا شیوه تلفظ آن دارای ابهام باشد، کسر امتیاز پس از مشورت داوران صحت حفظ و تجوید تنها از یک بخش صورت می‌گیرد.

ج - فصاحت قرائت

- فصاحت در قرائت قرآن کریم، تلفظ واضح حروف و حرکات بر اساس لهجه خالص عربی، بدون تکلف و دور از گنگی و نامفهومی است.

- فصاحت دارای (۷ امتیاز) است که امتیاز آن با توجه به عناوین زیر تقسیم می‌شود:

۱. تلفظ ممتاز و روان حروف (۳ امتیاز)؛

۲. تلفظ ممتاز حرکات (۳ امتیاز)؛

۳. تنظیم سرعت تلاوت (۱ امتیاز).

- کسر امتیاز به دلیل اختلال در فصاحت به ترتیب زیر موجب کسر امتیاز می‌شود:

الف- موارد کسر امتیاز: (شامل اغلاط اعرابی، حرفی و کلمه‌ای، مخارج، صفات و احکام).

۱. اختلال کلی و عمومی در تلفظ ممتاز و روان حروف به صورت کلی از سقف (۳ امتیاز) در موارد زیر:

- مخارج، صفات و احکام حروف؛

- تکلف یا سستی در رعایت مخارج، صفات و احکام حروف؛

- زیادت و نقصان در مکث بر حروف ساکن، مشدد و تکیه‌ها.

۲. اختلال در تلفظ ممتاز حرکات، هر مورد (۰/۲۵ امتیاز) در موارد زیر:

- حرکات کوتاه و کشیده؛

- نقص در کیفیت تلفظ حرکات بر اساس لهجه فصیح عربی؛

- نقصان و زیادت در کشش صداهای کوتاه و کشیده.

۳. اختلال در سرعت تلاوت، هر مورد (۰/۲۵ امتیاز) در موارد زیر:

- سرعت متناسب ادای حروف و حرکات در طول تلاوت تند و کند خواندن، اسراع و ابطاء برخی از کلمات و عبارات؛

- توازن نداشتن سرعت ادای حروف و حرکات و مد طبیعی در طول تلاوت در مجموع موجب خلل در کیفیت ترتیل تلاوت می‌گردد.

تذکر: اگر حافظ سؤالی را پاسخ ندهد یا در ارائه آن به میزانی اشکال داشته باشد که قبل از اتمام سؤال، تلاوت او توسط هادی حافظان قطع گردد، امتیاز تجوید حافظ، میانگین امتیاز سؤالاتی است که حافظ تا پایان سؤال به آنها پاسخ داده است.

وقف و ابتدا (۱۵ امتیاز)

موارد عمومی کسر امتیاز:

۱. وقف یا ابتدای اقیح دارای مفهوم کفرآمیز میان آیات و وصل اقیح آیات، موجب کسر (۲/۵ تا ۳ امتیاز) می‌شود.

۲. وقف یا ابتدای قبیح مغیر معنا میان آیات و وصل قبیح مغیر معنای آیات، موجب کسر (۱/۵ تا ۲ امتیاز) می‌شود.

۳. وقف یا ابتدای قبیح ناقص میان آیات و وصل قبیح ناقص آیات، موجب کسر (۱ تا ۱/۵ امتیاز) می‌شود.

- عبور از وقف لازم که حسب مورد، ممکن است معنای اقیح یا قبیح ایجاد کند، مطابق بندهای بالا موجب کسر امتیاز می‌شود.

۴. رعایت نکردن اولویت‌های وقف، وصل و ابتدا موجب کسر (۰/۵ تا ۱ امتیاز) می‌شود.

۵. در مورد وقف اضطراری به دلیل کمبود نفس، عطسه، سرفه و نظایر آنها، امتیازی کسر نمی‌شود.

تبصره: در صورتی که قاری به لحاظ بی‌توجهی، از محل وقف مناسب عبور کند و وقف قبیح یا اقیح - ولو به دلیل کمبود نفس - مرتکب شود، وقف او اضطراری محسوب نمی‌شود و مطابق بندهای ۱، ۲ و ۳ از او امتیاز کسر می‌شود.

۶. نفس کشیدن مخفی یا آشکار در غیر محل وقف، موجب کسر (۱/۵ امتیاز) در هر مورد می‌شود.

۷. تکرار بدون دلیل هر بخش از آیه در هر نفس، موجب کسر (۰/۵ امتیاز) می‌شود.

تبصره ۱: اگر تکرار برای اصلاح اغلاط اعرابی، حرفی و کلمه‌ای باشد، موجب کسر امتیاز نخواهد شد.

تبصره ۲: در مسابقات رشته‌های حفظ، در صورتی که تکرار به دلیل اصلاح محفوظات باشد، امتیازی کسر نخواهد شد.

۸. مکث نامتناسب و بیش از حد در رشته‌های تحقیق، تحقیق همراه حفظ قرآن و ترتیل، در هریک از مواضع زیر به (کسر ۰/۲۵ امتیاز) و حداکثر تا (۱ امتیاز) در کل تلاوت منجر می‌شود:

۱-۸. مکث طولانی در مواضع وقف اضطراری؛

۲-۸. مکث طولانی برهم زنده نظم قرائت.

تذکر ۱: در مسابقات رشته‌های حفظ، فقط در مواردی که حافظ به صورت اختیاری، محلی را برای وقف و ابتدا انتخاب می‌کند، از او امتیاز کسر می‌شود؛ اما چنانچه وقف نامناسب و مکث به دلیل اشکال در ارائه محفوظات باشد یا برای تصحیح قسمتی که اشتباه تلاوت کرده، ابتدا نماید، امتیازی از او کسر نخواهد شد.

تذکر ۲: اگر حافظ سؤالی را پاسخ ندهد یا در ارائه آن به میزانی اشکال داشته باشد که قبل از اتمام سؤال، تلاوت او توسط هادی حافظان قطع گردد، امتیاز وقف و ابتدای حافظ، فقط بر اساس سؤالاتی در نظر گرفته می‌شود که حافظ تا پایان سؤال به آنها پاسخ داده است.

امتیازدهی مرحله نهایی مسابقات رشته‌های تحقیق، تحقیق همراه حفظ قرآن و ترتیل:

۱. کسر امتیاز وقف و ابتدا در این مرحله از ۱۴ صورت می‌گیرد و (۱ امتیاز) دیگر، امتیاز مثبت است که به کسی تعلق می‌گیرد که:

- امتیازی از او کسر نشده باشد.
- قاری بهترین وقف، وصل و ابتداها را انجام داده باشد. چنانچه قاری در وقف و ابتدا دچار اشکال نباشد، اما نتواند بهترین وقف، وصل و ابتداها را انجام دهد، از (۰/۲۵ تا ۰/۵ امتیاز) به ازای هر مورد از سقف (۱ امتیاز) کسر می‌شود.

۲. کسر امتیاز، طبق ۱ بند یادشده و بند ذیل صورت می گیرد.
  ۳. چنانچه وصل در فواصل آیات، ضروری یا دارای اولویت باشد:
  - ۱،۳. وقف یا ابتدای اقبح دارای مفهوم کفرآمیز موجب کسر (۱/۵ امتیاز) می شود.
  - ۲،۳. وقف یا ابتدای قبیح مغیر معنا موجب کسر (۱ امتیاز) می شود.
  - ۳،۳. وقف یا ابتدای ناقص موجب کسر (۰/۵ امتیاز) می شود.
- تبصره: در مواردی که در چند آیه متوالی، ابتدا از آغاز آیه ای ناقص، مغیر معنا یا اقبح باشد، ولی امکان ابتدای صحیح برای قاری وجود نداشته باشد، ابتدا از آغاز آیات موجب کسر امتیاز نمی شود.

لحن رشته تحقیق (۳۰ امتیاز)

الف- ضوابط و معیارها

۱. قدرت تنغیم (پردازش نغمه‌ها (۵ امتیاز)؛
  ۲. تنظیم و توزیع آهنگ‌ها بر عبارات (اندازه‌گیری) (۴ امتیاز)؛
  ۳. رعایت تکیه‌های صوتی (نبر صحیح کلمات) (۴ امتیاز)؛
- هر مورد که نبر کلمه به صورت فاحش و کاملاً غیرعرفی تغییر پذیرد، (۰/۲۵ امتیاز) کسر می شود.
۴. القای معانی و رعایت تعبیرات با استفاده از مهارت‌های صوتی و لحنی: (۴ امتیاز)؛
  ۵. تنوع ردیف‌های لحنی یا مقام (۲ امتیاز)؛
  ۶. تأثیر معنوی (خشوع در تلاوت): (۲ امتیاز)؛
  ۷. انتخاب ردیف‌های زیبا و جذاب (۲ امتیاز)؛
  ۸. خلاقیت و نوآوری مطابق با عرف تلاوت در ردیف‌های لحنی (۲ امتیاز)؛
  ۹. استفاده هنری و مطلوب از تحریرها (۲ امتیاز)؛

۱۰. ارائه فرود عرفی در مقام و محدوده درجه صوتی شروع تلاوت (۲ امتیاز)؛
- امتیاز: مشابهت فرود با شروع؛ (۱ امتیاز): نزدیک بودن درجه صوتی فرود با شروع در محدوده صوتی حداکثر یک اکتاو.
۱۱. انتخاب سرعت مناسب (۱ امتیاز).

ب- موارد کسر امتیاز

۱. موارد کسر (۲ امتیاز):
۱,۱. شروع تلاوت به‌طور غیرمتعارف خارج از توقع تلاوت مجلسی؛
۲,۱. ناهمگونی ردیف‌ها بیشتر از ۱/۵ پرده.
۲. موارد کسر (۱ امتیاز):
۱,۲. خروج از مقام؛
۲,۲. انتقال ناهمگون مقام؛
۳,۲. ناهمگونی ردیف‌ها کمتر از ۱/۵ پرده؛
۴,۲. ناهمگونی صوت و لحن.
۳. موارد کسر (۰/۵ امتیاز):
۱,۳. تکلف و فشار در اجرای نغمات؛
۲,۳. عدم توازن در سرعت تلاوت.
۴. موارد کسر (۰/۲۵ امتیاز):
۱,۴. ناکوکی یا خروج از ردیف صدا؛
۲,۴. نامطلوب بودن یا لغزش تحریرها.
تذکر: میزان کسر امتیاز در مجموع موارد منفی، نباید از (۴ امتیاز) تجاوز کند و بیش از این، کسر امتیاز صورت نمی‌گیرد.

لحن رشته‌های ترتیل و حفظ (۳۰ امتیاز)

الف - ضوابط و معیارها

۱. رعایت اسلوب ترتیل (۵ امتیاز)؛
۲. تنوع ردیف‌های لحنی یا مقام (۴ امتیاز)؛
۳. تنظیم و توزیع آهنگ‌ها بر عبارات اندازه‌گیری (۴ امتیاز)؛
۴. رعایت تکیه‌های صوتی یا نبر صحیح کلمات (۴ امتیاز)؛
- هر مورد که نبر کلمه به صورت فاحش و کاملاً غیرعرفی تغییر پذیرد (۰/۲۵ امتیاز) کسر می‌شود.
۵. قدرت تنگیم (پردازش نغمه‌ها) (۴ امتیاز)؛
۶. تأثیر معنوی (خشوع در تلاوت) (۲ امتیاز)؛
۷. خلاقیت و نوآوری مطابق با عرف ترتیل (۲ امتیاز)؛
۸. القای معانی و رعایت تعبیرات (۲ امتیاز)؛
۹. انتخاب سرعت مناسب (۲ امتیاز)؛
۱۰. استفاده هنری و مطلوب از تحریرها (۱ امتیاز).

ب - موارد کسر امتیاز:

- موارد کسر (۲ امتیاز):
- ناهمگونی ردیف‌ها بیشتر از (۱/۵ پرده).
- موارد کسر (۱ امتیاز):
- ۱,۲. خروج از مقام؛
  - ۲,۲. انتقال ناهمگون مقام؛
  - ۳,۲. ناهمگونی ردیف‌ها کمتر از ۱/۵ پرده؛
  - ۴,۲. ناهمگونی صوت و لحن.
- موارد کسر (۰/۵ امتیاز):
- ۱,۳. تکلف و فشار در اجرای نغمه‌ها؛
  - ۲,۳. عدم توازن در سرعت تلاوت.

۴. موارد کسر (۲۵). امتیاز):

۱،۴. ناکوکی یا خروج از ردیف صدا؛

۲،۴. نامطلوب بودن یا لغزش تحریرها.

تذکر: میزان کسر امتیاز در مجموع موارد منفی، نباید از (۴ امتیاز) تجاوز کند و بیش از این، کسر امتیاز صورت نمی‌گیرد.

تذکر ۱: در رشته‌های حفظ، فقط در مواردی که حافظ به صورت طبیعی قرائت می‌کند، به او امتیاز لحن داده می‌شود و در مواردی که حافظ به دلیل فراموشی، دچار اشتباه یا مکث شود و نظم قرائت وی مختل گردد، کسر امتیاز صورت نمی‌پذیرد.

تذکر ۲: اگر حافظ سؤالی را پاسخ ندهد یا در ارائه آن به میزانی اشکال داشته باشد که قبل از اتمام سؤال، تلاوت او توسط هادی حافظان قطع گردد، امتیاز لحن حافظ، فقط بر اساس سؤالاتی در نظر گرفته می‌شود که حافظ تا پایان سؤال به آنها پاسخ داده است.

صوت (۲۰ امتیاز)

صوت رشته قرائت تحقیق:

- طنین (رنگ) (۵ امتیاز)؛

- انعطاف (۴ امتیاز)؛

- مساحت (وسعت) (۴ امتیاز).

امتیاز مساحت صوت به شرح زیر توزیع می‌شود:

۱- از بم‌ترین درجه صدا تا ۸ درجه یک اکتاو (۱ امتیاز)؛

۲- از بم‌ترین درجه صدا تا ۱۱ درجه (۲ امتیاز)؛

۳- از بم‌ترین درجه صدا تا ۱۲ درجه (۲/۵ امتیاز)؛

۴- از بم‌ترین درجه صدا تا ۱۳ درجه (۳ امتیاز)؛

۵- از بم‌ترین درجه صدا تا ۱۴ درجه (۳/۵ امتیاز)؛

- ۶- از بم‌ترین درجه صدا تا ۱۵ درجه (دو اکتاو) (۴ امتیاز)؛
  - ۷- استفاده مطلوب و هنرمندانه از صوت (۳ امتیاز)؛
  - ۸- شدت (حجم یا ولوم) (۲ امتیاز)؛
  - ۹- تحریر (۲ امتیاز).
- تذکر: آب پریدن در گلو، سکسکه و نظایر آن، فقط توسط داور صوت کسر امتیاز می‌شود.

صوت رشته‌های ترتیل و حفظ:

- طنین (رنگ) (۶ امتیاز)؛
  - انعطاف (۴ امتیاز)؛
  - شدت (حجم یا ولوم) (۳ امتیاز)؛
  - استفاده مطلوب و هنرمندانه از صوت (۳ امتیاز)؛
  - مساحت (وسعت) (۲/۵ امتیاز)؛
  - تحریر (۱/۵ امتیاز).
- تذکر ۱: آب پریدن در گلو، سکسکه و نظایر آن، فقط توسط داور صوت کسر امتیاز می‌شود.

تذکر ۲: اگر حافظ سؤالی را پاسخ ندهد یا در ارائه آن به میزانی اشکال داشته باشد که قبل از اتمام سؤال، تلاوت او توسط هادی حافظان قطع گردد، امتیاز صوت حافظ، فقط بر اساس سؤالاتی در نظر گرفته می‌شود که حافظ تا پایان سؤال به آنها پاسخ داده است.

صحت حفظ (۱۰۰ امتیاز)

مبنای اصلی و غالبی در بخش صحت حفظ، ظاهر و رسم الخط کلمات است:

۱. اشتباه در حرکات و حروف (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر):

- ۱،۱. تصحیح فوری حافظ: کسر (۵/۰ امتیاز)؛
- ۲،۱. تصحیح نکردن حافظ: کسر (۱ امتیاز).
- تذکر: منظور از حرف در این بخش، حروف الفبا است و کلماتی که در دستور زبان عربی حرف تلقی می‌شوند نظیر (حتی، الی، فی، عن) را شامل نمی‌شود.
- در صورت بروز اشکال در این‌گونه کلمات، کسر امتیاز در ستون کلمه صورت می‌پذیرد.
- اگر حرکت کوتاه به حرکت کوتاه دیگر تبدیل شود، فقط یک مورد کسر امتیاز برای حافظ در نظر گرفته می‌شود؛ مانند تبدیل «عَبَادٌ» به «عَبَادِ»، «أَنْتَ» به «أَنْتِ».
- تذکر: اگر حرکت کشیده به حرکت کشیده دیگری تبدیل شود، فقط یک مورد کسر امتیاز برای حافظ در نظر گرفته می‌شود؛ مانند تبدیل «إِنَّهُ» به «إِنَّا»، «تَابُوا» به «تَابَا».
- تذکر ۱: اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، فقط یک مورد کسر امتیاز برای حافظ در نظر گرفته می‌شود؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالَا»، «رَبٌّ» به «رَبٌّ».
- تذکر ۲: اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده غیر هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، دو بار کسر امتیاز برای حافظ در نظر گرفته می‌شود؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالُوا»، «فَأْتُوا» به «فَأْتِ».
- تذکر ۳: یک حرف در ضمائر، یک حرف در موصولات، حرف مضارع و موارد مشابه، هنگام تبدیل و تغییر به‌عنوان حرف تلقی شده، در همین ستون کسر امتیاز می‌گردد؛ مانند تبدیل «مِنْهُمْ» به «مِنْكُمْ»، «مِنْهُ» به «مِنْكَ»، «الَّذِي» به «الَّتِي»، «تَغْفِرُ» به «يَغْفِرُ».
- تذکر ۴: باید توجه داشت که حرف همراه حرکت خود مجموعاً یک حرف حساب می‌شود و فقط یک بار کسر امتیاز صورت می‌گیرد.

تذکر ۵: در مواردی که قرائت حافظ به دلیل تغییر در مخرج حرف یا روش تلفظ آن دارای ابهام باشد، پس از مشورت داوران صحت حفظ و تجوید، کسر امتیاز تنها از یک بخش صورت می‌گیرد.

۲. اشتباه در یک کلمه (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر):

۱,۲. تصحیح فوری حافظ: کسر (۱ امتیاز)؛

۲,۲. تصحیح حافظ با تذکر داور هادی: کسر (۲ امتیاز)؛

۳,۲. تصحیح نکردن حافظ: کسر (۳ امتیاز).

تذکر ۱: کلماتی که در قرآن کریم به صورت ترکیبی از حروف و کلمه یا دو یا چند کلمه آمده یا توجه به رسم الخط قرآن، یک کلمه محسوب می‌شود؛ مانند: «فلیقاتل»، «فسیکفیکهم»، «فاسقیناکموه».

تذکر ۲: اگر در جابه‌جایی حروف نه اعراب (ریشه و معنای کلمه تغییر کند)، کسر نمره در بخش کلمه صورت می‌گیرد؛ مانند تبدیل «یعلمون» به «یعملون»، «نصیر» به «بصیر».

تذکر ۳: یک کلمه و یک حرکت در کلمه قبل یا بعد از آن، در امتیازدهی به منزله یک کلمه محاسبه می‌شود و کسر امتیاز مربوط به آن در ستون کلمه لحاظ خواهد شد؛ مانند «و الله» به جای «ان الله»، و «ربک» به جای «من ربک».

تذکر ۴: یک حرف و یک کلمه کنار هم، در امتیازدهی به منزله یک کلمه محاسبه می‌شود و کسر امتیاز مربوط به آن در ستون کلمه لحاظ خواهد شد؛ مانند: «هذه انعام و حرث» به جای «و قالوا هذه انعام و حرث».

تذکر ۵: هریک از حروف مقطعه تک حرفی یا بیشتر، یک کلمه محسوب می‌شود و اختلال در کل یا بعضی از حروف آن، موجب کسر نمره در ستون اشتباه در کلمه می‌گردد.

۳. اشتباه در کلمات (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر):

۱,۳. تصحیح فوری حافظ: کسر (۱/۵ امتیاز)؛

۲,۳. تصحیح حافظ با تذکر داور هادی: کسر (۲/۵ امتیاز)؛

۳,۳. تصحیح نکردن حافظ: کسر (۴ امتیاز).

تذکر ۱: منظور از کلمات، عبارتی بیش از یک کلمه است؛ مانند: «والمجاهدون باموالهم و انفسهم فی سبیل الله» به جای «والمجاهدون فی سبیل الله باموالهم و انفسهم» و «الله خبیر بما تعملون» به جای «والله بما تعملون بصیر».

تذکر ۲: بسمله در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.

۴. عدم رعایت ترتیب آیات و جابه‌جایی آنها:

۱،۴. اگر جافتادگی در حد یک آیه باشد:

۱،۱،۴. تصحیح فوری حافظ: کسر (۲ امتیاز)؛

۲،۱،۴. تصحیح حافظ با تذکر داور هادی: کسر (۳ امتیاز)؛

۳،۱،۴. تصحیح نکردن حافظ: کسر (۴/۵ امتیاز).

۲،۴. اگر جا افتادگی بیش از یک آیه باشد:

۱،۲،۴. تصحیح فوری حافظ: کسر (۲/۵ امتیاز)؛

۲،۲،۴. تصحیح حافظ با تذکر داور هادی: کسر (۳/۵ امتیاز)؛

۳،۲،۴. تصحیح نکردن حافظ: کسر (۵ امتیاز).

تذکر ۱: منظور از انتقال به آیه یا آیات دیگر فقط در مورد ابتدای آیات است و در صورت ایجاد اشتباه در خلال آیه، انتقال محسوب نمیشود و در ستون کلمات کسر امتیاز خواهد شد.

تذکر ۲: اگر حافظ در خلال آیه‌ای که ابتدای آنها با هم مشابه است دچار اشتباه شود، کسر امتیاز در ستون کلمات انجام خواهد شد.

تذکر ۳: اگر حافظ در انتقال از انتهای سوره‌ای به سوره دیگر که با حروف مقطعه آغاز می‌شود، دچار اشتباه شود و به جای حروف مقطعه صحیح، حروف مقطعه دیگری را تلاوت کند، کسر امتیاز در ستون انتقال به آیات دور انجام می‌گیرد؛ مانند قرائت «طه» بعد از اتمام سوره کهف به جای «کهیصص». در مورد حروف مقطعه مشابه، داور هادی میتواند پس از وقف حافظ، اشتباه را به وی تذکر ندهد و صبر کند تا ادامه آیات را تلاوت کند

و بعد از مشخص شدن نوع اشتباه، کسر امتیاز را در ستون کلمه یا انتقال به دور انجام دهد؛ مانند قرائت «المر» بعد از اتمام سوره توبه به جای «الر» و قرائت «الم» بعد از اتمام سوره انعام به جای «المص».

تذکر ۴: اشتباه در آیات کمتر از یک سطر، در ستون اشتباه عبارتی منظور می‌شود.

تذکر ۵: چنانچه آیات کوتاه جا افتاده بیش از یک سطر باشند، انتقال به دور محسوب می‌شود.

تذکر ۶: اگر حافظ یک آیه بیش از یک سطر را تاوت نکند و داور هادی تمام آیه را کمک کند، به ازای هر سطر (۴ نمره) کسر می‌شود.

۵. مکث و تکرار:

- اگر شرکت‌کننده بیش از حد متعارف مکث نماید یا عبارتی را برای یادآوری حداکثر تا دو بار تکرار کند، برای هر مکث و هربار تکرار (۰/۵ امتیاز) از وی کسر می‌شود.

تذکر ۱: اگر شرکت‌کننده پس از مکث، موفق به ادامه تلاوت نشود، داور هادی مساعدت می‌کند و فقط حسب نوع کمک، امتیاز منفی برای حافظ در نظر گرفته می‌شود.

تذکر ۲: اگر شرکت‌کننده پس از مکث، اشتباه تلاوت نماید، داور هادی مساعدت نموده و علاوه بر کسر امتیاز مکث، حسب نوع کمک، امتیاز منفی از حافظ کسر می‌نماید.

تذکر ۳: اگر حافظ در خلال آیه پس از مکث، موفق به تلاوت عبارت نشود، در صورت امکان.

- داور هادی ابتدا کلمه اول را تذکر می‌دهد و در صورت تلاوت حافظ، در ستون کلمه کسر امتیاز صورت می‌گیرد. در صورت عدم یادآوری، عبارت را تلاوت می‌کند و در ستون کلمات کسر امتیاز می‌نماید.

تذکر ۴: اگر حافظ ابتدای آیه را فراموش و برای یادآوری آن مکث کند، داور هادی باید با خواندن عبارت ابتدایی آیه به حافظ کمک نماید و کسر امتیاز را در ستون کلمات انجام دهد.

تذکر ۵: اگر در ابتدای تلاوت و طرح سؤال توسط داور، حافظ سؤال را تشخیص ندهد و از داور هادی برای تشخیص سؤال درخواست کمک کند یا در حین تلاوت بخواهد از داور هادی برای بخش قرائت شده تأیید بگیرد یا نام سوره، شماره صفحه یا شماره آیه را از داور هادی پرسد، به ازای هر مورد (۰/۵ امتیاز) از وی کسر خواهد شد.

تذکر ۶: داور هادی سؤالاتی را که از ابتدای سوره آغاز می‌شود، تنها به ذکر نام سوره اکتفا می‌کند و ابتدای سوره را قرائت نمی‌کند.

تذکر ۷: اگر حافظ پس از طرح سؤال توسط داور هادی، قرائت خود را پس از استعاذه و بسمله شروع کند و سپس از داور هادی بخواهد مجدد سؤال را تکرار نماید، کسر امتیاز در ستون کلمات درج خواهد شد.

تذکر ۸: اگر برگشت حافظ برای یادآوری قسمت بعدی بیش از یک جمله باشد، به ازای قرائت هر نفس اضافه از قبل (۰/۵ امتیاز) از وی کسر می‌شود.

تذکر ۹: چنانچه حافظ پس از اشتباه و تذکر داور، مرتکب اشتباه دیگری در تلاوت شود، صرفاً اشتباه اول ملاک کسر امتیاز است و کسر امتیاز آن در ستون عدم تصحیح، همان اشتباه درج خواهد شد.

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
فرم داوری وقف و ابتدا (رشته ترتیل، تحقیق) ۱۵ امتیاز

نام و نام خانوادگی قاری: پایه تحصیلی: آیات:
استان: سوره:

ردیف	موارد کسر امتیاز	نمره	تذکرات لازم
۱	وقف، وصل یا ابتدای اقبح میان آیات	۲/۵ تا ۳	
۲	وصل اقبح در فواصل آیات	۲/۵ تا ۳	
۳	وقف، وصل یا ابتدای قبیح مغیر معنا میان آیات	۱/۵ تا ۲	
۴	وصل قبیح مغیر معنا در فواصل آیات	۱/۵ تا ۲	
۵	وقف، وصل یا ابتدای قبیح ناقص میان آیات	۱ تا ۱/۵	
۶	وصل قبیح ناقص در فواصل آیات	۱ تا ۱/۵	
۷	رعایت نکردن اولویت‌های وقف، وصل و ابتدا	۰/۵ تا ۱	
۸	نفس کشیدن مخفی یا آشکار در غیر محل وقف	۱/۵	
۹	تکرار هر بخش از آیه	۰/۵	
۱۰	وقف یا ابتدای اقبح در فواصل آیات	۱/۵	
۱۱	وقف یا ابتدای قبیح مغیر معنا در فواصل آیات	۱	
۱۲	وقف یا ابتدای ناقص در فواصل آیات	۰/۵	
۱۳	مکث طولانی (تا سقف ۱ امتیاز)	۰/۲۵	
کسر امتیاز وقف و ابتدا (از ۱۴)			
۱۴	رعایت نکردن بهترین وقف، وصل و ابتدا	۰/۲۵ تا ۰/۵	
		۱	امتیاز مثبت وقف و ابتدا:

نمره نهایی وقف و ابتدا: نمره به حروف: امضاء: تاریخ:

الف- موارد کسر امتیاز صحت قرائت و تجوید قرائت (۲۸ امتیاز)

	عناوین کسر امتیاز
	مخارج، صفات و احکام (۲۸ امتیاز):
	امتیاز:

ب- موارد کسر امتیاز فصاحت قرائت (۷ امتیاز)

	تلفظ ممتاز و روان حروف (۳ امتیاز):
	تلفظ ممتاز حرکات (۳ امتیاز):
	حفظ سرعت قرائت (۱ امتیاز):
	امتیاز نهایی:

نام و نام خانوادگی داور:
امضاء:

امتیاز نهایی تجوید به حروف:
تاریخ:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور فرم داوری صوت (رشته ترتیل و حفظ قرآن کریم) ۲۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی قاری یا حافظ: پایه تحصیلی: استان:
سوره: آیات:

ردیف	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع	نوع
۱	طنین	۶							
۲	انعطاف	۴							
۳	استفاده مطلوب و هنرمندانه	۳							
۴	شدت	۳							
۵	تحریر	۱/۵							
۶	مساحت	۲/۵	۸ درجه ۱ امتیاز	۱۱ درجه ۲ امتیاز	۱۲ درجه ۲/۵ امتیاز	۱۳ درجه ۳ امتیاز	۱۴ درجه ۳/۵ امتیاز	۱۵ درجه ۴ امتیاز	
امتیازات مثبت									
توضیح اشکالات:					امتیازات منفی:				
<p>موارد کسر امتیاز از ۰/۵ تا ۱ امتیاز (اضطراب، لرزش، خش، گرفتگی، رگه دار شدن دائمی و مقطعی، خلط، قطع صدا ناشی از سرفه عطسه، سکسکه، جمع شدن آب در گلو، جیغ، خروسی شدن، پرش یا ناله در هنگام وقف)</p>									

امتیاز نهایی:

به حروف:

نام و نام خانوادگی داور:

تاریخ:

امضاء:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
 فرم وقف و ابتدا (رشته حفظ قرآن کریم) ۱۵ امتیاز

نام و نام خانوادگی حافظ: پایه تحصیلی: استان: سوره: آیات:

اشکالات و ملاحظات	نمره	موارد کسر امتیاز	ردیف
	۲/۵ تا ۳	وقف، وصل یا ابتدای اقبح میان آیات	۱
	۲/۵ تا ۳	وصل اقبح در فواصل آیات	۲
	۱/۵ تا ۲	وقف، وصل یا ابتدای قبیح مغیر معنا میان آیات	۳
	۱/۵ تا ۲	وصل قبیح مغیر معنا در فواصل آیات	۴
	۱ تا ۱/۵	وقف، وصل یا ابتدای قبیح ناقص میان آیات	۵
	۱ تا ۱/۵	وصل قبیح ناقص در فواصل آیات	۶
	۱ تا ۰/۵	رعایت نکردن اولویت‌های وقف، وصل و ابتدا	۷
	۱/۵ -	نفس کشیدن مخفی یا آشکار در غیر محل وقف	۸
	۰/۵	تکرار هر بخش از آیه غیرمربوط به فراموشی	۹
		کسر امتیاز وقف و ابتدا:	

امتیاز نهایی: به حروف: امضاء: تاریخ: نام و نام خانوادگی داور:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
 فرم صوت (رشته تحقیق قرآن کریم) ۲۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی قاری: پایه تحصیلی: آيات:
 استان: سوره:

رتبه	مورد	امتیاز	ممتاز	خوب	قابل قبول	متوسط	ضعیف	توضیحات
۱	طنین	۵						
۲	انعطاف	۴						
۳	استفاده مطلوب و هنرمندانه	۳						
۴	شدت	۲						
۵	تحریر	۲						
۶	مساحت	۴	۸ درجه ۱ امتیاز	۱۱ درجه ۲ امتیاز	۱۲ درجه ۲/۵ امتیاز	۱۳ درجه ۱۳ امتیاز	۱۱ درجه ۲ امتیاز	۱۵ درجه ۴ امتیاز
امتیازات مثبت								
امتیازات منفی:	موارد کسر امتیاز از ۰/۵ تا امتیاز اضطراب، لرزش، خش، گرفتگی، رگه دار شدن دائمی و مقطعی، خلط، قطع صداناشی از سر فه، عطسه، سسکه، جمع شدن آب در گلو، جیغ، خروسی شدن، پرش یا ناله در هنگام وقف		توضیح اشکالات:					

امتیاز نهایی صوت: به حروف: امضاء:
 نام و نام خانوادگی داور: تاریخ:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
فرم تجوید (رشته حفظ قرآن کریم) ۳۵ امتیاز

نام و نام خانوادگی: پایه تحصیلی: استان:
سوره: آیات: آیات:

عناوین کسر امتیاز	سؤال اول سوره: آیات:	سؤال دوم سوره: آیات:	سؤال سوم سوره: آیات:
مخارج، صفات واحکام (۲۸ امتیاز)			
فصاحت، قرائت (۷ امتیاز)			
تلفظ ممتاز و روان حروف (۳ امتیاز)			
تلفظ ممتاز حرکات (۳ امتیاز)			
حفظ سرعت قرائت (۱۱ امتیاز)			
امتیاز نهایی هر سؤال			

نمره نهایی تجوید: به حروف: امضاء
نام و نام خانوادگی داور: تاریخ:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
فرم لحن (رشته‌های ترتیل و حفظ قرآن کریم) ۳۰ امتیاز

استان:

پایه تحصیلی:

نام و نام خانوادگی:

آیات:

سوره:

ردیف	شرح امتیاز (در صورت نیاز)	نوع و تنوع ردیف‌ها	تنظیم و توزیع آهنگ‌های بر عبارات	رعایت تکیه‌های صوتی	قدرت تنغیم	تأثیر معنوی	خلافت مطابق با عرف ترتیل	القای معانی و رعایت تعبیرات	انتخاب سرعت مناسب	استفاده هنری و مطلوب از تحریرها	جمع امتیاز
۱	ناهمگونی بیش از ۱/۵ پرده ردیف‌ها	۲ امتیاز	۵ امتیاز								
۲	خروج از مقام	۱ امتیاز	۴ امتیاز								
۳	انتقال ناهمگون مقام	۱ امتیاز	۴ امتیاز								
۴	ناهمگونی کمتر از ۱/۵ پرده ردیف‌ها	۱ امتیاز	۴ امتیاز								
۵	ناهمگونی صوت و لحن	۱ امتیاز	۴ امتیاز								
۶	تکلف و فشار در اجرای نغمات	۰/۵ امتیاز	۲ امتیاز								
۷	عدم توازن در سرعت تلاوت	۰/۵ امتیاز	۲ امتیاز								
۸	خروج از ردیف صدا (ناکوکی)	۰/۲۵ امتیاز	۲ امتیاز								
۹	نامطلوب بودن تحریرها	۰/۲۵ امتیاز	۲ امتیاز								
۱۰			۱ امتیاز								
	جمع امتیاز کسر شده:		۳۰ امتیاز								جمع امتیاز

به حروف:

نمره نهایی:

امضاء

تاریخ:

نام و نام خانوادگی داور:

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
فرم حسن حفظ (رشته حفظ قرآن کریم) ۱۰۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: پایه تحصیلی: استان:
سوره: آیات:

ملاحظات	مکث یا تکرار	عدم رعایت ترتیب آیات و جابه جایی آنها			اشتباه در کلمات حروف (حذف، اضافه، جابه جایی و تغییر)	اشتباه در یک کلمه حروف (حذف، اضافه، جابه جایی و تغییر)	اشتباه در حرکات و حروف (حذف و اضافه، جابه جایی و تغییر)	موارد کسر امتیاز
		عدم رعایت ترتیب آیات و جابه جایی بیش از یک آیه	عدم رعایت ترتیب آیات و جابه جایی در حد یک آیه	عدم رعایت ترتیب آیات و جابه جایی				
	۰/۵ -	عدم تصحیح ۵ -	تصحیح با تذکر ۳/۵ -	تصحیح فوری ۲/۵ -	عدم تصحیح ۴/۵ -	تصحیح با تذکر ۲/۵ -	تصحیح فوری ۱/۵ -	سؤال اول: نام سوره: شماره آیه: شماره صفحه:
								سؤال دوم: نام سوره: شماره آیه: شماره صفحه:
								سؤال سوم: نام سوره: شماره آیه: شماره صفحه:

نمره نهایی: به حروف: نام و نام خانوادگی داور: تاریخ: امضاء

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
فرم لحن (رشته قرائت تحقیق) ۳۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: پایه تحصیلی: استان:
سوره: آیات:

ردیف	نمبره	نوع و کیفیت	مستاز	خوبتر	قابل قبول	متوسط	ضعیف	توسیع	ردیف	نوع و کیفیت
۱	۵ امتیاز	قدرت تنهیم							۲ امتیاز	شروع تلاوت به طور غیر متعارف
۲	۴ امتیاز	تنظیم و توزیع آهنگ بر عبارات							۲ امتیاز	ناهمگونی بیش از ۱/۵ پرده ردیف‌ها
۳	۴ امتیاز	رعایت تکیه‌های صوتی							۱ امتیاز	خروج از مقام
۴	۴ امتیاز	القای معانی و رعایت تعبیرات							۱ امتیاز	انتقال ناهمگون مقام
۵	۲ امتیاز	تنوع ردیف‌های لحنی							۱ امتیاز	ناهمگونی کمتر از ۱/۵ پرده ردیف‌ها
۶	۲ امتیاز	تأثیر معنوی							۱ امتیاز	ناهمگونی صوت و لحن
۷	۲ امتیاز	انتخاب ردیف‌های زیبا و جذاب							۰/۵ امتیاز	تکلف و فشار در اجرای نغمات
۸	۲ امتیاز	خلاقیت ردیف‌های لحنی							۰/۵ امتیاز	عدم توازن در سرعت تلاوت
۹	۲ امتیاز	استفاده هنری و مطلوب از تحریرها							۰/۲۵ امتیاز	خروج از ردیف صدا (ناکوک)
۱۰	۲ امتیاز	ارائه فرودعرفی							۰/۲۵ امتیاز	نامطلوب بودن تحریرها
۱۱	۱ امتیاز	انتخاب سرعت مناسب								جمع امتیاز کسر شده
	۳۰	جمع امتیاز								

نمره نهایی: به حروف:

امضاء

تاریخ:

نام و نام خانوادگی داور:

آیین‌نامه و فرم داوری رشته تفسیر (مفاهیم) قرآن کریم آراستگی ظاهری (۱ امتیاز):

- در این بخش، استفاده از پوشش مناسب اسلامی، تمیز و متناسب با شأن مسابقات مدنظر می‌باشد. در بخش دختران نیز استفاده از حجاب برتر موردنظر است.

رعایت وقار در حین ارائه مطالب (۱ امتیاز):

- شرکت‌کننده در این رشته وقار و متانت لازم متناسب با شأن کلام الهی را در حین ارائه مدنظر قرار دهد. آرامش داشته باشد و در حین ارائه راه نرود و رفتارهای افراطی نظیر مشت کوبیدن روی تریبون و ... را انجام ندهد، عادات رفتاری غلط (تیک) نداشته باشد مانند دست زدن مکرر به گوش، درست کردن مکرر چادر و ...

حُسن آغاز سخن (۲ امتیاز):

- چنانچه دانش‌آموزی لفظ بسم الله الرحمن الرحيم و صلوات بر پیامبر مکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) وائمه اطهار (علیهم السلام) را به صورت ساده ذکر نماید نمره کامل را می‌گیرد. برای ذکر بسم الله الرحمن الرحيم ۱ نمره، برای صلوات کامل ۱ نمره (اللهم صل علی محمد ۰/۵ نمره و آل محمد ۰/۵ نمره) اما چنانچه دانش‌آموزی موارد فوق الذکر را در قالب عبارات نثر یا شعر یا متون عربی زیبا بیان نماید حد اکثر ۱ نمره در قسمت شیوایی بیان و رسا بودن مطالب (آیتم استفاده از امثال، حکم، شعر و ...) به او تعلق خواهد گرفت.

خواندن آیه (۳ امتیاز) و ترجمه (۴ امتیاز) جمعاً ۷ امتیاز:

- در قرائت آیات، فقط صحت قرائت، ملاک است و بابت هر اشتباه اعرابی (۲۵/ امتیاز) بیان نادرست کلمه و تصحیح فوری (۵/ امتیاز) بیان نادرست کلمه و عدم تصحیح (۱ نمره) کسر خواهد شد. (صوت و لحن و تجوید مد نظر نیست).

- در بخش ترجمه، اگر دانش آموزی ترجمه آیات قرعه را بعد از قرائت آیات مورد نظر بگوید یا این که به صورت مجزا، بعد از هر آیه ترجمه همان آیه را گفته سپس به آیه بعدی پردازد نمره کامل ترجمه به او تعلق خواهد گرفت. لازم به ذکر است که ترجمه باید روان و قابل فهم بوده و از ترجمه تحت‌اللفظی خودداری گردد. (در ترجمه آیات میبایست از ترجمه تفسیر نمونه استفاده شود).

مفردات (۶ امتیاز) (۲ مورد هر کدام ۳ امتیاز):

- چنانچه در شرح آیات انتخابی تفسیر مرجع «مفرده» یا «مفردات» ذکر نگردیده باشد دانش آموز میبایست شخصاً واژه‌های نامانوس و مهم را از آیات مورد نظر استخراج یا از منابع معتبر دیگر استفاده نماید و چنانچه دانش آموزی به منابع دیگر مراجعه ننمود و مفرده‌ای را بیان نکرد، فقط ۳ نمره کسر می‌گردد. (با توجه به اختصاص ۶ نمره به این بخش ذکر حداقل ۲ کلید واژه کافی است).

مفاهیم اصلی از تفسیر مرجع (۲۵ امتیاز):

- در این قسمت صرفاً محتوای تفسیر نمونه بدون در نظر گرفتن ترجمه، مفردات، استنادات، نتیجه‌گیری و فن بیان مدنظر می‌باشد.

شیوایی بیان (۲۰ امتیاز) موارد زیر مصادیق شیوایی بیان و رسا بودن مطالب می‌باشند:

- ۱) نداشتن لهجه مُخَل ۲ نمره؛
- ۲) استفاده از ادبیات محاوره‌ای فاخر ۴ نمره؛
- ۳) ارتفاع صدا متناسب با محتوا ۳ نمره؛
- ۴) لحن مناسب متناسب با محتوا ۳ نمره؛
- ۵) مکث و تسریع به موقع در کلام ۲ نمره؛
- ۶) استفاده بجا و مناسب از دست‌ها ۲ نمره؛
- ۷) تقسیم نگاه ۲ نمره؛
- ۸) استفاده از امثال، حکم، شعر و ... ۲ نمره.

استنادات (تفسیر مرجع و غیر مرجع در صورت مرتبط بودن) (۶ امتیاز):
 - در این بخش ذکر یک مورد از اسنادی که در تفسیر مرجع ذکر گردیده، جهت کسب نمره کامل کفایت می‌کند و چنانچه در تفسیر مرجع به آیات دیگر و احادیث استناد نشده باشد دانش‌آموز می‌بایست به تفاسیر دیگر مراجعه نموده و یک سند ذکر نماید. اگر در محتوای تفسیر مرجع سندی ذکر نشده باشد و خود دانش‌آموز نیز از طریق سایر تفاسیر سندی اقامه نکند فقط (۳ نمره) از او کسر می‌گردد (چرا که هیچ سندی در تفسیر مرجع وجود نداشته است).

توجه: مراجعه دانش‌آموز به دیگر تفاسیر جهت تأمین سند، شامل نمره تشویقی نمی‌گردد.

برداشت کلی (۱۰ امتیاز):

- در بخش برداشت کلی (نتیجه‌گیری) بیان نتیجه یا معرفی پیام آیه مورد قبول بوده و در فرم پیشنهادی، ۱۰ نمره برای این مورد در نظر گرفته می‌شود. لازم به ذکر است که ذکر ۲ نتیجه متفاوت و در عین حال متناسب با موضوع آیات برای کسب ۱۰ نمره کافیت.
 تسلط بر جایگاه و آرامش و طمأنینه (۲ امتیاز):
 - مصادیق این بخش شامل عدم استفاده از جزوه یا برگ یادداشت و نداشتن لرزش صدای حاصل اضطراب و استرس می‌باشد و از سقف ۲ امتیاز با نظر داور نمره داده می‌شود.

موارد تشویقی

الف: استناد به دیگر تفاسیر (حداکثر ۲ نمره) که در این جا دانش‌آموز می‌بایست به سایر منابع تفسیری مراجعه کرده و شرح تفسیری متفاوتی ارائه دهد.
 ب: خواندن از حفظ به همراه صحت قرائت (حداکثر ۲ نمره که ۰/۵ نمره به لحن و ۱/۵ نمره به حفظ آیات تعلق می‌گیرد).

موارد کسرامتیاز:

- الف) بیان نادرست کلمه و تصحیح فوری ۵/؛
 ب) بیان نادرست کلمه و عدم تصحیح ۱؛
 ج) بیان نادرست جمله و تصحیح فوری ۱؛
 د) بیان نادرست جمله و عدم تصحیح ۲؛
 ه) زمان ارائه کنفرانس ۱۰ دقیقه است و عدم رعایت آن منجر به کسر یک امتیاز در هر ۳۰ ثانیه می‌شود.

مسابقات قرآن کریم دانش آموزان سراسر کشور
 فرم داوری رشته تفسیر (کنفرانس) ۸۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: پایه تحصیلی: آیات:
 استان: سوره:

رتبه	ملاک‌های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	موارد کسر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	آراستگی ظاهری	۱		
	کیفیت حضور در صحنه	۱		
۲	ذکر نام و یاد خداوند	۱		
	حسن آغاز سخن	۱		

امتیاز کسب شده	موارد کسر امتیاز	حداکثر امتیاز	ملاک‌های ارزشیابی	رتبه
		۳	خواندن آیه	۳
		۴	ترجمه روان	
		۶	مفردات (۲ مورد هرکدام ۳ امتیاز)	
		۲۵	مفاهیم اصلی از تفسیر مرجع	
		۲۰	شیوایی بیان	
		۶	استناد به آیه یا روایت از تفسیر مرجع و غیر مرجع	
		۱۰	برداشت کلی (به ازای هر موضوع یک برداشت)	
		۲	تسلط بر جایگاه و آرامش و طمأنینه	
		۲	استناد به دیگر تفاسیر	۴
		۲	خواندن از حفظ به صورت صحیح	
			بیان نادرست	
			مدیریت زمان	
		۸۰	جمع امتیاز کنفرانس	

امتیاز کسب شده:

امضاء:

نام و نام خانوادگی داور:

تاریخ:

		۲۰	امتیاز کتبی
		۱۰۰	جمع کل (کتبی و کنفرانس)

دستورالعمل مسابقات عترت

شرایط مسابقه و شرکت کنندگان:

- مرحله اول و دوم مسابقه نهج البلاغه و صحیفه سجادیه به صورت کتبی و مسابقه مداحی شفاهی برگزار می شود.
- مرحله سوم و چهارم مسابقات نهج البلاغه، صحیفه سجادیه به صورت کتبی و شفاهی و مداحی تنها به صورت شفاهی برگزار می شود.
- در رشته صحیفه سجادیه، دانش آموزان تمامی پایه ها در مرحله سوم و چهارم باید تسلط کامل بر زندگی نامه، قرائت صحیح فرازهای انتخابی به قید قرعه، ترجمه و شرح دعای تعیین شده را داشته باشند.
- دانش آموزان عزیز برای مطالعه بیشتر می توانند از کتاب صحیفه سجادیه ترجمه و شرح آیت الله ممدوحی، حجج الاسلام والمسلمین انصاریان، فیض الاسلام و ... استفاده نمایند.
- آزمون کتبی صحیفه سجادیه دارای ۲۰ امتیاز می باشد که شامل سؤالات تستی از محتوای مسابقه است.
- مسابقات رشته نهج البلاغه نیز در مراحل سوم و چهارم به صورت کتبی (تستی) (۲۰ امتیاز) و ارائه کنفرانس (۸۰ امتیاز) می باشد که شرکت کنندگان این رشته می بایست یکی از خطبه های اعلام شده را انتخاب و ضمن پژوهش و تحقیق در مورد آن خطبه (با مراجعه به کتاب پیام امام امیرالمومنین (علیه السلام) نوشته آیت الله مکارم شیرازی) آمادگی ارائه کنفرانس ۱۰ دقیقه ای را داشته باشند. دانش آموزان گرامی در صورت داشتن هرگونه سؤال و ابهام می توانند به صورت تلفنی و یا حضوری با کارشناسیهای قرآن، عترت و نماز ادارات آموزش و پرورش ارتباط برقرار نمایند.
- متن و محتوای مسابقات نهج البلاغه و صحیفه سجادیه و نیز فرازهای ادعیه و زیارت نامه های مسابقه مداحی، طبق جداول حدود و محتوای مسابقات در سایت اداره کل قرآن، عترت و نماز به نشانی پستی www.serat.pt.medu.ir قابل دریافت می باشد.

حدود و محتوی مسابقه نهج البلاغه

۱- دوره اول متوسطه

تاریخ تخصیصی	مرحله اول (آموزشگاه)	مرحله دوم (منطقه‌ای)	مرحله سوم (استان)	خطبه‌های پیشنهادی جهت کنفرانس
هشتم	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۲۰ و ۲۳۱	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه ۲۳۱ و شرح و ترجمه خطبه ۲۰	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۰ و خطبه کنفرانس	۲۳۹-۷۷- ۵۵-۲۳۱- ۶۳
	کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	
هشتم	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۲۲۴ و ۲۳۳	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه ۲۲۴ و شرح و ترجمه خطبه ۲۳۳	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۳۳، و خطبه کنفرانس	۲۰۴-۱۴۱- ۹۶-۲۲۴- ۲۱۱
	کنفرانس از خطبه‌های ۲۳۳ و ۲۲۴	کنفرانس از خطبه ۲۳۳	کنفرانس از خطبه انتخابی	
هجرت	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۱۰۵ و ۱۵۷	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه ۱۵۷ و شرح و ترجمه خطبه ۱۰۵	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۱۰۵، و خطبه کنفرانس	۱۷۴-۴- ۳۷-۱۵۷-
	کنفرانس از خطبه‌های ۱۵۷ و ۱۰۵	کنفرانس از خطبه ۱۰۵	کنفرانس از خطبه انتخابی	

۲- دوره دوم متوسطه رشته نهج البلاغه

بازه تحصیلی	مرحله اول (آموزشگاه)	مرحله دوم (منطقه)	مرحله سوم (استان)	مرحله چهارم (کشوری)	نظمت کنفرانس خطبه‌های
اول متوسطه	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۴۵ و ۱۵۸	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه و شرح خطبه‌های ۱۵۸ و ۴۵	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۱۵۸، و خطبه کنفرانس	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۱۵۸، و خطبه کنفرانس	۱۰-۸-۴۵-۱۴۱
			کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	
دوم متوسطه	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۴۱ و ۱۱۰	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه و شرح خطبه‌های ۴۱ و ۱۱۰	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۱۱۰، و خطبه کنفرانس	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۱۱۰، و خطبه کنفرانس	۱۳۰-۷۶-۴۱-۵۰
			کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	
سوم متوسطه	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۳۲ و ۲۳	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه و شرح خطبه‌های ۲۳ و ۳۲	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۳، و خطبه کنفرانس	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۳، و خطبه کنفرانس	۳۲-۸۴-۴۲-۱۲۶
			کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	
چهارم متوسطه	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه خطبه‌های ۲۸ و ۱۰۰	آزمون کتبی: پرتوی از زندگی‌نامه امام علی (علیه‌السلام) و ترجمه و شرح خطبه‌های ۲۸ و ۱۰۰	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۸، و خطبه کنفرانس	آزمون کتبی: ترجمه و شرح خطبه ۲۸، و خطبه کنفرانس	۱۰۰-۱۱۹-۱۷-۶۴
			کنفرانس از خطبه انتخابی	کنفرانس از خطبه انتخابی	

تذکر: منظور از خطبه کنفرانس؛ خطبه‌ای است که دانش‌آموز آن را از میان خطبه‌های معرفی شده برای ارائه کنفرانس برگزیده است.

آیین‌نامه‌ی داوری مسابقه نهج البلاغه:

کیفیت اجرای برنامه در روز مسابقه بدین ترتیب است که شرکت کننده بعد از انتخاب قرعه‌ی نوبت اجرای برنامه و قرار گرفتن در جایگاه، ابتدا اقدام به معرفی خود نموده و سپس خطبه‌ی انتخابی خود را در قالب کنفرانس ارائه می‌نماید.

۱- نام و یاد خدا و درود بر پیامبر مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام)

- اگر دانش‌آموزی فقط به «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» و عبارت کوتاهی مثل «صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ...» بسنده نماید، ۱/۵ امتیاز به او تعلق می‌گیرد.

- چنانچه دانش‌آموزی عبارت‌های فوق‌الذکر را در قالب نظم، نثر یا متون عربی زیبایی هم بیان نماید، امتیاز کامل (۲ امتیاز) به او تعلق می‌گیرد.

- چنانچه دانش‌آموزی علاوه بر عبارت‌های فوق‌الذکر جملاتی در قالب نظم، نثر یا متون عربی زیبا و مرتبط با موضوع کنفرانس هم بیان نماید، امتیاز کامل (۲ امتیاز) به او تعلق می‌گیرد.

- اگر دانش‌آموزی کلیه موارد را فقط به فارسی بیان کند، (مثلاً بگوید: به نام خدا و با درود بر پیامبر و ...) ۱ امتیاز و یا بیان فارسی را در قالب نظم و نثر زیبا بیان کند؛ ۱/۵ امتیاز به او تعلق می‌گیرد.

- با توجه به مدت کوتاه ۱۰ دقیقه برای ارائه مطالب و نیز ضرورت در مدیریت زمان، لازم است از مقدمه‌چینی‌های طولانی و غیر ضروری، مانند استفاده از متون ادبی طولانی و یا معرفی کتاب نهج البلاغه و سید رضی و ... پرهیز شود. در غیر این صورت از بند ۹ شیوایی و ... ۰/۵ امتیاز کسر می‌شود.

۲- آراستگی و رعایت پوشش

- در این بخش علاوه بر توجه به پوشش مناسب، رعایت وقار و متانت در حین اجرا نیز مد نظر می‌باشد. (۳ امتیاز) در صورت عدم رعایت هر مورد، حداکثر ۰/۵ امتیاز کسر می‌شود.

- مواردی چون یقه باز، لباس نامناسب و نامرتب، پوشیدن دمپایی و ... برای پسران و افتادن چادر روی شانه، عدم رعایت پوشش مو و نیز استفاده دختران از لباس‌ها و وسایلی که متانت اخلاقی و دینی آنها را کاهش می‌دهد از مصادیق کسر امتیاز هستند.

- حرکات و رفتارهایی که در شأن دانش‌آموز شرکت‌کننده در مسابقه نهج‌البلاغه نیست مانند: ادا در آوردن، مسخره کردن، راه رفتن با ناز و ادا و غیره نیز از مصادیق کسر امتیاز هستند. (از زمان برخاستن از محل استقرار در سالن و حضور در جایگاه و برگشت و نشستن در محل خود، مد نظر است).

۳- ارائه کتبی متن کنفرانس

- دانش‌آموز باید خلاصه متن کنفرانس خود را به صورت تایپ شده (با فونت ۱۴) در روز مسابقه تحویل داوران دهد. (۲ امتیاز)

- متن کنفرانس نیاز به تلق و شیرازه ندارد و امتیازی به آن تعلق نمی‌گیرد. و چنانچه بیش از دو صفحه باشد به ازای هر صفحه اضافی ۰/۵ امتیاز کسر می‌شود.

- در صورتی که متن کتبی کنفرانس عنوان بندی نداشته باشد، (مانند: دسته بندی مطالب اعم از مقدمه، متن اصلی، نتیجه، پیشنهاد و ...) ۰/۵ امتیاز کسر می‌شود.

- اگر این متن مشخصات کامل نیز نداشته باشد، (نام و نام خانوادگی، استان، پایه تحصیلی، نام (عنوان) و شماره خطبه) موجب کسر ۰/۵ امتیاز خواهد شد. - بیان کلیات (مقدمه).

۴- معرفی خطبه

- بیان نام (یا عنوان) و شماره خطبه. (۲ امتیاز)

- شماره خطبه باید بر اساس نسخه صبحی صالح باشد. (از آنجا که نهج البلاغه مرحوم دشتی از نظر شماره خطبه با نسخه صبحی صالح هماهنگ است استفاده از این کتاب بلامانع است.) بیان شماره خطبه ۰/۵ امتیاز دارد. مقایسه شماره صبحی صالح با یک نسخه دیگر (مانند: فیض الاسلام، بنیاد نهج البلاغه، عبده، ابن ابی‌الحدید و ...) نیز ۰/۵ امتیاز دارد.

- برخی خطبه‌های نهج البلاغه نام مشهوری دارند که در نسخ نهج البلاغه به آنها اشاره شده است. اگر خطبه انتخابی از این دسته باشد لازم است دانش‌آموز به نام مشهور آن خطبه اشاره کند. مانند: «خطبه همام» و از آنجا که بسیاری از خطبه‌ها نام خاصی ندارند، باید به عنوان آنها اشاره کرد. نمونه‌هایی از عنوان خطبه: «خطبه امام در جنگ صفین»، «خطبه امام در نکویش اهل کوفه»، «خطبه امام در باب فضایل اهل بیت» و غیره. بیان نام و یا عنوان خطبه ۱ امتیاز دارد.

- در صورت نداشتن نام و یا عنوان خاص برای یک خطبه، ذکر آن لازم است و ۱ امتیاز دارد.

۵- ذکر فضای حاکم بر خطبه

- ذکر فضای حاکم بر خطبه انتخابی یعنی ارائه یک سری اطلاعات کلی از فراز و یا فرازهای خطبه و بیان موضوع و یا موضوعات مطرح شده در آن خطبه است. (۴ امتیاز)

- در معرفی فضای حاکم بر خطبه ذکر الفاظی چون «سیاسی، اخلاقی، اعتقادی و ...» به تنهایی کفایت نمی‌کند؛ بلکه دانش‌آموز باید به طور اجمال فضای حاکم بر خطبه را در قالب چند جمله ترسیم کند. (مثلاً در مورد خطبه ۱۴۰ بگوید: حضرت در این خطبه به بیان آثار سوء غیبت کردن و شنیدن آن می‌پردازند و از آنجا که مبحث غیبت از جمله گناهان زبانی است و در حوزه مباحث اخلاقی جای می‌گیرد می‌توان گفت فضای حاکم بر این خطبه «اخلاقی» است.)

- گاهی یک خطبه دارای چند موضوع، در فرازهای مختلف است که با هم ارتباط معنایی دارند؛ و در برخی موارد ظاهرا این موضوعات با هم ارتباطی ندارند؛ که در بسیاری از نسخه‌های نهج البلاغه (از جمله مرحوم دشتی) به صورت بخش‌های جداگانه و برای هر بخش عنوان و تیتراژ خاصی آمده است. دانش‌آموز در این قسمت باید این فرازها و موضوعات آنها را معرفی کند و فراز انتخابی خود را نیز مشخص نماید. (مانند: خطبه ۱۰۳ دارای ۳ فراز می‌باشد که عبارتند از: روش برخورد با دنیا، ارزش عالم و بی ارزشی جاهل، سخن از آینده. و من (دانش‌آموز) فراز اول را برای تحقیق انتخاب کردم.)

۶- پیشینه تحقیق و بیان محدودیت‌ها

- منظور از پیشینه تحقیق آن است که چه پژوهش‌ها و تحقیقاتی درباره خطبه یا موضوع مورد بحث انجام شده است و دانش‌آموز از چه منابعی استفاده کرده است. حداقل ۲ منبع؛ ۴ امتیاز به شرح ذیل دارد:

الف) ذکر نام کتاب یا هر منبع دیگر و یا نام نویسنده به درستی تلفظ شوند. (۲ امتیاز)؛

ب) ذکر منابع به شرط توضیح مختصر با بیان جمله‌ای از آن و یا اشاره به فصول آن یا هر جمله و عبارتی که به داور اطمینان دهد که دانش‌آموز منبع مورد نظر را ملاحظه کرده است. (۲ امتیاز) در غیر این صورت فقط ۱ امتیاز اختصاص می‌یابد.

- مواردی مانند معرفی کامل کتاب همراه با شماره جلد، شماره صفحه و نام نویسنده می‌تواند مصداق اطمینان دادن به داور باشد.

توجه: ذکر پیشینه تحقیق یا پژوهش هم در رابطه با موضوع خطبه و هم در رابطه با خود خطبه مورد پذیرش است.

- محدودیت‌ها: این بخش می‌تواند شامل محدودیت‌هایی اعم از زمان، منابع و عدم درک مفاهیم والای کلام امام باشد. (۲ امتیاز)
- محدودیت اعلام شده باید منطقی و قابل قبول باشد.
- در صورتی که محدودیتی برای شرکت کننده وجود نداشته است اعلام آن الزامی است. و اگر آن را اعلام نکند امتیازی به او تعلق نمی‌گیرد.

۷- اهداف و انگیزه‌ها

- بیان انگیزه و هدف فرد از انتخاب خطبه یا فراز مورد نظر. (۴ امتیاز)
- انگیزه: دانش‌آموز بیان کند که چه انگیزه درونی او را به سمت انتخاب این خطبه کشانده است. به تعبیر دیگر انتخاب این خطبه به کدام نیاز، سؤال و یا دغدغه ذهنی او پاسخ می‌دهد. (۲ امتیاز)
- هدف: دانش‌آموز باید اعلام کند با انجام این تحقیق چه هدفی را دنبال می‌کند و به کجا می‌خواهد برسد و هم‌چنین قصد دارد با ارائه دیدگاه امام در خصوص موضوع مورد نظر چه خدمتی به جامعه بنماید. (۲ امتیاز)
- بیان انگیزه‌ها و اهداف کلی و خارج از موضوع خطبه (مانند: آشنایی بیشتر با نهج‌البلاغه و با کلام امام) مورد پذیرش نیست و انگیزه و هدف فرد باید در فضای موضوع خطبه باشد.

۸- روشن و واضح بودن ارائه مطالب

- الف) ارائه مطالب غنی از نظر محتوایی و تحلیل، تفسیر و بیان استدلال در رابطه با مطالب ذکر شده و حتی‌الامکان با ذکر مثال (۱۲ امتیاز)
- ۱) تفهیم کامل و صحیح کلام از طریق منعقد کردن کامل کلام در حین کنفرانس. (۴ امتیاز)

- مواردی چون ادای جملات پشت سرهم بدون انقطاع نفس و بدون رعایت مکث لازم، بیان ناقص و یا نا مفهوم کلمات و جملات، غلط به کار بردن افعال جمله و یا استفاده از جملات خیلی طولانی به شکلی که فرصت بازگشت ذهنی به ابتدای جمله را برای شنونده سخت کند؛ موجب کسر ۰/۵ امتیاز برای هر مورد خواهد شد.

(۲) بیان دانش آموز باید مستدل، قوی و مناسب باشد. (استدلال عقلی و نقلی، به جا و به موقع). (۲ امتیاز)

- منظور آن است که نوع تحقیق استدلالی باشد نه گزارشی، توصیفی، احساسی و یا شعارگونه، بلکه ادعاهای او همراه با اقامه دلیل باشد. در غیر این صورت ۱ امتیاز تعلق می گیرد.

(۳) اشاره به نظرات امام و مفاهیم اصلی بیان ایشان بر اساس آیات و روایات. ۲ امتیاز.

- استفاده مناسب و درست از آیات و یا سایر بیانات امام در جاهای دیگر اعم از نهج البلاغه و دیگر کتب حدیثی در جهت توضیح و تبیین بهتر کلام امام. (۴) استفاده از شاهد مثال در موضوع کنفرانس و مقایسه آن با شرایط موجود روز. ۲ امتیاز

- این شاهد مثال می تواند بیان یک بیت شعر یا ضرب المثل و یا یک حکایت باشد و یک مورد از موارد مذکور کفایت می کند.

توجه: ارائه مطالب دانش آموزان باید با توجه به مطالب خطبه بیان شده و حالت سخنرانی یا مقاله گویی صرف نداشته باشد. و در صورتی که از مطالب اصلی دور شود یا بدون دلیل مطلب را کش دهد، هر مورد ۰/۵ امتیاز و حداکثر تا ۱ امتیاز کسر خواهد شد.

ب) ذکر بعضی از عبارات مهم فرازهای مورد شرح به صورت عربی (با اعراب صحیح) به همراه ترجمه آنها حداکثر ۲ امتیاز دارد.

۹- شیوایی و جذابیت بیان مطالب

موارد یاد شده زیر از جمله مصادیق شیوایی و جذابیت بیان است که در مجموع دارای ۸ امتیاز می‌باشد:

الف) ارائه سلیس، روان و قابل فهم مطالب با رعایت ساختار جمله‌ها و ترتیب آنها. (۳ امتیاز)

ب) لحن بیان و ارتفاع مناسب صدا هر کدام یک امتیاز دارند. (۳ امتیاز)
- تفاوت لحن دانش‌آموز و ارتفاع صدای او هنگام بیان هر موضوع و تناسب داشتن با آن موضوع. (هنگام خواندن آیات و روایات و شعر؛ زمان بیان جملات سؤالی یا خبری و ...)
- فاخر و باطمینان خواندن آیات و روایات.

- در صورتی که موضوع حماسی است لحن هم باید حماسی باشد یا موضوع اخلاقی لحن احساسی و ...

- نداشتن لرزش و اضطراب در صدا و داد زدن بی‌دلیل و ناگهانی.
ج) مکث بی‌مورد و طولانی و عدم تسریع به موقع در کلام، منجر به کسر (۲ امتیاز) می‌شود.

- نمونه‌هایی چون مکث هنگام مرور کردن مطالب در ذهن، تکرار غیر ضروری برخی جملات و کلمات، نگاه مستمر به یادداشت و ... از مصادیق کسر نمره در این بند خواهد بود. (هر مورد بین ۰/۲۵ تا ۰/۵ نمره بر اساس میزان مکث)

د) استفاده به جا و مناسب از ابزارهای فن بیان مانند حرکت دستان، تقسیم نگاه و ... (۲ امتیاز)

- موارد چون حرکات اضافی و تصنعی دست و بدن، به یک نقطه نگاه مستمر داشتن و ... از مصادیق کسر نمره در این بند است.

۱۰- تناسب مطالب با موضوع

- مطالب ارائه شده باید با موضوع خطبه یکسان و هم‌سو و متناسب باشد و شرح انجام شده حول محور اصلی بحث باشد. دانش‌آموز می‌تواند مواردی از خطبه‌ها و نامه‌ها و یا حکمت‌های دیگر را که از نظر مفهوم و محتوا مکمل بحث باشند را در متن اصلی خود بیاورد. (۸ امتیاز)

- تناسب مطالب اعم از مطلب اصلی، آیات و روایات، اشعار، ضرب‌المثل‌ها و ...

- از هرگونه مطلبی که حاوی القائات سیاسی باشد یا به جهت گرفتن امتیاز حالت شعارزدگی پیدا کند، پرهیز شود.

۱۱- بیان مفردات و واژگان محوری خطبه

برای کسب ۳ امتیاز این بند، دانش‌آموز باید ۲ واژه کلیدی و مهم را از متن عربی خطبه استخراج کند و به بیان موارد زیر بپردازد:

الف) بیان ریشه کلمه و معنای لغوی آن؛

ب) کاربرد و اهمیت آن از نظر امام.

۱۲- نظم در گفتار و سیر منطقی شرح موضوع

- در این مورد، سیر گفتار دانش‌آموز و زنجیروار بودن مطالب ارائه شده از ابتدا تا انتهای شرح مد نظر است. نظم و ترتیب در گفتار بر اساس چینش فرم داوری پیشنهاد می‌گردد. (۴ امتیاز)

- اگر جا به جایی منطقی باشد اشکالی ندارد. مثلاً: بیان محدودیت در انتهای بحث و قبل از پیشنهادات. یا ذکر کلیات و اهداف و انگیزه‌ها حتماً باید در آغاز کنفرانس باشد و مواردی چون پیشنهاد و نتیجه در انتهای بحث بیاید. تا سیر منطقی رعایت شود.

- مدیریت زمان در طول کنفرانس: نه آن‌که در آغاز سخن با آرامش سخن بگوید و در انتها به علت کمبود وقت با سرعت مطالب را بیان کند.

۱۳- استفاده از آیات، روایات و احادیث مرتبط

- در این بخش با ذکر ۳ مورد از آیات، روایات و احادیث به شرط تناسب آنها با موضوع مورد بحث، ۶ امتیاز تعلق می‌گیرد؛ که ۳ امتیاز آن مربوط به تعداد و ۳ امتیاز دیگر مربوط به کیفیت موارد می‌باشد.

- کیفیت می‌تواند شامل هر کدام از این موارد باشد: صحیح خواندن متن عربی آیه، روایت و حدیث (ادای صحیح اعراب‌ها و نه تجوید) و نیز رعایت وقف و ابتدا و همچنین در صورت نخواندن متن عربی، بیان ترجمه و دادن نشانی کامل و دقیق آنها در سوره‌ها و کتاب‌های حدیثی الزامی است.

۱۴- ارائه پیشنهادات کاربردی و عملی

- در این قسمت ذکر حداقل ۲ پیشنهاد متناسب با موضوع خطبه که جنبه کاربردی داشته باشد، لازم است. (۶ امتیاز)

- دانش‌آموز پیشنهادات خود را با مطالعه و اشراف کامل بر موضوع و تفکر و تأمل در مطلب (نه تیتروار و اقتباس شده)، ارائه نماید.

- پیشنهاد باید در خصوص موضوع کنفرانس و فراز انتخابی باشد و پیشنهاد در خصوص کتاب نهج‌البلاغه مورد پذیرش نیست و افزون بر آن پیشنهاد باید عملی بوده و قابلیت اجرا داشته باشد (خارج از توان و قدرت مخاطب پیشنهاد نباشد). و کلی‌گویی نباشد و به جزئیات توجه شود.

۱۵- نتایج حاصله از تحقیق و نتیجه‌گیری کلی

الف) نتایج حاصله از تحقیق (۳ امتیاز): منظور از این بند، جمع‌بندی مطالب اصلی خطبه می‌باشد که میبایست استخراج دیدگاه‌های مطرح شده حضرت امیر (علیه السلام) از متن شرح خطبه انتخابی صورت گیرد و ذکر حداقل ۲ مورد برای کسب ۳ امتیاز لازم و کافی است.

- در واقع می‌توان گفت منظور از این بند جمع‌بندی دیدگاه‌های امام در موضوع مورد بحث است.

ب) نتیجه‌گیری کلی (۵ امتیاز): این بخش استنباط فرد از فرایند کلی شرح بوده و از نظر کیفی باید مرتبط با زندگی اجتماعی و شرایط روز باشد. در نتیجه‌گیری کلی توجه ویژه به ۳ اصل مهم است:

۱. برداشت‌ها و سخنان خود دانش‌آموز مطرح شود.
۲. نتایج، از قالب جملات مطرح شده در خطبه خارج شده و با مسائل روز مبتلا به جامعه تطبیق داده و مقایسه شود.
۳. نتیجه‌گیری، کاملاً مرتبط با موضوع خطبه باشد.

توجه: در نتیجه‌گیری کلی؛ مهم نیست که دانش‌آموز چند مورد ذکر نماید، بلکه با رعایت ۳ اصل فوق، یک نتیجه‌گیری جامع و کامل که حق مطلب را منتقل نماید کافی است. (در واقع؛ کیفیت مد نظر است، نه کمیت).

۱۶- دعای پایانی (۲ امتیاز)

- در یک سخنرانی فصیح و بلیغ لازم است خوب شروع کنیم، خوب ادامه دهیم و خوب به پایان برسانیم. لذا در روز برگزاری مسابقه، دعا برای سلامتی و تعجیل در ظهور امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، شادی روح شهدا و امام خمینی (رحمه الله علیه)، سلامتی، طول عمر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، والدین و اساتید؛ الزامی است.

تذکر: زمان ارائه کنفرانس حداکثر ۱۰ دقیقه می‌باشد و عدم رعایت آن منجر به کسر ۱ امتیاز در هر ۳۰ ثانیه می‌شود و در پایان دقیقه ۱۱ علاوه بر کسر ۲ نمره، دیگر داوری صورت نخواهد گرفت. لازم به ذکر است در دقیقه ۸ اجرای برنامه زمان باقی مانده توسط مجری سالن به دانش‌آموز اعلام می‌شود.

فرم داوری رشته نهج البلاغه

نام و نام خانوادگی: استان: پایه تحصیلی:

موضوع تحقیق:		شماره خطبه:
امتیاز کسب شده	حداکثر امتیاز	ملاک‌های ارزشیابی
	۲	نام و یاد خداوند و درود بر پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام)، تلاوت قرآن، شعر متناسب با موضوع
	۳	آراستگی ظاهر و رعایت پوشش مناسب اسلامی
	۲	ارائه کتبی متن کنفرانس (حداکثر ۲ صفحه) در روز مسابقه
	۲	معرفی خطبه (نام و شماره خطبه)
	۴	ذکر موضوعات فضای حاکم بر خطبه انتخابی
	۶	پیشینه تحقیق (۴) و بیان محدودیت‌ها (۲)
	۴	بیان انگیزه و هدف فرد از انتخاب این خطبه یا فراز خطبه
	۱۲	روشن و واضح بودن ارائه مطالب
	۸	شیوایی و جذابیت بیان مطالب اصلی
	۸	تناسب مطالب با موضوع
	۳	بیان مفردات و واژگان محوری خطبه (۲ مورد)
	۴	نظم در گفتار و سیر منطقی موضوع
	۶	استفاده از آیات و روایات و احادیث مرتبط (حداقل ۴ مورد)
	۶	ارایه پیشنهادها کاربردی و عملی مرتبط با موضوع خطبه (حداقل ۲ مورد)
	۸	نتایج حاصل از تحقیق (۳) امتیاز و نتیجه‌گیری کلی از تحقیق (۵) امتیاز
	۲	دعای پایانی
	۸۰	نمره شفاهی
	۲۰	نمره کتبی
	۱۰۰	جمع کل (کتبی و شفاهی)

امتیاز کسب شده:

امضاء:

نام و نام خانوادگی داور:

تاریخ:

حدود و محتوای مسابقه صحیفه سجادیه

مرحله چهارم (کشوری)	مرحله سوم (استان)	مرحله دوم (منطقه)	مرحله اول (آموزشگاه)	رتبه تحصیلی	دوره تحصیلی
ندارد	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح دعای ۱۵ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۱۵ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۱۵ صحیفه سجادیه	هفتم	متوسطه اول
ندارد	زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح دعای ۲۴ صحیفه سجادیه	زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۲۴ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۲۴ صحیفه سجادیه	هشتم	
ندارد	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح دعای ۶ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۶ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۶ صحیفه سجادیه	نهم	

ندای رحمت

مؤسسه دوم	اول مؤسسه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۱ الی ۱۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۱ الی ۱۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۱ الی ۱۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۱ الی ۱۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه
	دوم مؤسسه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۱۱ الی ۲۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۱۱ الی ۲۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۱۱ الی ۲۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۱۱ الی ۲۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه
	سوم مؤسسه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۲۱ الی ۳۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح فراز ۲۱ الی ۳۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۲۱ الی ۳۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه فراز ۲۱ الی ۳۰ دعای ۲۰ صحیفه سجادیه
	چهارم مؤسسه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح دعای ۴ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام)، دعاخوانی، ترجمه، شرح و توضیح دعای ۴ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۴ صحیفه سجادیه	پرتوی از زندگی نامه امام سجاد (علیه السلام) و ترجمه دعای ۴ صحیفه سجادیه

تذکر: استفاده از منابعی غیر از محتوای اعلامی اداره کل قرآن، عترت و نماز در
مراحل آموزشگاهی و منطقه‌ای ممنوع می‌باشد.

- تصمیم‌گیری در خصوص کاهش مقدار محتوای مسابقات مراحل آموزشگاهی و منطقه‌ای به عهده استان است.
- جهت آمادگی هرچه بیشتر دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود مسابقات مرحله منطقه‌ای نیز همانند مرحله استانی برگزار گردد.

آیین‌نامه‌ی داوری مسابقه صحیفه سجادیه:

کیفیت اجرای برنامه در روز مسابقه بدین ترتیب است که شرکت‌کننده می‌بایستی دو قرعه انتخاب نماید؛ یکی قرعه‌ی نوبت اجرای برنامه و دیگری قرعه‌ی فراز یا فرازهای دعا. در نتیجه شرکت‌کننده بعد از انتخاب قرعه‌های خود و قرار گرفتن در جایگاه، ابتدا اقدام به معرفی خود نموده، سپس فراز یا فرازهای معین شده را از روی برگه می‌خواند. پس از آن به صورت خلاصه راجع به زندگی‌نامه‌ی امام سجاد (علیه السلام) و کتاب نورانی صحیفه سجادیه توضیحاتی ارائه نموده و در نهایت، فراز یا فرازهای قرعه را تشریح می‌نماید.

۱ - کیفیت حضور در صحنه شامل موارد ذیل می‌شود:

الف: رعایت موازین شرعی و پوشش اسلامی، ۳ امتیاز دارد (در خصوص خواهران کسانی که پوشش کامل و برتر را داشته باشند امتیاز کامل را می‌گیرند). در مجموع عدم رعایت این بند منجر به کسر تا ۲ امتیاز می‌شود.

ب: آرامش و طمأنینه و تسلط بر جایگاه، که ۳ امتیاز دارد و به کسی تعلق می‌گیرد که بعد از ۳۰ ثانیه از شروع برنامه دیگر مضطرب نبوده، لرزش صدا، حرکات اضافی و ... نداشته و تا پایان برنامه این شرایط را حفظ کند. در صورت عدم رعایت این موارد تا ۲ امتیاز قابل کسر می‌باشد.

۲- حسن آغاز سخن، ۴ امتیاز به شرح ذیل دارد:

- اگر دانش‌آموزی فقط به «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» و عبارت کوتاهی مثل «صَلَّى اللَّهُ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ...» بسنده نماید، ۳ امتیاز به او تعلق می‌گیرد.

- چنانچه دانش‌آموزی عبارتهای فوق‌الذکر را در قالب نظم، نثر یا متون عربی زیبایی هم بیان نماید، امتیاز کامل (۴ امتیاز) به او تعلق می‌گیرد.
- چنانچه دانش‌آموزی علاوه بر عبارتهای فوق‌الذکر جملاتی در قالب نظم، نثر یا متون عربی زیبا و مرتبط با موضوع دعا هم بیان نماید، امتیاز کامل (۴ امتیاز) به او تعلق می‌گیرد.
- اگر دانش‌آموزی کلیه موارد را فقط به فارسی بیان کند، (مثلاً بگوید: به نام خدا و با درود بر پیامبر و ...) ۲ امتیاز و یا بیان فارسی را در قالب نظم و نثر زیبا بیان کند؛ ۳ امتیاز به او تعلق می‌گیرد.

۳- دعا خوانی:

الف) خواندن صحیح دعا توسط شرکت‌کننده ۷ امتیاز دارد که به موارد زیر اختصاص می‌یابد: در وهله اول روخوانی دعا و ادای صحیح الفاظ و عبارات، بسیار مهم است. زیرا زبان عربی به شکلی است اگر یک فته یا کسره یا ادای حروف مراعات نشود معانی آنها نیز تغییر می‌کند. در نتیجه اگر در زمان مسابقه شرکت‌کننده‌ای کلمه‌ای را اشتباه ادا کند ۱ و در صورت اصلاح فقط ۰/۵ امتیاز کسر می‌گردد. هم‌چنین اگر اشتباه در ادای اعراب باشد، ۰/۵ و در صورت اصلاح فقط ۰/۲۵ امتیاز کسر می‌گردد. هم‌چنین وقف و ابتدا باید رعایت شود یعنی در دعا خوانی باید جملات را از جایی شروع کنیم و به جایی ختم نماییم که معنا و مفهوم جملات کامل باشد؛ در غیر این صورت معنای جمله تغییر یافته و یا ناقص می‌شود. لذا عدم رعایت وقف و ابتدا در هر مورد منجر به کسر ۰/۵ امتیاز می‌شود.

ب) با آهنگ و سبک خاص خواندن دعا (۳ امتیاز): منظور از آهنگ و سبک خاص در دعا، صوت حزین است. در این خصوص رعایت شروع، اوج و فرود مناسب توصیه می‌گردد.

ج) تسلط بر ترجمه: (۶ امتیاز) دانش‌آموز شرکت‌کننده با توجه به تقسیم‌بندی عبارات در هر فراز، مفهوم و ترجمه آن عبارات را بیان کند. در بیان ترجمه نیز باید دانش‌آموز سعی کند معانی دعا را با طمأنینه و جذابیت هر چه تمام‌تر بخواند.

- در هر مورد اشتباه ۰/۵ نمره و در صورت تصحیح ترجمه ۰/۲۵ کم می‌شود.

۴- معرفی امام سجاد (علیه السلام) و صحیفه سجادیه (۸ امتیاز):

- در این قسمت دانش‌آموز به‌طور خلاصه به معرفی شخصیت امام سجاد (علیه السلام) می‌پردازد که دارای ۶ امتیاز می‌باشد و در ادامه کتاب صحیفه سجادیه را معرفی می‌نماید که دارای ۲ امتیاز می‌باشد. لازم به ذکر است که در این جا باید نحوه شیوایی بیان و چگونگی ارائه مطالب مرتبط و اصلی نیز مورد توجه قرار گیرد.

- با توجه به مدت کوتاه ۱۰ دقیقه برای ارائه مطالب لازم است متسابق با توجه به فراز تعیین شده زمان خود را مدیریت نماید. لذا مهم کیفیت مطالب می‌باشد، نه کمیت آنها.

۵- کیفیت بیان مطالب مرتبط با قرعه‌فرازهای دعا:

الف- بیان شرح موضوع و مفاهیم اصلی مرتبط: مطالب ارائه شده باید با موضوع دعا یکسان و هم‌سو و متناسب باشد و شرح انجام شده حول محور اصلی بحث باشد. دانش‌آموز می‌تواند مواردی از آیات، روایات و ادعیه دیگر را که از نظر مفهوم و محتوا مکمل بحث باشند را در متن اصلی خود بیاورد. (۱۵ امتیاز)

- چنانچه فراز مربوطه دارای شرح طولانی است، دانش‌آموز باید به تیتريهای مهم اشاره کرده و مختصری از مطالب مهم آنها را شرح دهد. و یا آن‌که تعدادی از بخش‌های مهم را انتخاب و شرح دهد اما لازم است اشاره کند

که به علت طولانی بودن شرح و وقت کم، کدام بخش‌ها را شرح داده و از کدام یک صرف نظر می‌کند. پس انتخاب مطالب و مدیریت زمان در این بخش بسیار حائز اهمیت است.

- لازم به ذکر است تکرار به جهت تاکید مطلب اشکالی ندارد اما اگر دانش‌آموز کلمه یا مطلب خاصی را بدون جهت تکرار کند باید ۰/۵ امتیاز از او کسر گردد.

ب- شیوایی بیان، رسا بودن و جذابیت مطالب که ۷ امتیاز دارد شامل استفاده از ابزارهای فن بیان است.

موارد یاد شده زیر از جمله مصادیق شیوایی و جذابیت بیان است:

- ارائه سلیس، روان و قابل فهم مطالب با رعایت ساختار جمله‌ها و ترتیب آنها. (۳ امتیاز)

- لحن بیان و ارتفاع مناسب صدا هر کدام یک امتیاز دارند. (۲ امتیاز)

- باطمینان بیان کردن مطالب.

- ذمکت بی‌مورد و طولانی و عدم تسریع به موقع در کلام، منجر به کسر (۲ امتیاز) می‌شود.

- نمونه‌هایی چون مکث هنگام مرور کردن مطالب در ذهن، تکرار غیر ضروری برخی جملات و کلمات و ... از مصادیق کسر نمره در این بند خواهد بود. (هر مورد بین ۰/۲۵ تا ۰/۵ نمره براساس میزان مکث)

- هنگام اجرای برنامه استفاده از هرگونه یادداشت و جزوه ممنوع می‌باشد.

- استفاده به جا و مناسب از ابزارهای فن بیان مانند حرکت دستان، تقسیم نگاه و ... (۲ امتیاز)

- مواردی چون حرکات اضافی و تصنعی دست و بدن، به یک نقطه نگاه مستمر داشتن و ... از مصادیق کسر نمره در این بند است.

ج- استناد به آیات و احادیث مطرح در شرح دعا باعث کسب ۶ امتیاز می‌گردد. در این بخش با ذکر ۳ مورد از آیات، روایات و احادیث به شرط تناسب آنها با موضوع مورد بحث، ۶ امتیاز تعلق می‌گیرد؛ که ۳ امتیاز آن مربوط به تعداد و ۳ امتیاز دیگر مربوط به کیفیت موارد می‌باشد.

- کیفیت می‌تواند شامل هر کدام از این موارد باشد: صحیح خواندن متن عربی آیه و روایت (در صورت عدم رعایت ۰/۵ نمره و در صورت تصحیح ۰/۲۵ کسر می‌شود).

د- نتیجه‌گیری: این بخش استنباط فرد از فرایند کلی شرح دعا بوده (نه فراز یا فرازهای انتخابی) و از نظر کیفی باید مرتبط با زندگی اجتماعی و شرایط روز باشد که دارای ۸ امتیاز است. در نتیجه‌گیری کلی توجه ویژه به ۳ اصل مهم است:

۱. برداشت‌ها و سخنان خود دانش‌آموز مطرح شود.

۲. نتایج، از قالب جملات مطرح شده در دعا خارج شده و با مسائل روز مبتلا به جامعه تطبیق داده و مقایسه شود.

۳. نتیجه‌گیری، کاملاً مرتبط با موضوع دعا باشد.

توجه: در نتیجه‌گیری کلی؛ مهم نیست که دانش‌آموز چند مورد ذکر نماید، بلکه با رعایت ۳ اصل فوق، یک نتیجه‌گیری جامع و کامل که حق مطلب را منتقل نماید کافی است. (در واقع؛ کیفیت مد نظر است، نه کمیت).

- در مجموع ۴ امتیاز به متسابق تعلق می‌گیرد که نتیجه‌گیری کرده باشد و ۴ امتیاز باقی مانده مربوط به کیفیت نتیجه‌گیری می‌باشد.

ه- پیشنهادات: در این قسمت ذکر حداقل ۲ پیشنهاد متناسب با موضوع دعا که جنبه کاربردی داشته باشد، لازم است. (۸ امتیاز)

- دانش‌آموز پیشنهادات خود را با مطالعه و اشراف کامل بر موضوع و تفکر و تأمل در مطلب (نه تیتروار و اقتباس شده)، ارائه نماید.

- یکی از پیشنهادات باید در خصوص موضوع دعا و دیگری در خصوص رفع مهجوریت کتاب صحیفه سجادیه بوده و افزون بر آن پیشنهاد باید عملی و قابلیت اجرا داشته باشد (پیشنهاد خارج از توان و قدرت مخاطبین نباشد).
 ی- دعای پایانی (۲ امتیاز): در یک سخنرانی فصیح و بلیغ لازم است خوب شروع کنیم، خوب ادامه دهیم و خوب به پایان برسانیم. لذا در روز برگزاری مسابقه، دعا برای سلامتی و تعجیل در ظهور امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، شادی روح شهدا و امام خمینی (رحمه الله علیه)، سلامتی و طول عمر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، والدین و اساتید؛ الزامی می‌باشد.

تذکر: زمان ارائه توضیحات حداکثر ۱۰ دقیقه می‌باشد و عدم رعایت آن منجر به کسر یک امتیاز در هر ۳۰ ثانیه می‌شود. لازم به ذکر است در دقیقه ۸ اجرای برنامه، زمان باقی‌مانده توسط مجری سالن مسابقه، به دانش‌آموز اعلام می‌گردد.

فرم داوری مسابقه صحیفه سجاده

نام و نام خانوادگی: استان: پایه تحصیلی:

ردیف	ملاک‌های ارزشیابی	امتیاز حداکثر	امتیاز کسب شده
۱	کیفیت حضور در صحنه	۳	
	رعایت موازین شرعی و پوشش اسلامی	۳	
۲	حسن آغاز سخن	۴	
	نام و یاد خدا، پیامبر (صلی اله علیه و آله وسلم) و ائمه معصومین (علیهم السلام)	۴	
۳	دعا خوانی	۷	
	صحيح خوانی دعا	۳	
	با آهنگ و سبک خاص	۶	
۴	معرفی امام سجاده (علیه السلام) و صحیفه سجاده	۸	
	معرفی اجمالی امام سجاده (علیه السلام) و صحیفه سجاده	۸	
۵	کیفیت بیان مطالب مرتبط با قرعه‌ی فرازهای دعا	۱۵	
	شیوایی بیان، رسابودن و جذابیت مطالب	۷	
	استناد به آیات و احادیث مطرح در شرح دعا	۶	
	نتیجه‌گیری	۸	
	پیشنهادات	۸	
	دعای پایانی	۲	
	جمع امتیاز شفاهی	۸۰	
	جمع امتیاز کتبی	۲۰	
	جمع کل (کتبی و شفاهی)	۱۰۰	

نام و نام خانوادگی داور: امتیاز کسب شده: تاریخ: امضاء:

حدود و محتوای بخش دعاخوانی مسابقه مداحی

ادعیه و زیارات مسابقه به تفکیک مراحل				دوره تحصیلی
کشوری	استانی	منطقه‌ای	آموزشگاهی	
ندارد	فرازهایی از دعای کمیل	فرازهایی از دعای توسل	فرازهایی از زیارت عاشورا	دوره اول متوسطه (پایه‌های هفتم، هشتم و نهم)
فرازهایی از زیارت جامعه کبیره	فرازهایی از دعای ندبه	فرازهایی از زیارت امین‌الله	فرازهایی از زیارت عاشورا	دوره دوم متوسطه (پایه‌های اول، دوم، سوم و چهارم)

آیین‌نامه داوری مسابقه مداحی:

کیفیت اجرای برنامه در روز مسابقه بدین ترتیب است که شرکت کننده می‌بایستی دو قرعه انتخاب نماید؛ یکی قرعه‌ی نوبت اجرای برنامه و دیگری قرعه‌ی فراز یا فرازهای دعا یا زیارت‌نامه. در نتیجه شرکت کننده بعد از قرار گرفتن در جایگاه، خود را معرفی کرده، سپس شروع به خواندن فراز دعا یا زیارت‌نامه‌ی مشخص شده نموده؛ پس از آن برنامه مدح یا مرثیه خود را اجراء می‌نماید. لازم به ذکر است بخش دعاخوانی از برنامه مدح یا مرثیه کاملاً جدا می‌باشد.

الف) دعاخوانی

۱- صحیح‌خوانی (۹ امتیاز):

الف: در صورت حذف، اضافه، جابه‌جایی یا تغییر یک یا بیش از یک کلمه اعم از عبارت یا سطر (هر مورد ۱ امتیاز کسر می‌شود).

تذکره ۱: در تمام موارد مذکور، در صورت اصلاح پیش از تجدید نفس، فقط (۵/۱۰ امتیاز) کسر می‌شود.

ب: در صورت حذف، اضافه و تبدیل کردن صداها به یکدیگر؛ مانند تبدیل صدای کوتاه به صدای کوتاه دیگر؛ تبدیل صدای کوتاه به صدای کشیده و

بالعکس و خطا در صله‌های ضمیر؛ حذف و اضافه کردن تشدید و تنوین، اختلال در تلفظ تشدید، وصل به سکون، وقف به حرکت و رعایت نکردن وقف به اسکان یا ابدال، حذف، اضافه یا تغییر حرف. (هر مورد تا ۰/۷۵ امتیاز کسر می‌شود)

تذکر ۲: در تمام موارد مذکور، در صورت اصلاح پیش از تجدید نفس، فقط (حداکثر تا ۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

تذکر ۳: تکرار یک خطا در تمام موارد مذکور، موجب کسر مجدد امتیاز به همان میزان خواهد شد.

۲- شروع و فرود (۳ امتیاز): عدم رعایت اولویت‌های وقف (وصل و ابتدا)، تکرار بدون دلیل عبارت و اضافه یا حذف کلمه یا عبارت و نهایتاً، مکث طولانی و برهم زنده‌نظم دعا هر کدام منجر به کسر ۰/۵ امتیاز می‌گردد. تذکر: اگر تکرار برای اصلاح اغلاط اعرابی، حرفی و کلمه‌ای باشد، موجب کسر امتیاز نخواهد شد.

ب) اصوات و الحان

- زیبایی صدا (۵ امتیاز): هر فردی از استعدادهای خدادادی خاصی برخوردار است و باید با تلاش و کوشش، استعداد نهفته خود را شکوفا سازد. صدایی که از دهان مداح بیرون می‌آید بیانگر نوع رفتار و سطح انرژی او می‌باشد. مهم این نیست که صحبت و آواز مداح بهترین یا مشابه کسی باشد، مهم این است که منحصر به فرد و مربوط به خودش باشد و نشان دهد که او کیست و چه چیز خاصی در وجودش است.

- استفاده درست از تحریرها (۷ امتیاز): تحریر همان چیزی است که عوام به آن چه‌چه می‌گویند اما اصطلاح آوازی آن تحریر است. در واقع تحریر صوتی آهنگین است که از عبور هوا و ارتعاش تارهای صوتی به وجود می‌آید و می‌تواند شکل‌های مختلف به خود بگیرد. از نظر تکنیکی تحریرها باید دارای این خصوصیات باشند: بدون خش، متعادل بودن از نظر شدت و

ضعف، روانی و خوش حالت بودن، نگه داشتن اندازه استفاده از تحریرها و رعایت زمان‌بندی مناسب تحریرها از نظر کشش‌ها و سرعت تحریر.

- شروع، اوج و فرود مناسب (۱۰ امتیاز): برای این که یک مداح شروع، اوج و پایانی مناسب داشته باشد باید پیش از خواندن، مطالب را تمرین و تکرار کند، آرامش خاطر و جسم داشته باشد، پیش از خواندن از ائمه (علیهم‌السلام) کمک بگیرد، مداحی را با نام خدا و صفات مبارکش آغاز کند، مداحی را بدون مقدمه چینی و زمینه‌سازی شروع نکند، بعد از اتمام مداحی دعا کردن را فراموش نکند و ...

- معمولاً مرثیه یا مدیحه سرایی دارای سه مرحله که عبارتند از: مقدمه، اوج و فرود. وجود مقدمه در آغاز مداحی الزامی است. مداح بعد از مقدمه به مرحله اوج می‌رسد که در اینجا نباید فوراً تن صدا را بالا ببرد، بلکه با صدای پایین شروع کرده، بعد به سمت اوج‌گیری رفته و تن صدا را کاملاً بلند کرده و اوج خواندن را اجرا می‌کند. مداح بعد از مرحله اوج به مرحله‌ی فرود می‌رسد که نباید آن را طولانی کند. لازم به ذکر است، تناسب بین شروع، اوج و فرود بایستی رعایت گردد.

- سبک مداحی (استفاده از سبک‌های سنتی) (۵ امتیاز): در مورد سبک مداحی به بیان بخشی از فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اکتفا می‌کنیم. ایشان می‌فرمایند: «به جوان‌ها توصیه می‌کنم، شیوه‌های پیشکسوتان را بکلی کنار نگذارند؛ دست نکشند. من با نوآوری موافقم؛ نوآوری هیچ اشکالی ندارد؛ اما اگر بخواهید در این نوآوری کمال پیدا کنید، بایستی این نوآوری در امتداد شیوه گذشتگان باشد. یک طبقه ساخته‌اند، شما روی آن طبقه یک طبقه بسازید ...؛ آن وقت بنا می‌شود مرتفع و الا یکی ساخت، شما بیایی خراب کنی، یک طبقه بسازی؛ یکی دیگر بیاید آن را که شما ساختی، خراب کند، باز یک طبقه بسازد، همیشه همان یک طبقه خواهید ماند. محسنات اساتید، پیشکسوت‌ها و کسانی را که در این کار از شما یک پیراهن بیشتر

پاره کرده‌اند، یاد بگیرید و چیزی بر آن اضافه کنید شیوه‌های جدید، این جوری درست بشود خوب است».

- تلفیق لحن و شعر (۸ امتیاز): شناخت شعر و قالب‌های شعری (قصیده، غزل، مثنوی، رباعی و دو بیتی و ...)، وزن‌های هر قالب، صنایع و آرایه‌های شعری و همه و همه برای یک مداح امری ضروری است و باید به این نکته توجه کرد که هر شعر و قالبی دارای وزن و ریتم خاصی است و وزن‌های مختلف شعر جدا از معنایی که در آن نهفته است، تأثیر عاطفی متفاوتی دارند. هر قدر مداح با شعر و علوم مرتبط با آن آشنا باشد، بهتر و صحیح‌تر می‌تواند از ظرفیت صدای خود استفاده کند و با تغییر در لحن خود، نسبت به القای مفاهیم مورد نظر شاعر و فیض رسانی به مجلس، موفق‌تر عمل کند. تولید لحن و تن صداهای مختلف صدای مداح را زنده می‌کند و حق شعر را ادا می‌کند. وقتی از شجاعت حضرت علی (علیه‌السلام) گفته می‌شود باید با صدایی محکم و لحنی حماسی و صدایی درشت کلمات را ادا کرد. برای زبان حال باید خیلی احساسی و عاطفی کلمات را بیان کرد. بعضی فرازهای مرثیه باید دارای حزن و اندوه باشد.

ج) مدح یا مرثیه

- انتخاب اشعار و متن مناسب (۱۰ امتیاز): در خصوص انتخاب شعر و نثر مناسب باید به دو مورد توجه کرد. یکی به مناسبت خواندن، یعنی مداح، روضه یا مولودی ایام مسابقات را بخواند. همان گونه که در روایات آمده است، شیعیان واقعی کسانی هستند که با شادی و سرور اهل بیت (علیهم‌السلام) شاد و در غم و اندوه آنها محزون هستند و نکته دیگر که بسیار مهم است و ما در این اینجا به فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) استناد می‌کنیم؛ ایشان می‌فرمایند: «مداح‌ها بدانند چه می‌خوانند و چه می‌گویند. امروز هم پول می‌دهند و می‌گویند به ابتدال بکشید و اسلام را قذح کنید و اهل بیت (علیهم‌السلام) را مورد مذمت قرار بدهید و شیعه را خراب کنید. مبدا

پانصدنفر، هزار نفر، گاهی ده هزار نفر در جلسه‌ای جمع شوند و یک ساعت برای آنها نغمه سرایی شود؛ اما چیزی به آنها داده نشود. شما در این یک ساعت می‌توانید نکات زیادی را با شعر خوب منتقل کنید...».

- مرثیه یا مولودیه و بیان مستندات (۱۰ امتیاز): اگر مداح در بین خواندن به مطلب خاصی اشاره کرد باید سند آن را ذکر کند تا هم شنوندگان بتوانند به گفته‌های او اعتماد کنند و هم اگر شخصی خواست گفته‌های مداح را در جای دیگری نقل کند، مدرکش را بداند.

تذکر: گریز زدن: یکی از فنون مداحی در مرثیه خوانی و مولودی خوانی گریز زدن است. در مولودی خوانی هر گونه خارج شدن از حیطه مولودی و اشاره به بعضی وقایع دیگر، اعم از مرثیه و غیر آن را گریز زدن می‌گویند مثلاً در بیان اشاره به داستان ولادت، مداح اشاره به گوشه‌ای از زندگانی یا شهادت نیز داشته باشد. توجه به این نکته ضروری است که در مولودی‌ها نباید گریز به مرثیه طولانی و به یک امر مستقل تبدیل شود و مجلس جشن را به مجلس عزا تبدیل کند، بلکه باید در همان حالت انتزاعی و اشاره‌ای خود، باقی بماند.

- حفظ اشعار (۷ امتیاز): از امتیازهای یک مداح خوب آن است که سعی کند مطالبش را از قبل حفظ کند تا موقع خواندن دچار اشکال نشود. البته می‌تواند بعضی از اشعار یا تیترا مطالب را یادداشت کرده و همراه داشته باشد. ولی خواندن تمام مطالب از روی کاغذ یا کتاب کار صحیح و درستی نیست. هم‌چنین حفظ شعر دارای محاسنی است که به آنها اشاره می‌کنیم: مداحی که از حفظ شعر می‌خواند، تسلط بیشتری بر احوال خود و مستمع اش دارد؛ کسی که شعر را از بر کرده است با خاطری آسوده‌تر و مطمئن‌تر میکروفون را در دست می‌گیرد و اضطرابش کمتر است؛ اگر مداح شعر را حفظ باشد موجب می‌شود که وقتی مرثیه‌ای می‌خواند، هر جا که مرثیه با شعری که حفظ است، مطابقت پیدا کرد، آن شعر را بخواند و اثر بیشتری در مجلس به جا بگذارد و ...

- تسلط بر اجرای برنامه (۷ امتیاز): یک مداح خوب باید بر موضوع و محتوا تسلط کافی داشته باشد. به طوری که بداند در آغاز و مقدمه چه مطالبی و در اوج و فرود چه مطالبی را باید بیان کند. خلاصه این که پیش از مداحی، فکر نماید که چگونه مولودی یا مرثیه را آغاز کرده و چگونه ادامه و به پایان ببرد.

(د) اصول و فنون:

- رعایت موازین شرعی و پوشش مناسب (۴ امتیاز): حفظ ظاهر برای مداح خیلی مهم است، چرا که حالت الگو و سرمشق برای دیگران دارد. پس مداح باید لباس غیر متعارف نپوشد و از لباس، انگشتر، گردن بند و آرایشی استفاده نکند که دارای نمادهای غربی و نامشخص باشد.

- رعایت وقت مقرر (۴ امتیاز): مداح باید وقت شناس باشد؛ یعنی قبل از این که برنامه اش را شروع کند بداند چند دقیقه وقت دارد که طبق وقتش برنامه ریزی برای مطالبش داشته باشد و آن چنان ورزیده باشد که اگر به او ۳ یا ۳۰ دقیقه وقت دادند، در هر دو حالت بتواند بدون هیچ مشکلی بخواند. تذکر: زمان اجرای کل برنامه حداکثر ۱۰ دقیقه می باشد و عدم رعایت آن منجر به کسر یک امتیاز در هر ۳۰ ثانیه می شود. لازم به ذکر است در دقیقه ۸ اجرای برنامه، زمان باقی مانده توسط مجری سالن مسابقه، به دانش آموز اعلام می گردد.

- دعای پایانی (۴ امتیاز): روز برگزاری مسابقه مداحی، دعا برای سلامتی و تعجیل در ظهور امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، شادی روح شهدا و امام خمینی (رحمه الله علیه)، سلامتی، طول عمر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، والدین و اساتید؛ الزامی می باشد.

- تأثیر در اجرا (۷ امتیاز): برای این که مداح بتواند در مصیبت، حزن و اندوه و در ولادت، شادی بیشتری بر جلسه حاکم کند رعایت چند نکته ضروری است: در ابتدا سوز و حال گریه را از خدا و معصومین (علیهم السلام) طلب کند؛ سعی کند مصیبت وارد شده بر امامان را برای حضار مجسم کند؛ اگر

خودش هنگام خواندن مرثیه گریه نمی‌کند، لااقل حالت گریه به خود بگیرد.
خلاصه آنچه از دل برآید لاجرم بر دل نشیند.

فرم داوری رشته مداحی

نام و نام خانوادگی: استان: پایه تحصیلی:

موضوع مداحی	ملاک‌های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
دعاخوانی	صحیح خوانی	۹	
	شروع و فرود	۳	
اصوات و الحان	زیبایی صدا	۵	
	استفاده درست از تحریرها	۷	
	شروع، اوج و فرود مناسب	۱۰	
	استفاده از سبک‌های سنتی	۵	
	تلفیق لحن و شعر	۸	
مدح یا مرثیه	انتخاب اشعار و متن مناسب	۱۰	
	مرثیه یا مولودیه و بیان مستندات	۱۰	
	حفظ اشعار	۷	
	تسلط بر اجرای برنامه	۷	
اصول و فنون	رعایت موازین شرعی و پوشش مناسب	۴	
	رعایت وقت مقرر	۴	
	دعای پایانی	۴	
	تأثیر در اجرا	۷	
جمع کل		۱۰۰ امتیاز	

امتیاز کسب شده:

امضاء:

نام و نام خانوادگی داور:

تاریخ:

دستورالعمل مسابقات نماز

مسابقات اذان:

- این مسابقات در دو بخش؛ اذان شفاهی و صحیح خوانی نماز براساس آیین نامه و فرم‌های داوری مندرج در کتاب برگزار می‌شود.

مسابقات احکام:

- محتوای کتبی و عملی مسابقات احکام ویژه دختران و پسران متوسطه اول از مرحله آموزشگاه تا استان، کتاب احکام «پسران آفتاب» و کتاب احکام «دختران آسمان» چاپ منادی تربیت؛
- محتوای کتبی و عملی مسابقات احکام ویژه دختران و پسران متوسطه دوم از مرحله آموزشگاه تا استان کتاب احکام «راه سبز پسران» و کتاب احکام «راه آسمان دختران» چاپ منادی تربیت؛
- مرحله کشوری؛ علاوه بر کتب مذکور، سرفصل یا سوالات تعیین شده از رساله مراجع عظام که در هر سال در سایت اقامه نماز اعلام می‌شود خواهد بود.

مسابقات انشای نماز:

- آزمون کتبی مسابقه انشای نماز از جزوه «شیوه‌های نگارش» تألیف استاد ارجمند جناب حجت الاسلام محدثی خواهد بود که در سایت اقامه نماز بارگذاری شده است؛
- شرکت کنندگان می‌بایست به نوشتن انشاء با موضوعات مرتبط با نماز بپردازند؛
- صحت قرائت نماز با شرایط مندرج در دستورالعمل مسابقات برگزار می‌شود.

صحیح خوانی نماز (صحت قرائت، تجوید و فصاحت)

صحت قرائت نماز؛ (۱۴ امتیاز)

۱. به ازای هر غلط اعرابی یا کلمه‌ای (۱ امتیاز) کسر می‌شود و در صورت اصلاح (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

۲. تلفظ غلط مخارج حروف خاص عربی (ح، غ، ص، ض، ط، ظ، ذ، ع، ق) در هر مورد (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

تبصره: تکرار غلط‌های اعرابی، کلمه‌ای و تلفظ حروف در صورتی که عیناً تکرار شود برای بار اول (۰/۵ امتیاز) و در صورت تکرارهای بعدی (۱ امتیاز) کامل کسر می‌شود.

۳. کشش حرکات کوتاه مانند: «ک» در «شَرِیکَ لَه» و کوتاه کردن حروف مدی مانند: «هو» در «وَحْدَهُ لَا» در هر مورد (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

۴. وقف به حرکت و وصل به سکون (مانند فی الدنيا حسنه و فی الآخرة) در هر مورد (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

۵. فصاحت حروف و حرکات: ادای حروف و تلفظ روان و حرکات آنها بر اساس لهجی فصیح عربی و نداشتن تکلف هنگام قرائت نماز.

۶. تفخیم حروف «خ، ق، غ، ض، ص، ط، ظ، ر» مشدد باید به صورت درشت و پرحجم ادا شود و حروف مابقی باید نازک (ترقیق) ادا شود و در صورت رعایت نکردن هر کدام (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

۷. کشش مدهای واجب (مد متصل و لازم) و توازن مدهای مستحب (مد منفصل) ضروری است و در صورت رعایت نکردن هر کدام (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

۸. عدم کشش حروف غنوی در «ن» و «م» مشدد به میزان دو حرکت، باعث کسر (۰/۵ امتیاز) در هر مورد می‌شود.

۹. اگر در مواردی که نباید قلقله کرد، «ق، ط، ب، ج، د» حروف ساکن قلقله شود و یا بالعکس آن، (۰/۵ امتیاز) کسر می‌شود.

صوت: (۲ امتیاز)

۱. وضوح و صافی صدا دارای (۱ امتیاز) بوده و شامل: عدم اضطراب، لرزش، خش، (دم و بازدم)، گرفتگی، صنعی بودن صدا، می باشد.
۲. زیبایی صدا دارای (۱ امتیاز) و شامل ملاحظت و گیرایی صوت می باشد.

لحن: (۲ امتیاز)

۱. هماهنگی لحن و معنا دارای (۱ امتیاز) و شامل (تطابق لحن با معنا) است.
۲. نظم قرائت دارای (۱ امتیاز) بوده و شامل (توازن سرعت در طول قرائت نماز) است.

آداب و نظم حرکات نماز

- آداب و نظم حرکات نماز (آرامش و طمأنینه، قیام، رکوع، سجود، قعود)
- امتیازات هر یک از این موارد بر اساس واجبات و مستحبات ذکر شده در توضیح المسائل مراجع معظم تقلید است و کلاً دارای (۲ امتیاز) می باشد.

مواد مسابقات اذان

امتیاز	مواد	ردیف
۲۰	لحن	۱
۳۰	تجوید و صحت قرائت اذان	۲
۳۰	صوت	۳
۲۰	صحیح خوانی نماز	۴
۱۰۰	جمع امتیاز	۵

لحن:

- ملاک لحن در اذان، لحن عربی است و کلیه امتیازات و ضوابط بر اساس لحن عرب محاسبه می‌گردد.

تجوید:

- به ازای هر غلط تجویدی درجه یک مانند عدم رعایت مخارج و صفات و احکام ۱ نمره کسر می‌گردد و در صورت تکرار همان غلط به ازای هر مورد یک نمره کسر می‌شود و در مجموع سه نمره کسر می‌شود.

- به ازای هر غلط تجویدی درجه دو مانند نقصان در صفات و احکام و ... به نسبت نقصان ۰/۲۵، ۰/۵ - ۰/۷۵ با تشخیص داور کسر می‌گردد.

- کشیدن حروف مدی ولو این‌که سبب نداشته باشند، به شرط رعایت توازن در تمامی اذان مانعی ندارد مانند کشیدن حرف الف (حرف الف در لفظ جلاله الله در جمله الله اکبر).

- به ازای هر مورد نفس کشیدن در میان هر عبارت ۲ نمره کسر می‌گردد.

صحت اذان:

- به ازای هر غلط اعرابی و حرفی ۲ امتیاز کسر می‌شود.

- به ازای هر غلط کلمه‌ای (کم یا اضافه کردن کلمه یا بیش از یک غلط اعرابی در کلمه) ۳ نمره کسر می‌شود.

- در اغلاط اعرابی در صورت اصلاح با یک نفس یک امتیاز کسر می‌گردد و در صورت تکرار غلط اعرابی ۳ امتیاز در مجموع کسر می‌گردد.

- در صورت اصلاح کلمه‌ای یا حرفی در یک نفس ۱ امتیاز و در صورت تکرار غلط ۳ امتیاز در مجموع کسر می‌گردد.

- در صورت حذف یا اضافه کردن عبارات اذان به ازای هر عبارت ۴ امتیاز و چنانچه بیش از دو عبارت تکرار شود ۱۶ امتیاز کسر می‌گردد.

عبارات اذان

<p>حَى عَلَى الصَّلَاةِ حَى عَلَى الصَّلَاةِ حَى عَلَى الْفَلَاحِ حَى عَلَى الْفَلَاحِ حَى عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ حَى عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ</p>	<p>اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا حُجَّةَ اللَّهِ</p>
--	--

تذکر:

- ملاک اداى حدود و عبارات اذان بر اساس نظر هیئت محترم داوران است.
- حذف یا اضافه نمودن جملاتی از عبارات اذان در ابتدا، فواصل یا انتها، باعث کسر امتیاز می شود.
- دانش آموزان اهل سنت می توانند اذان را به شیوهی خاص خود بگویند.
- دانش آموزان باید از بیان مقدمات و مؤخرات اذان و اذکار مستحبی دیگر خودداری نمایند.

جدول داوری تجوید و صحت قرائت اذان (حداکثر ۳۰ امتیاز)

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه: استان:

ردیف	موارد	موارد اشتباه
۱	اغلاط اعرابی و حرفی (هر مورد ۱ تا ۲ نمره منفی)	
۲	اغلاط کلمه‌ای (هر مورد ۱ تا ۳ نمره منفی)	
۳	اغلاط عبارتی (هر مورد ۴ نمره منفی)	
۴	اغلاط تجویدی (هر مورد ۰/۲۵ تا ۱ نمره منفی)	
۵	حذف یا اضافه کردن عبارت (هر مورد ۴ نمره منفی)	
۶	نفس کشیدن (هر مورد ۲ نمره منفی)	
جمع کسر امتیاز		
جمع امتیاز کسب شده		

امتیاز به حروف:

امضاء

امتیاز به عدد:

نام و نام خانوادگی داوری:

جدول داوری لحن مسابقات اذان ۲۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه: استان:

ردیف	موارد	امتیاز	امتیاز کسب شده	توضیحات
۱	رعایت حالت مناسب در شروع و فرود	۳		
۲	رعایت همگونی آهنگ و عدم خروج از ردیف صدا و آهنگ	۴		
۳	رعایت سرعت متناسب در طول اجرا	۲		
۴	هماهنگی و تطبیق کامل تحریرها و مصنوعی نبودن آنها	۳		
۵	بدون تکلف اجرا کردن اذان و حالات ظاهری مؤذن	۳		
۶	تقلیدی نبودن اذان مشروط به برخورداری از کیفیت مناسب	۳		
۷	ایجاد حالات و احساسات متناسب با متن اذان (تذکر، دعوت، ترغیب و تشویق)	۲		
جمع کل		۲۰		

امتیاز به حروف:

امضاء

امتیاز به عدد:

نام و نام خانوادگی داور:

جدول داوری صوت مسابقات اذان ۳۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه:
استان: شهرستان: آموزشگاه:

ردیف	موارد	امتیاز	امتیاز کسب شده	توضیحات
۱	ارتفاع صدا	۵		
۲	رسایی و قوت صدا	۷		
۳	وضوح و صافی صدا	۵		
۴	طنین و زیبایی صدا	۵		
۵	نرمی و انعطاف صدا	۳		
۶	کمیت و کیفیت تحریرها	۵		
	جمع کل	۳۰		

امتیاز به عدد: امتیاز به حروف:
نام و نام خانوادگی داور: امضاء

- ارتفاع صدا: «فاصله زیر و بم صدا»، میزان اوج صدا که در اذان از اهمیت زیادی برخوردار است.
- رسایی و قوت صدا و استمرار آن پایان اذان.
- وضوح و نرمی صدا: عدم اضطراب، لرزش، خش، شهیق، زفیر، گرفتگی و خیشومی بودن صدا.
- نرمی و انعطاف پذیری صدا: توانایی و سرعت انتقال صوت از پرده‌ای به پرده‌ی دیگر.
- کمیت و کیفیت تحریرها: منظور از کمیت تحریرها سرعت و تعداد تحریرها در واحد زمان است نه تعداد آن در طول اذان، هر چه تعداد تحریرها در زمان واحد بیشتر باشد، امتیاز آن بیشتر است و منظور از کیفیت تحریرها، توازن و تناسب آن است.

جدول داوری صحت قرائت، تجوید و فصاحت نماز (۱۴ امتیاز)

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه:
استان: شهرستان: آموزشگاه:

رتبف	مورد	به ازاء هر مورد	امتیازات منفی
۱	غلط اعرابی یا کلمه‌ای	۱-	
۲	در صورت اصلاح	۰/۵-	
۳	تلفظ غلط حروف	۰/۵-	
۴	کشش حرکات کوتاه	۰/۵-	
۵	کوتاه کردن حروف مدی	۰/۵-	
۶	وقف به حرکت	۰/۵-	
۷	وصل به سکون	۰/۵-	
۸	عدم لحن عربی قرائت نماز	۰/۵-	
۹	تفخیم و ترفیق	۰/۵-	
۱۰	مد و غنه	۰/۵-	
۱۱	قلقله و سکون	۰/۵-	
جمع امتیازات منفی			
امتیاز کسب شده			
امتیاز نهایی			

امتیاز به عدد: امتیاز به حروف:
نام و نام خانوادگی داور: امضاء

آزمون صحیح خوانی نماز جدول داوری صوت و لحن و آداب و نظم حرکات نماز ۶ امتیاز

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه:
استان: شهرستان: آموزشگاه:

امتیازات کسب شده	حداکثر امتیاز	موارد	ردیف
	۱	وضوح و صافی صدا	صوت ۲ امتیاز
	۱	زیبایی صدا	
	۱	هماهنگی لحن و معنا	لحن - ۲ امتیاز
	۱	نظم قرائت	
	۱	آرامش و طمأنینه	آداب و نظم حرکات نماز ۲ امتیاز
	۰/۲۵	قیام	
	۰/۲۵	رکوع	
	۰/۵	سجود	
	۶	جمع امتیازات کسب شده	

امتیاز به عدد: امتیاز به حروف:
نام و نام خانوادگی داور: امضاء

۲- مسابقات احکام

- مسابقات احکام در چهار مرحله آموزشگاه، منطقه و استان و کشوری و به منظور آشنایی دانش آموزان با احکام و التزام علمی و عملی آنان و کسب معارف و توانمندی‌های لازم در این رشته برگزار می‌شود.

نوع آزمون و مواد مسابقات احکام

امتیاز	مواد مسابقات	ردیف
۲۰	آزمون کتبی	۱
۲۰	صحیح خوانی نماز	۲
۶۰	آزمون عملی	۳
۱۰۰	جمع امتیازات	

آزمون کتبی

- محتوای آزمون کتبی تا مرحله کشوری کتب احکام چاپ منادی تربیت، تعیین می گردد.
- آزمون کتبی دانش آموزان اهل سنت از کتب ابشار رحمت ۱ و ۲ متناسب با دوره تحصیلی برگزار خواهد شد.

صحیح خوانی نماز

- آزمون «صحیح خوانی» به صورت شفاهی خواهد بود و هر یک از دانش آموزان شرکت کننده در مسابقات، یک نماز سه رکعتی را به صورت عملی و به طور کامل می خوانند.

جدول داوری آزمون عملی مسابقات احکام ۶۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه:
استان: شهرستان: آموزشگاه:

ردیف	موارد	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده	توضیحات
۱	صحت انجام عمل	۳۰		
۲	رعایت آداب و مستحبات و زیبایی عمل	۱۵		
۳	پاسخ به سؤالات	۱۵		
جمع کل		۶۰		

امتیاز به عدد: امتیاز به حروف:
نام و نام خانوادگی داور: امضاء

مواد و امتیازات مسابقات انشای نماز

امتیاز	مواد مسابقات	ردیف
۲۰	کتبی	۱
۲۰	صحیح خوانی نماز	۲
۶۰	انشای نماز	۳
۱۰۰	جمع امتیازات	

انشای نماز:

- انشای ارسالی در هر مرحله می‌بایست به صورت خوانا و خوش خط و حداقل در دو صفحه A4 و حداکثر در ۵ صفحه تدوین شود.
- در هر مرحله ابداع، نوآوری، نگارش زیبا و رعایت اصول ویرایشی از مواردی می‌باشند که در امتیازدهی داوران حائز اهمیت خواهند بود.
- معیارهای ارزشیابی از انشای نماز دانش‌آموزان بر اساس مندرجات جدول فرم داوری می‌باشد.

جدول داوری مسابقه انشای نماز

نام و نام خانوادگی: دوره: پایه:
استان: شهرستان: آموزشگاه:

ردیف	معیارهای ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	مقدمه	۵	
۲	وسعت دید و گستره تفکر	۱۰	
۳	کیفیت نظم و ارتباط منطقی مطالب	۱۰	
۴	سادگی و روانی در بیان موضوع	۵	
۵	نوآوری و خلاقیت	۵	
۶	بهره‌گیری از اصطلاحات و ترکیبات ادبی بدیع و تازه	۵	
۷	کیفیت جمع‌بندی مطالب و نتیجه‌گیری	۱۰	
۸	توجه به قواعد نگارش و ویرایش	۱۰	
	جمع امتیاز	۶۰	

امتیاز به عدد: امتیاز به حروف:
نام و نام خانوادگی داور: امضاء

ب) مسابقات قرآن، عترت و نماز فرهنگیان

اهداف:

- ۱ - تلاش برای انس بیشتر فرهنگیان فرهیخته با مفاهیم بلند قرآن کریم، نهج البلاغه و احکام؛
- ۲ - جذب حداکثری کارکنان و همکاران و مشارکت آنان در توسعه و تعمیق معارف قرآن و عترت و فرهنگ نماز؛
- ۳ - تشویق و ترغیب فرهنگیان مستعد به فراگیری آموزه‌های مذهبی و دینی و به‌کارگیری این آموزه‌ها در زندگی فردی و اجتماعی و انتقال آن به دانش‌آموزان؛
- ۴ - شناسایی و آموزش فرهنگیان پژوهشگر؛ قاری، حافظ و روش‌های نوین انتقال احکام و دستورات الهی در راستای گسترش سیره عملی و اخلاقی اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) به ویژه امیرمؤمنان علی (علیه‌السلام)؛
- ۵ - جهت‌دهی فرهنگیان محقق و پژوهشگر به‌منظور استفاده از آموزه‌های دینی، احکام و دستورات الهی و کلام بلیغ حضرت علی (علیه‌السلام) در فعالیت‌های پژوهشی و انتقال علوم حاصل از آن به دانش‌آموزان.

نکات کلی:

- شرکت در مسابقات به‌صورت داوطلبانه است.
- رشته‌های مسابقات در حوزه قرآن: قرائت تحقیق، حفظ ۱۰ جزء و در حوزه عترت نهج البلاغه و در حوزه نماز؛ الگوی برتر تدریس احکام نماز می‌باشد.
- در هر یک از رشته‌ها یک نفر به تفکیک جنسیت از منطقه به استان و از استان به مرحله‌ی کشوری راه خواهند یافت.
- استان‌ها می‌توانند با تصویب شورای قرآن، عترت و نماز، در مورد افزایش رشته‌ها در سطح استان اقدام نمایند.

زمان بندی و مراحل اجرای مسابقات

زمان	اقدام
مهر	- طرح در شورای قرآن-عترت و نماز و برنامه ریزی و تشکیل ستاد مسابقات فرهنگیان؛ - تهیه و ارسال دستورالعمل به مناطق و شهرستانها و برگزاری جلسات توجیهی.
آبان و آذر	- تبلیغ و اطلاع رسانی، تهیه و توزیع پوستر و اقلام تبلیغاتی، ثبت نام، ساماندهی و جریان سازی در مدارس؛ - تهیه و اعلام محتوای مسابقات.
دی	- تمهید اجرای مسابقات، اعلام زمان بندی منطقه ای و استانی، تشکیل و تعیین گروه های داوری.
دهه فجر	- اجرای مسابقه در مرحله ی منطقه ای / شهرستانی.
هفته معلم	- اجرای مسابقه در مرحله ی استانی: اعلام نتایج، تهیه ی بانک اطلاعاتی، تجلیل از برگزیدگان، اعلام اسامی برگزیدگان به اداره کل قرآن، نماز و عترت.
خرداد	- ارزیابی نهایی از طرح؛ - مستندسازی و ارسال گزارش به اداره کل قرآن، نماز و عترت.
تابستان	- اجرای مرحله ی کشوری مسابقات.

تذکرات اجرایی:

- توصیه می گردد ستاد مسابقات فرهنگیان در استان و منطقه برای هدایت و برنامه ریزی مسابقات، تشکیل گردد؛
- اطلاع رسانی و تبلیغ برای شرکت کنندگان و ایجاد انگیزه مورد انتظار است؛
- پیشنهاد می شود، کلیه ی شرکت کنندگانی که موفق شوند ۷۰ درصد از نمرات مورد نظر را کسب نمایند، مورد تقدیر و تجلیل قرار گیرند؛
- تصمیم گیری و برنامه ریزی در مورد نحوه ی تقدیر، تجلیل، هدایا، جوایز و ... برای برگزیدگان به عهده ی استان است که با هماهنگی شورای قرآن، عترت و نماز استان صورت خواهد گرفت.

- با عنایت به اهمیت ارزشیابی از اجرای این طرح و ارائه بازخورد از میزان اثربخشی و رضایت‌مندی شرکت‌کنندگان ضرورت دارد فرم پیوست را تکمیل و نتایج را همراه با گزارش کامل (آمار، تحلیلی، فنی، محتوایی، تفصیلی، تصویری و ...) تا اول تیر ماه به اداره کل قرآن، عترت و نماز ارسال نمایند.

- اعتبارات مترتب به اجرای این طرح از سر فصل اعتبارات استانی و ستادی و اعتبارات مصوب شورای قرآن استان پرداخت خواهد شد.

- نیروهایی مجاز به شرکت در مسابقات مرحله‌ی کشوری می‌باشند که جزو کارکنان شاغل آموزش و پرورش (قراردادی، پیمانی و رسمی) باشند
- کلیه فرهنگیان ارجمند می‌توانند جهت کسب آخرین اخبار و نیز دریافت محتوا و شیوه‌نامه مسابقه به سایت اداره کل قرآن، عترت و نماز به نشانی www.serat.pt.medu.ir مراجعه نمایند.

ملاک‌ها و معیارهای ارزیابی از عملکرد استان:

- میزان توجه و عملیاتی نمودن مندرجات دستورالعمل پیش رو (تحقق انتظارات)؛
- ارائه شواهد و مستندات حسب تقاضا در اسرع وقت؛
- اهمیت به فرایند در اجرای مفاد دستورالعمل؛
- ابتکار و خلاقیت استان در حسن اجرای دستورالعمل؛
- رعایت ضوابط و مقررات طبق جدول زمان‌بندی.

دستورالعمل مسابقات فرهنگیان:

- محتوای رشته قرائت: در مرحله شهرستان، استان و کشور از کل قرآن کریم می‌باشد.

- محتوای رشته حفظ: در مرحله شهرستان، استان و کشور از ۱۰ جزء پیوسته (اول یا آخر قرآن) است و از هر شرکت‌کننده دو سؤال از ۸ تا ۱۵ سطر پرسیده خواهد شد.

تذکر: آیین‌نامه و فرم‌های داوری این بخش بر اساس مسابقات قرائت و حفظ دانش آموزان خواهد بود.

دستورالعمل مسابقه‌ی نهج البلاغه فرهنگیان

حدود و محتوی مسابقه نهج البلاغه

مرحله اول (منطقه)	مرحله دوم (استان)	مرحله سوم (کشوری)
آزمون کتبی از زندگی‌نامه امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) از ابتدای زندگی‌نامه تا پایان بخش چهارم	۱- آزمون کتبی (تستی) از کل زندگی‌نامه امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام)؛ ۲- تهیه و ارائه مقاله طبق جدول موضوعات؛ ۳- ارائه شفاهی مقاله.	۱- آزمون کتبی (تستی) از کل زندگی‌نامه امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام)؛ ۲- تهیه و ارائه مقاله علمی، پژوهشی طبق جدول موضوعات؛ ۳- ارائه و تبیین شفاهی مقاله ارائه شده.

تذکر: موضوع مقالات در ابتدای سال تحصیلی به اطلاع فرهنگیان ارجمند می‌رسد.

تذکرات اجرایی:

- در مرحله استانی و کشوری، آزمون کتبی (تستی) دارای ۲۰ امتیاز، مقاله ۳۰ امتیاز و ارائه شفاهی مقاله دارای ۵۰ امتیاز می‌باشد.
- آخرین مهلت ارسال مقالات نفرات برتر از استان به حوزه ستادی تا پایان ماه اردیبهشت می‌باشد.

شرایط پذیرش مقالات در بخش مقاله‌نویسی مسابقه نهج البلاغه

- محتوای مقاله باید در زمینه موضوعات تعیین شده باشد.
- مقاله حاصل مطالعات، تجارب و پژوهش‌های نظام‌مند و معتبر شرکت‌کننده باشد. چنانچه پس از بررسی، اثبات شود که مقاله مورد نظر نسخه‌برداری می‌باشد به تناسب میزان نسخه‌برداری، کسر امتیاز خواهد شد.
- متن مقاله مشتمل بر چکیده، مقدمه، مباحث اصلی، نتیجه‌گیری و فهرست منابع باشد.
- جلد روی مقاله شامل «عنوان مقاله، نام و نام خانوادگی نویسنده، تلفن ثابت و همراه، استان و منطقه محل خدمت» باشد.
- مقاله‌ها روی یک طرف کاغذ A4 با فونت زر ۱۲ (عنوان مقاله با فونت تیترا ۲۰ و نام نویسنده با فونت تیترا ۱۴) با استفاده از نرم افزار Word تحریر و ارسال شوند.
- تعداد صفحات مقاله‌ها از ۱۴ صفحه تایپ شده بیشتر نباشد.
- مقاله‌ها در دو نسخه چاپی و فایل الکترونیکی (لوح فشرده) به مسئولان برگزاری مسابقه فرستاده شوند.
- مقاله‌های دریافت شده به نویسنده بازگردانده نمی‌شوند.
- حق ویرایش مقاله‌های پذیرفته شده برای انتشار در سایت‌ها و مجلات وابسته به وزارت آموزش و پرورش به نام تهیه‌کننده؛ برای اداره کل قرآن، عترت و نماز محفوظ می‌باشد.

ضوابط داوری ارائه شفاهی مقاله:

۱- نام و یاد خدا و درود بر پیامبر مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله) و ائمه معصومین (علیهم السلام): اگر شرکت کننده جمله «بسم الله الرحمن الرحیم» و صلوات بر حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) را به صورت ساده ذکر نماید نمره کامل را کسب مینماید. چنانچه شرکت کننده ای موارد فوق الذکر را در قالب عبارات نظم، نثر یا متون عربی زیبا بیان نماید به نمره «شیوایی و جذابیت بیان مطالب» او اضافه می گردد (۲ امتیاز).

۲- آراستگی: در این بخش علاوه بر توجه به پوشش مناسب، رعایت وقار و متانت در حین اجرا نیز مدنظر است (۲ امتیاز).

۳- بیان کلیات (مقدمه):

الف- معرفی موضوع: نام و شماره خطبه ها و زمان و مکان ایراد آنها (چنانچه در نهج البلاغه در مورد زمان و مکان ایراد خطبه ها موردی ذکر نشده بود شرکت کننده میبایست با مراجعه به منابع و مآخذ دیگر این مورد را استخراج نماید) (۲ امتیاز).

ب- ذکر خطبه های مرتبط و فرازهای انتخابی و بیان موضوعات (۲ امتیاز).

۴- اهداف و انگیزه ها: بیان انگیزه فرد از انتخاب موضوع مقاله (۲ امتیاز).

۵- فصاحت و بلاغت: الف- پیشینه تحقیق و بیان محدودیت ها: در این بخش پیشینه تحقیق ۲ امتیاز و بیان محدودیت ها ۱ امتیاز دارد. ذکر ۲ مورد از موارد یاد شده یی زیر جهت کسب ۳ امتیاز این بخش کافی است.

- تحقیقات و پژوهش های افراد مختلف در رابطه با موضوع انتخابی (یک مورد).

- ذکر اسناد موضوع انتخابی و خطبه های مرتبط.

- ذکر منابع.

توجه: ذکر پیشینه تحقیق یا پژوهش هم در رابطه با موضوع انتخابی و هم در رابطه با خود خطبه‌ها مورد پذیرش است. در رابطه با «تحقیقات و پژوهش‌های افراد مختلف در رابطه با موضوع یا خطبه» ذکر یک جمله یا عبارت مهم از منبع مورد تحقیق پیشنهاد می‌گردد.

۶- روشن و واضح بودن ارائه مطالب:

الف- ارائه غنی از نظر محتوایی و تحلیل، تفسیر و بیان استدلال در رابطه با موارد ذکر شده و حتی الامکان ذکر مثال (۵ امتیاز).

توجه: ارائه متسابقین میبایست با توجه به مطالب خطبه‌ها، بیان شده و حالت سخنرانی یا مقاله‌گویی صرف نداشته باشد.

ب- ذکر بعضی از عبارات مهم فrazهای مورد شرح به صورت عربی (با اعراب صحیح) به همراه ترجمه آنها حد اکثر ۱ امتیاز دارد.

ج- دور نشدن از مطلب اصلی و کش ندادن بدون دلیل مطلب و عدم استفاده از الفاظ و واژه‌های سنگین و غیر معمول مگر در موارد خاص نیز ۱ امتیاز دارد.
۷- شیوایی و جذابیت بیان مطالب: موارد یاد شده‌ی زیر مصادیق شیوایی و جذابیت بیان است:

الف- ارائه سلیس، روان و عامیانه (به جز در مواردی نظیر نقل قول، ترجمه و ...) با حفظ صیغه افعال و ترتیب آنها (۱ امتیاز).

ب- لحن بیان و ارتفاع مناسب صدا هر کدام یک امتیاز و جمعاً (۱ امتیاز).

ج- مکث و تسریع به موقع در کلام (۱ امتیاز).

د- استفاده بجا و مناسب از ابزارهای فن بیان (حرکت دستان، تقسیم نگاه و ...) (۱ امتیاز).

۸- تناسب مطالب و موضوع: مطالب ارائه شده میبایست با موضوع خطبه‌ها یکسان، هم‌سو و متناسب بوده و شرح انجام‌شده حول محور اصلی بحث باشد. شرکت‌کننده می‌تواند مواردی از خُطَب، نامه‌ها و حکمت‌های دیگر را که از نظر مفهوم و محتوا مکمل بحث باشند را در متن اصلی شرح بیاورد (۴ امتیاز).

۹- بیان مفردات و واژگان محوری موضوع خطابه: برای کسب ۲ امتیاز این بند ذکر دو مورد لازم و کافی است.

۱۰- نظم در گفتار و سیر منطقی شرح موضوع: در این مورد، سیر گفتار متسابقین و زنجیروار بودن مطالب ارائه شده از ابتدا تا انتهای شرح موضوع مدنظر می‌باشد. نظم و ترتیب در گفتار باید بر اساس چینش فرم داوری باشد (۴ امتیاز).

۱۱- استفاده از آیات، روایات و احادیث مرتبط: در این بخش به ذکر ۳ مورد به شرط تناسب مطالب و موضوع مورد بحث ۳ امتیاز تعلق می‌گیرد که ۲ امتیاز آن مربوط به تعداد موارد و ۱ امتیاز دیگر مربوط به کیفیت موارد (صحت ارتباط سند با موضوع مورد بحث) می‌باشد.

۱۲- ارائه پیشنهادات کاربردی و عملی: در این قسمت ذکر حداقل ۲ پیشنهاد مناسب که جنبه کاربردی داشته باشد ۲ امتیاز دارد و ۲ امتیاز باقی‌مانده مربوط به موضوعیت پیشنهادات با موضوع مقاله است.

توجه: چنانچه پیشنهاد جدیدی از سوی متسابقین ارائه گردد که علاوه بر تناسب با موضوع خطبه‌های مورد بحث کتاب ارزشمند نهج البلاغه، کاربردی نیز باشد و خطمشی ارگان‌های برنامه‌ریز جهت اعتلای فرهنگ نهج البلاغه را فراهم نماید و بتوان از آن در جهت نیل به اهداف متعالی حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) الهام گرفت امتیاز کامل به این پیشنهاد تعلق می‌گیرد.

۱۳- نتیجه‌گیری کلی ۲ امتیاز و نتایج حاصله ۲ امتیاز: چون بخش نتیجه‌گیری با بخش نتایج حاصل از تحقیق ارتباط نزدیکی با هم دارند؛ به صورت واحد مورد بررسی قرار می‌گیرند.

الف- نتایج حاصل از تحقیق: این بند مربوط به استخراج دیدگاه‌های مطرحه حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) از شرح خطبه‌های انتخابی می‌باشد که ذکر حداقل ۲ مورد برای کسب ۲ امتیاز لازم و کافی است.

ب- نتیجه گیری کلی: در نتیجه گیری کلی ذکر حداقل ۲ مورد برای کسب ۲ امتیاز مربوطه کافی است.

۱۴- پاسخ صحیح به سؤالات داوران (۵ امتیاز): چنانچه هنگام ارائه مقاله، داوران از شرکت کننده سؤالاتی پرسیدند، ارائه جواب صحیح به آنها دارای ۵ امتیاز است.

تذکر: زمان ارائه شفاهی مقاله ۱۰ دقیقه است و عدم رعایت آن منجر به کسر یک امتیاز در هر ۳۰ ثانیه می شود. لازم به ذکر است در دقیقه ۸ اجرای برنامه، زمان باقی مانده توسط مجری سالن مسابقه، به متسابقین فرهنگی اعلام می گردد.

فرم داوری مرحله ارائه شفاهی مقاله رشته نهج البلاغه فرهنگیان ۵۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی: استان:
پست سازمانی: موضوع تحقیق:

رتبه	ملاک های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	نام و یاد خداوند و درود بر پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) تلاوت قرآن، شعر متناسب موضوع	۲	
۲	آراستگی ظاهر و رعایت پوشش مناسب اسلامی	۲	

رتبه	ملاک‌های ارزشیابی		حد اکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۴	بیان کلیات (مقدمه)	معرفی موضوع (نام و شماره خطبه‌ها، زمان و مکان ایراد خطبه)	۲	
		ذکر خطبه‌های مرتبط و فرازهای انتخابی و بیان موضوعات	۲	
	اهداف و انگیزه	بیان انگیزه فرد از انتخاب موضوع مقاله	۲	
		کیفیت بیان مطالب استدلال و سیر منطقی بیان فصاحت و بلاغت	پیشینه تحقیق (۲) و بیان محدودیت‌ها (۱)	۳
	روشن و واضح بودن ارائه مطالب		۷	
	شیوایی و جذابیت بیان مطالب اصلی		۴	
	تناسب مطالب و موضوع		۴	
	بیان مفردات و واژگان محوری موضوع مقاله (۲ مورد)		۲	
	نظم در گفتار و حفظ ترتیب منطقی موضوع		۴	
	استفاده از آیات و روایات و احادیث مرتبط (حداقل ۳ مورد)		۳	
ارایه پیشنهادهای کاربردی و عملی از نهج البلاغه (۲) و موضوع مقاله (۲)	۴			
نتایج حاصل از تحقیق (۲) و نتیجه‌گیری کلی (۲)	۴			
سؤال	پاسخ صحیح به سؤالات داوران	۵		
	جمع کل	۵۰		

نام و نام خانوادگی داور:

امتیاز کسب شده:

تاریخ:

امضاء

فرم داوری مقاله رشته نهج البلاغه فرهنگیان ۳۰ امتیاز

نام و نام خانوادگی:

استان:

پست سازمانی:

عنوان مقاله:

امتیاز کسب شده	حداکثر امتیاز	ملاک‌های ارزشیابی	رتبه
	۳	دارا بودن کلیه اجزاء مقاله شامل: چکیده، مقدمه، بحث و نتیجه‌گیری و منابع	۱ ۲ ۳
	۲	رعایت تعداد صفحات و انتخاب عنوان بر اساس موضوعات تعیین شده	
	۲	اعتبار منابع، صحت ارجاعات و رعایت شیوه درست نقل قول از منابع در متن	
	۳	درج پیشینه، یافته‌ها و نتیجه‌گیری در چکیده	۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
	۳	بیان اهداف، ضرورت و پیشینه تحقیق (هر کدام ۱ امتیاز)	
	۵	قدرت استدلال نویسنده مقاله در تجزیه و تحلیل یافته‌ها و اطلاعات	
	۴	پیوستگی، نظم و ترتیب و ارتباط محتوا با عنوان مقاله	
	۲	استفاده و برداشت صحیح از آیات و روایات	
	۲	نگارشی بودن متن و عدم کپی برداری از سایر آثار	
	۴	نتیجه‌گیری منطقی (۲ امتیاز) و ارائه پیشنهادهای کاربردی (۲ پیشنهاد = ۲ امتیاز)	
	۳۰	جمع کل	

نام و نام خانوادگی داور:

امتیاز کسب شده:

تاریخ:

امضاء:

مسابقه‌ی الگوی برتر تدریس احکام نماز (فرهنگیان)

فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ (توبه-آیه ۱۲۲)

چرا از هر گروهی دسته‌ای به سفر نروند تا دانش دین خویش را بیاموزند.

مقدمه:

توجه و علاقه فراوان مردم کشور عزیزمان به دین اسلام و رهنمودها و توصیه‌های آن باعث شده است، تعلیم و تربیت اسلامی و پرورش نسل‌های مومن و معتقد به مبانی و ارزشهای دین مبین اسلام در بین عموم مردم مورد توجه باشد و به آن اهمیت فراوانی بدهند. به همین دلیل مشاهده می‌شود در کنار آموزش‌های رسمی و برنامه‌های مکمل و فوق برنامه به منظور تقویت باورهای دینی و احکام آن، طرح‌هایی به شکل‌های مختلف تهیه و اجرا می‌گردد و در این عرصه افراد مختلف با قابلیت‌ها و توانمندی‌های بالا مشغول فعالیت هستند و در به ثمر رساندن این امر مقدس تلاش وافر دارند تا بتوانند با بهره‌گیری از دانش، مهارت و شخصیت خود، آموزه‌های دینی را در جامعه گسترش دهند. با این رویکرد اداره کل قرآن، عترت و نماز وزارت آموزش و پرورش به منظور انسجام و هماهنگی بیشتر در این حوزه و شناسایی استعداد‌های برتر و الگوهای موفق اقدام به برگزاری مسابقه الگوی برتر تدریس احکام نماز در سه دوره تحصیلی می‌نماید تا ضمن معرفی افراد و الگوهای برتر به جامعه دینی کشور، بتواند به شناسایی نقاط ضعف، قوت و ایجاد رقابت سالم و تشویق و ترغیب و توجه بیشتر به امر تدریس و آموزش در این حوزه نماید.

اهداف:

- ۱- شناسایی شیوه‌ها و روش‌های نوین تدریس احکام؛
- ۲- ایجاد زمینه جهت توسعه ابتکارات و نوآوری و خلاقیت‌ها در حوزه تدریس احکام؛
- ۳- استفاده از تکنولوژی جدید آموزشی در آموزش احکام؛
- ۴- ایجاد انگیزه در بین معلمان و همکاران فرهنگی.

موضوعات مسابقه:

وضو، غسل، تیمم، تقلید، نماز، مسجد، نماز جماعت، نماز جمعه و نماز عیدین.

مراحل و محتوای مسابقه

مرحله اول (منطقه)	مرحله دوم (استان)	مرحله سوم (کشور)
آزمون کتبی: از کتاب آموزش فقه تالیف استاد فلاح زاده	تهیه طرح درس: روش تدریس احکام در دوره‌های تحصیلی	تدریس عملی احکام (طرح ارائه شده)

شرایط و ضوابط اختصاصی:

- طرح درس بر اساس موضوع انتخابی تهیه و بصورت پاورپوینت و با درج مشخصات فرد شرکت کننده شامل: (نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد، کد ملی، میزان تحصیلات، رشته تحصیلی، محل خدمت، سمت، نشانی و شماره تلفن) به استان ارسال گردد.
- موضوع درس، اهداف آموزشی، ویژگی مخاطبان و سرفصل های درس مورد نظر میبایست در مشخصات طرح درس درج گردد.
- آثار بایستی مبتنی بر فرآیندهای نوین یاددهی، یادگیری و روش های فعال باشد.
- طرح باید مبتنی بر منابع صحیح و غیر اختلافی باشد.
- در مرحله کشوری نفرات برتر باید به صورت حضوری طرح خود را تدریس نمایند.
- ملاک های ارزیابی شامل: آراستگی ظاهر، نحوه بیان و تسلط بر موضوع تدریس، انسجام مطالب ارایه شده، کاربردی بودن مطالب، میزان استفاده از وسایل کمک آموزشی و تطابق مطالب ارایه شده با مقطع مورد نظر است.

فرم داوری رشته احکام فرهنگیان - مرحله ارائه شفاهی طرح درس مرحله
کشوری (۷۰ امتیاز)

عنوان طرح درس			
رتبه	ملاک‌های ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	ورود به کلاس و ایجاد ارتباط با دانش‌آموزان و آراستگی ظاهر	۲	
۲	نام و یاد خداوند و درود بر پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام)	۴	
۳	تجزیه کلیات (مقدمه)	ارائه اهداف درس، زمینه‌سازی و بیان موضوع	۲
		استفاده بجا، مناسب و بهره‌گیری از وسایل کمک آموزشی (کتاب، تصویر، مدل‌ها و...)	۳
		نحوه تنظیم و ادامه فعالیت‌های آموزشی براساس طرح درس	۲
	اجرای آموزش (فرایند یاددهی و یادگیری)	کنترل و هدایت (مدیریت کلاس، توجه به همه فراگیران و...)	۳
		انتخاب و اجرای روش‌های آموزشی مناسب	۵
		کشف مفاهیم، قواعد و اصول توسط دانش‌آموز (فعال ساختن فراگیران)	۵
		توجه به رشد و توسعه روابط بین فردی (گروهی)	۵
		ایجاد انگیزه و شوق یادگیری در دانش‌آموزان	۵
		تسلط بر محتوای تدریس (ازلحاظ علمی، کلامی، گستره اطلاعاتی)	۵
		استفاده مناسب از زمان آموزش	۵
		انطباق اجرا با طرح درس نوشته شده	۵
		مهارت‌های برقراری ارتباط (کلامی و غیر کلامی و...)	۵
		میزان تسهیل فرایند یادگیری از طرق رسانه‌های آموزشی انتخاب شده	۵
جمع‌بندی	۵		
۴	سؤال	پاسخ صحیح به سوالات داوران	۵
جمع کل			۷۰

امتیاز کسب شده:

نام و نام خانوادگی داور (۱ و ۲):

امضاء:

تاریخ:

فرم داوری طرح درس رشته احکام مرحله استانی فرهنگیان
(۴۰ امتیاز)

نام و نام خانوادگی:

استان:

عنوان طرح درس:		رتبه	امتیاز کسب شده	حداکثر امتیاز
ملاک‌های ارزشیابی				
۱	تنظیم شناسه ی طرح درس (پایه، موضوع، مدت تدریس و ...)	۳	۴	۴
۲	مقدمه با عنوان درس ارتباط دارد و بیان گر اهمیت درس است		۴	۴
۳	ارائه اهداف درس، زمینه‌سازی و بیان موضوع و رعایت توالی منطقی موضوعات در اهداف		۴	۴
۴	انتخاب روش‌های تدریس مناسب	۵	۴	۴
۵	استفاده بجا و بهره‌گیری از رسانه‌های لازم (کتاب، تصویر، مدل‌ها، سمعی بصری و...)		۴	۴
۶	پیوستگی، نظم و ترتیب و ارتباط محتوا با عنوان طرح درس	۳	۴	۴
۷	استفاده از آیات و روایات و قصص و تمثیلات		۴	۴
۸	جدول زمان‌بندی		۴	۴
۹	نتیجه‌گیری منطقی و ارائه پیشنهادهای کاربردی	۱۰	۴	۴
۱۰	ذکر منابع		۴	۴
جمع کل			۴۰	۴۰

نام و نام خانوادگی داور:
تاریخ:

امتیاز کسب شده:
امضاء:

فرمها و جداول پیوست

شرح:

از آن جا که برنامه‌ریزی دقیق فعالیت‌های هر حوزه‌ای نیاز به اطلاع دقیق از نحوه و میزان استقبال از آن فعالیت دارد، لذا به منظور تصمیم‌گیری کارشناسی شده، جمع‌آوری اطلاعات دقیق از سطح مدارس، مناطق و استان‌ها ضروری به نظر می‌رسد، لذا به جهت تحقق این مهم، در این بخش، فرم‌های آماری فعالیت‌های مختلف ارائه شده است، تا کارشناسان محترم، ضمن جمع‌آوری آمار شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های مختلف و ارسال به موقع آن از صف تا ستاد، در ارتقاء کمی و کیفی فعالیت‌ها سهم بسزایی داشته باشند.

فرم ارزیابی مندرج در انتهای این بخش نیز همکاران محترم را از نحوه و شاخص‌های ارزیابی فعالیت‌ها مطلع می‌کند تا بتوانند مقدمات این ارزیابی را در زمان‌های مختلف فراهم نمایند.

فرم آمار و اطلاعات آموزشگاهی فعالیت‌های حوزه عترت
(جدول شماره ۱)

آموزشگاه: .....

ردیف	عناوین طرح‌ها و برنامه‌ها	تعداد جلسات، مراسمات و کلاس آموزشی برگزار شده	تعداد شرکت‌کنندگان
۱	مناسبت‌های ولایی دهه کرامت		
۲	دهه بصیرت و ولایت		
۳	ایام محرم و صفر		
۴	ایام فاطمیه		
۵	سوگواره احلی من العسل		
۶	مصباح الهدی (امام شناسی)		
۷	عطر انتظار (انتظار و مهدویت)		
۸	گفتمان‌های دینی		

نام و نام خانوادگی مدیر آموزشگاه: تاریخ: مهر و امضاء:

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره آموزش و پرورش ناحیه / منطقه پایان فروردین ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور آموزشگاه به تفکیک فعالیت‌ها می‌باشد.

فرم آمار و اطلاعات منطقه‌ای فعالیت‌های حوزه عترت
(جدول شماره ۲)

منطقه / ناحیه: .....

ردیف	عناوین طرح‌ها و برنامه‌ها	تعداد جلسات، مراسمات و کلاس آموزشی برگزار شده				جمع کل جلسات و مراسمات	تعداد شرکت‌کنندگان			جمع کل شرکت‌کنندگان
		دوره اول و دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه	همایش منتهی منطقه‌ای		فرهنگیان	پسران	دختران	
۱	مناسبت‌های ولایی دهه کرامت									
۲	دهه بصیرت و ولایت									
۳	ایام محرم و صفر									
۴	ایام فاطمیه									
۵	سوگواره احلی من العسل									
۶	مصباح الهدی (امام شناسی)									
۷	عطر انتظار (انتظار و مهدویت)									
۸	گفتن‌های دینی									

نام و نام خانوادگی معاون پرورشی / رئیس اداره: تاریخ: مهر و امضاء:

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره کل آموزش و پرورش استان پایان اردیبهشت ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور به تفکیک فعالیت‌ها می‌باشد.

فرم آمار و اطلاعات هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزی مدارس و فرهنگیان منطقه
(جدول شماره ۳)

تعداد هیئت مذهبی فرهنگیان	تعداد هیئت دانش‌آموزی دارای مجوز سازمان تبلیغات اسلامی			تعداد هیئت دانش‌آموزی فعال مدارس			تعداد کل مدارس ناحیه / منطقه			نام منطقه									
	دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی	دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی	دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی										

نام و نام خانوادگی معاون پرورشی / رئیس اداره: تاریخ: مهر و امضاء:

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره کل آموزش و پرورش استان پایان اردیبهشت ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور آموزشگاه به تفکیک فعالیت‌ها می‌باشد.

فرم آمار و اطلاعات استانی فعالیت‌های حوزه عترت
(جدول شماره ۴)

استان: .....

ردیف	عناوین طرح‌ها و برنامه‌ها	تعداد جلسات و مراسمات برگزار شده							تعداد شرکت‌کنندگان
		فرهنگیان	پسران	دختران	متمرکز فرهنگیان	متمرکز استانی	متمرکز منطقه‌ای	دوره دوم متوسطه	
۱	دهه کرامت								
۲	دهه بصیرت و ولایت								
۳	ایام محرم و صفر								
۴	ایام فاطمیه								
۵	سوگواره احلی من العسل								
۶	مصباح الهدی (امام شناسی)								
۷	عطر انتظار (انتظار و مهدویت)								
۸	گفتمان‌های دینی								

نام و نام خانوادگی معاون پرورشی / مدیرکل استان: تاریخ: مهر و امضاء

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره کل قرآن، عترت و نماز پایان خرداد ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور به تفکیک فعالیت‌ها می‌باشد.

فرم آمار و اطلاعات هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزی مدارس و فرهنگیان مناطق
(جدول شماره ۵)

استان: .....

ردیف	نام منطقه/ ناحیه	تعداد کل مدارس مناطق			تعداد هیئت دانش‌آموزی فعال مدارس			تعداد هیئت مذهبی فرهنگیان دانش‌آموزی دارای مجوز سازمان تبلیغات اسلامی		
		دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه	دوره اول و دوم ابتدایی
۱										
۲										
۳										
۴										
۵										
...										
جمع										

نام و نام خانوادگی معاون پرورشی / مدیرکل استان: تاریخ: مهر و امضاء

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره کل قرآن، عترت و نماز پایان خرداد ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور از مراسمات هیئت‌ها می‌باشد.

فرم آمار شرکت کنندگان در مرحله آموزشی مسابقات قرآن، عترت و نماز
(جدول شماره ۱)

نام آموزشگاه: _____ دوره تحصیلی: _____ تلفن: _____
جنسیت: _____ استان: _____ منطقه: _____

پایه تحصیلی											رشته	
متوسطه دوره اول			متوسطه دوره اول			ابتدایی دوره اول			ابتدایی دوره اول			
پیش دانشگاهی	دوازدهم	یازدهم	دهم	نهم	هشتم	هفتم	ششم	پنجم	چهارم	سوم		
												قرائت تحقیق
								-	-	-	-	قرائت ترتیل
												حفظ
												۵ جزء
												۱۰ جزء
												۲۰ جزء
												حفظ کل
								-	-	-	-	مفاهیم
								-	-	-	-	مداحی
								-	-	-	-	صحیفه سجادیه
								-	-	-	-	نهج البلاغه
										-	-	اذان
										-	-	احکام
								-	-	-	-	انشای نماز

نام و نام خانوادگی معاون پرورشی / رئیس اداره:

مهر و امضاء:

تاریخ:

توجه: مهلت جمع‌بندی و ارسال فرم به اداره کل آموزش و پرورش استان پایان اردیبهشت ماه است. لازم به ذکر است ملاک پذیرش آمار و اطلاعات دریافتی، ارسال گزارش‌های مستند و مصور از روند برگزاری مسابقات در آموزشگاه‌ها و منطقه می‌باشد.

جدول آمار و اطلاعات شرکت‌کنندگان در مسابقه قرآن، عترت و نماز
فرهنگیان مرحله اول (جدول شماره ۲)

جمع کل شرکت‌کنندگان	تعداد شرکت‌کنندگان		رشته
	برادران	خواهران	
			قرائت
			حفظ ۱۰ جزء
			نهج‌البلاغه
			احکام

جدول اطلاعات نفرات اول مرحله منطقه‌ای و استانی مسابقات فرهنگیان به تفکیک برادر و خواهر (جدول شماره ۳)

نام و نام خانوادگی	سمت	کد پرسنلی	مدرک تحصیلی	تلفن همراه	رشته

فرم ارزیابی عملکرد استان و شهرستان
فعالیت‌های قرآن، عترت و نماز

مستندات	سطوح ارزیابی				ملاک ارزیابی	ردیف	حوزه فعالیت
	علم اجرا (۰)	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)			
					تهیه نمایه برنامه جامع یکساله قرآن، عترت و نماز و ارسال به مناطق و مدارس	۱	عمومی
					برگزاری دوره‌های توانمندسازی و آموزش نیروی انسانی (مدیران، مربیان، ائمه جماعت و ...)	۲	
					بزرگداشت هفته قرآن، عترت و نماز و برگزاری مسابقات	۳	
					تشکیل شورای قرآن، عترت و نماز استان و منطقه	۴	
					ارزیابی و مستندسازی فعالیت‌های صورت گرفته در مدارس، مناطق و استان و ارسال به مراجع بالاتر	۵	
					جلب مشارکت ارگان‌ها و نهادهای برون سازمانی و مشارکت‌های مردمی	۶	
					ابتکارات و تجارب استانی و منطقه‌ای	۷	
					اجرای حفظ قرآن کریم طرح نور (حفظ ترتیبی) و حفظ موضوعی (نوریاران)	۸	قرآن کریم
					اجرای طرح الگوی تلاوت و ارسال شیوه‌نامه و سی‌دی‌های مربوطه	۹	
					راه اندازی و احیای مراکز دارالقرآن کریم	۱۰	
					تشکیل جلسه کمیسیون آموزش عمومی قرآن کریم با حضور اعضای مصوب و پیگیری و اجرایی کردن مصوبات	۱۱	
					برگزاری و ارسال شیوه‌نامه مراسم محافل انس با قرآن، ختم قرآن، همسرایی و تلاوت همگانی قرآن، درس‌هایی از قرآن، در محضر قرآن، همگام با قرآن	۱۲	

فرم‌ها و جداول پیوست

مستندات	سطوح ارزیابی				ملاک ارزیابی	ردیف	حوزه فعالیت
	عدم اجرا (۰)	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)			
					ارزیابی مناطق و مدارس و مستندسازی فعالیت مناسب‌های ولایی (دهه کرامت، بصیرت و ولایت، محرم و صفر، ایام فاطمیه و..)	۱۳	ب) (۱)
					تشکیل جلسات هماهنگی با نهادهای برون‌سازمانی و برگزاری سوگواره متمرکز «احلی من العسل» در مرکز استان و مناطق بر اساس شیوه‌نامه اجرایی	۱۴	
					تمهید و پیگیری روند اجرای طرح امام‌شناسی «مصباح الهدی» در مناطق و مدارس و تجمیع آثار فاخر	۱۵	
					جلب مشارکت نهادهای برون‌سازمانی (مرکز تخصصی مهدویت و ...)	۱۶	
					و تمهید برگزاری اجرای طرح «عطرانتظار» در مناطق و مدارس		
					جلب مشارکت نهادهای برون‌سازمانی (حوزه، سازمان تبلیغات و ...)	۱۷	
					و تمهید برگزاری جلسات گفت‌وگوهای دینی		
					تمهید تشکیل هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان و فرهنگیان و پیگیری روند اجرای فعالیت‌ها	۱۸	
					اجرای شدن طرح جامع تقویت و تعمیق فرهنگ اقامه نماز در مراکز آموزشی و تربیتی	۱۹	
					درج ساعت اقامه نماز در متن برنامه هفتگی مدارس	۲۰	
					تجهیز و آراستگی نمازخانه‌های مدارس و ادارات و	۲۱	ب) (۲)
					جذب و ساماندهی ائمه جماعت روحانی و فرهنگی مدارس	۲۲	
					برگزاری شکوهمند جشن شکوفایی و طرح احکام تقلید و مرجعیت شناسی در مدارس ابتدایی دختران و دوره اول متوسطه پسران	۲۳	
					اجرای طرح مبین استانی (مدیریت برنامه‌های یاوران نماز) و دوره‌های توانمندسازی ائمه جماعت مدارس	۲۴	
					تمهید و پیگیری روند آموزش عملی نماز در مدارس ابتدایی	۲۵	
					جمع امتیازات		

فرم ارزیابی عملکرد آموزشگاه در فعالیتهای قرآن، عترت و نماز

مستندات	سطوح ارزیابی					ملاک ارزیابی	رتبه	حوزه فعالیت
	علم اجرا (۰)	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	نور (۳)	خوب (۴)			
						تهیه و نصب برنامه جامع یکساله قرآن، عترت و نماز در دفتر آموزشگاه	۱	عمومی
						بزرگداشت هفته قرآن، عترت و نماز و برگزاری مسابقات	۲	
						تشکیل شورای قرآن، عترت و نماز آموزشگاه	۳	
						مستندسازی فعالیتهای صورت گرفته و ارسال به منطقه	۴	
						خلاقیتها و ابتکارات	۵	
						اجرای حفظ قرآن کریم طرح نور (حفظ ترتیبی) و حفظ موضوعی (نورباران)	۶	قرآن رباع
						اجرای طرح الگوی تلاوت	۷	
						راهنمایی و تشویق دانش آموزان به حضور در کلاسهای دارالقرآن	۸	
						برگزاری محافل انس با قرآن، ختم قرآن، همسرایی و تلاوت همگانی قرآن، درسهایی از قرآن، در محضر قرآن، همگام با قرآن	۹	

مستندات	سطوح ارزیابی					ملاک ارزیابی	ردیف	حوزه فعالیت
	علم ابرار (۰)	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)	فایده‌بخش (۴)			
						برنامه ریزی و بزرگداشت مناسبت‌های ولایی (دهه کرامت، بصیرت و ولایت، محرم و صفر، ایام فاطمیه و...)	۱۰	پژوهش
						برگزاری سوگواره «احلی من العسل»	۱۱	
						اجرای طرح امام‌شناسی «مصباح الهدی» و تجمیع آثار فاخر	۱۲	
						اجرای طرح «عطراانتظار» (توسعه و تعمیق فرهنگ انتظار و مهدویت)	۱۳	
						برگزاری جلسات گفتمان‌های دینی (پرسش و پاسخ دینی و مذهبی، نماز و احکام)	۱۴	
						تشکیل هیئت‌های مذهبی دانش‌آموزان و برگزاری جلسات هیئت	۱۵	تربیت
						درج ساعت اقامه نماز در متن برنامه هفتگی مدارس و تجهیز و آراستگی نمازخانه‌های مدارس	۱۶	
						برگزاری شکوهمند جشن شکوفایی (در مدارس ابتدایی دختران و دوره اول متوسطه پسران)	۱۷	
						مرجعیت‌شناسی و شیوه‌های انتخاب مرجع تقلید	۱۸	
						آموزش عملی نماز (در مدارس ابتدایی)	۱۹	
						آموزش و ارتقاء آگاهی‌های اولیا، معلمان و دانش‌آموزان	۲۰	
جمع امتیازات								

- طلبه‌های خواهر در حوزه‌های علمیه در حکم ائمه جماعت روحانی خواهر محسوب می‌گردند.

